

Den Europæiske Unions Tidende

C 339

Dansk udgave

Meddelelser og oplysninger

53. årgang

14. december 2010

<u>Informationsnummer</u>	Indhold	Side
	I <i>Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser</i>	
	UDTALELSER	
	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg	
	459. plenarmøde den 20. og 21. januar 2010	
2010/C 339/01	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om førskoleundervisning og børnepasningsordninger (initiativudtalelse)	1
2010/C 339/02	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om bæredygtig udvikling af kystområderne (initiativudtalelse)	7
	III <i>Forberedende retsakter</i>	
	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg	
	459. plenarmøde den 20. og 21. januar 2010	
2010/C 339/03	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fælles regler for tildeling af ankomst- og afgangstidspunkter i Fællesskabets lufthavne (kodificeret udgave) KOM(2009) 634 endelig — 2009/0176 (COD)	13
2010/C 339/04	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om EU-jordobservationsprogrammet (GMES) og dets første operationelle aktiviteter (2011-2013) KOM(2009) 223 endelig — 2009/0070 (COD)	14
2010/C 339/05	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om en harmoniseret metode til klassificering og indberetning af klager og forespørgsler fra forbrugere KOM(2009) 346 endelig	20

DA

Pris: 4 EUR

(Fortsættes på omslagets anden side)

<u>Informationsnummer</u>	Indhold (fortsat)	Side
2010/C 339/06	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2006/48/EF og 2006/49/EF for så vidt angår kapitalkrav vedrørende handelsbeholdningen og gensecuritisationer og tilsyn med aflønningspolitikker KOM(2009) 362 <i>endelig</i> — 2009/0099 (COD)	24
2010/C 339/07	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om EU-strategien for Østersøområdet — KOM(2009) 248 <i>endelig</i>	29
2010/C 339/08	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om makrotilsyn på fællesskabsplan af det finansielle system og om oprettelse af et europæisk råd for systemiske risici KOM(2009) 499 <i>endelig</i> — 2009/0140 (COD) forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af en europæisk banktilsynsmyndighed KOM(2009) 501 <i>endelig</i> — 2009/0142 (COD) forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af en europæisk tilsynsmyndighed for forsikrings- og arbejdsmarkedspensionsordninger KOM(2009) 502 <i>endelig</i> — 2009/0143 (COD) forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af en europæisk værdipapirtilsynsmyndighed KOM(2009) 503 <i>endelig</i> — 2009/0144 (COD)	34
2010/C 339/09	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 2006/112/EF hvad angår en fakultativ og midlertidig anvendelse af ordningen for omvendt betalingspligt ved levering af bestemte varer og tjenesteydelser, som kan være udsat for svig KOM(2009) 511 <i>endelig</i> — 2009/0139 (CNS)	41
2010/C 339/10	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om kvalitetspolitikken for landbrugsprodukter KOM(2009) 234 <i>endelig</i>	45
2010/C 339/11	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om foranstaltninger til opretholdelse af naturgasforsyningsikkerheden og ophævelse af direktiv 2004/67/EF KOM(2009) 363 <i>endelig</i> — 2009/0108 (COD)	49
2010/C 339/12	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg: Bidrag til bæredygtig udvikling: Hvilken rolle spiller fairtrade og handelsrelaterede ngo-garantiordninger for bæredygtighed? KOM(2009) 215 <i>endelig</i>	53

I

(Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser)

UDTALELSER

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

459. PLENARMØDE DEN 20. OG 21. JANUAR 2010

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om førskoleundervisning og børnepasningsordninger

(initiativudtalelse)

(2010/C 339/01)

Ordfører: **Mária HERCZOG**

den 14. juli 2009 i henhold til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om: *Førskoleundervisning og børnepasningsordninger..*

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Beskæftigelse, Sociale og Arbejdsmarkedsmæssige Spørgsmål og Borgerrettigheder, som vedtog sin udtalelse den 4. december 2009.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 459. plenarforsamling den 20.-21. januar 2010, mødet den 20. januar 2010, følgende udtalelse med 194 stemmer for og 3 hverken for eller imod.

Indledning

Det er de enkelte medlemsstaters ansvar at sørge for undervisning og pasning af alle børn. Der er forskellige former for undervisning og pasning, og deres betegnelse, indhold og mål har ændret sig i løbet af de seneste 15 år. Definitionen af børnepasning har ændret sig, og det samme gælder den ordbrug, der anvendes i forbindelse dermed. Undervisning og pasning af børn handler ikke kun om, at der skal være trygge rammer for børn, men også om den pædagogik og omsorg, som kræves, for at et barn kan trives og udvikle sit potentiale, ved at det gives den følelsesmæssige, fysiske, sociale og pædagogiske støtte, det har brug for. Førskoleundervisning og børnepasning omfatter en lang række ordninger for nyfødte til

børn i førskolealderen. Med skolefritidsordninger menes alle de ordninger for børn i skolealderen, som finder sted uden for skoletiden, om eftermiddagen, i weekenden og i skoleferierne.

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Udvalget anerkender og støtter det arbejde, Kommissionen og medlemsstaterne har gjort for at udbygge og øge adgangen til børnepasning af høj kvalitet til en overkommelig pris, herunder førskoleundervisning og børnepasningsfaciliteter. Samtidig er der brug for en yderligere indsats for at sikre, at disse ordninger er til rådighed for alle børn.

1.2 Udvalget anerkender betydningen af en holistisk tilgang til børnepasningsområdet for at opnå en bedre forståelse af de indbyrdes forbundne elementer og sikre den menneskelige, sociale og økonomiske udvikling. Medlemsstaterne er nødt til at tilbyde enkeltpersoner og familier muligheder for at træffe personlige valg, beslutninger og fremsætte ønsker til formen og varigheden af deres børns pasning. I den forbindelse bør de politiske beslutningstagere tage hensyn til forskellige behov, konkurrerende værdier og interessekonflikter på følgende områder:

- barnets tarv ⁽¹⁾;
- støtte og uddannelse af forældre, større forældreindflydelse;
- demografiske spørgsmål (herunder det lave fødselstal og det hurtigt voksende antal pensionister);
- arbejdsmarkedets behov,
- uddannelse og livslang læring;
- lige muligheder for mænd og kvinder;
- forskelle i geografisk fordeling (byer, land, fjerntliggende områder);
- forening af arbejds-, familie- og privatliv;
- adgang til børnepasningsordninger af høj kvalitet til en overkommelig pris;
- aktivt borgerskab;
- solidaritet mellem generationer;
- bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse.

1.3 Udvalget erkender, at de nationale familiepolitikker og dermed også børnepasningspolitikkerne er forskellige. Imidlertid fastlægges der med Barcelonamålene og andre relevante EU-dokumenter nogenlunde almengyldige målsætninger ⁽²⁾.

1.4 Udvalget understreger, at der er behov for at fokusere på særlige grupper af børn, især de mest sårbare med særlige behov, handicappede, indvandrere, etniske mindretal, socialt udstødte og

⁽¹⁾ I forbindelse med Kommissionens strategi: Mod en EU-strategi for børns rettigheder, offentliggjort den 4.7.2006 (<http://europa.eu/scadplus/leg/da/lvb/r12555.htm>).

⁽²⁾ I marts 2002 anerkendte Det Europæiske Råd i Barcelona betydningen af børnepasning for væksten og de lige muligheder og opfordrede medlemsstaterne til at »fjerne de negative incitament, der afholder kvinder fra at deltage i arbejdsmarkedet, og at de under hensyntagen til efterspørgslen efter børnepasningsfaciliteter og i overensstemmelse med de nationale mønstre på børnepasningsområdet bør tilstræbe at tilbyde børnepasning for mindst 90 % af alle børn i aldersgruppen fra tre år til den skolepligtige alder og for mindst 33 % af alle børn under tre inden udgangen af 2010«.

dem, som ikke bor sammen med deres forældre. For dem har børnepasningsordninger særlig betydning, idet de forbereder dem på skolen og kan være med til at sikre dem en vellykket skolegang. Udvalget gør desuden gældende, at der bør være ekstra støtte til forældre til børn i disse grupper.

1.5 Udvalget mener i lighed med den sociale dagsorden og andre relevante politiske dokumenter, at der med børnepasning af høj kvalitet er mulighed for at øge livskvaliteten og finde en balance mellem arbejds-, privat- og familieliv for alle medlemmer af familien, og samtidig øges kvindernes erhvervsfrekvens og familiens indkomst.

1.6 Udvalget glæder sig over, at der er forskellige former for pasning og ordninger til rådighed for børn i forskellige aldersklasser, og således ikke kun til børn, der endnu ikke har nået skolealderen, men også aktiviteter efter skole, i fritiden og ikke-formelle undervisningsaktiviteter. For alle børn bør der være adgang til ordninger af høj kvalitet til overkommelige priser.

1.7 Børnepasningssektoren er i hurtig udvikling. Imidlertid skal arbejdstagernes kvalifikationer - og anerkendelsen heraf - fordelingen af mænd og kvinder og anseelsen og lønningerne forbundet med beskæftigelse inden for den formelle og i endnu mere udtalt grad den uformelle børnepasning forbedres yderligere, og støtten skal øges for at sikre et mere varieret udbud af ordninger, som opfylder forskellige behov. Målet er at tilbyde førskoleundervisning og pasningsordninger til alle børn, men man må ikke glemme, at der er brug for en fleksibel, bæredygtig og nansom strategi for at kunne tilbyde et varieret udbud af ordninger, der matcher forskellige grupper af børns rettigheder og behov.

1.8 Der bør anlægges en bedre og mere helhedsorienteret tilgang til at opfylde behovene hos familier og børn i ugunstigt stillede, fjerntliggende områder, der inddrager lokalsamfundet og omfatter offentlig støtte. De forskellige pasningsordninger – integrerede, i hjemmet, forældre støtte osv. – kan opfylde børns og deres familiers forskellige behov.

1.9 Udvalget bakker kraftigt op om, at medlemsstaternes ansvar anerkendes, og at arbejdsmarkedets parter i stigende omfang engagerer sig i at være med til at forbedre de generelle, fleksible ordninger for førskoleundervisning og børnepasning for alle børn, samt at de udnytter alle muligheder for at være med til at sikre, at disse ordninger findes og bliver en succes. Arbejdsgivere kan selv tilbyde børnepasning eller yde økonomisk støtte dertil, mens fagforeninger og civilsamfundsorganisationer kan være med til at skabe opmærksomhed om betydningen heraf og støtte løbende vurderinger og evalueringer. Medlemsstaterne kan med skatteincitament påvirke arbejdsgiverne til at sørge for undervisning og pasning af børn.

1.10 I overensstemmelse med de almindelige principper for flexicurity og livscyklustankegangen er udvalget af den opfattelse, at forslaget skal ses i relation til de problemer, der er forbundet med behovet for pasning og undervisning af børn under 3 år og børn, der har nået skolealderen. I den forbindelse har fleksibel arbejdstid for forældre forhandlet på plads mellem alle parter vist sig at fungere godt.

1.11 Arbejdsmarkedets parter er vigtige med hensyn til at støtte medlemsstaterne i gennemførelsen af politikker om førskoleundervisning og børnepasning og en samlet strategi.

2. Baggrund

2.1 Rådets henstilling om børnepasning (92/241/EØF) fra 1992 sigtede mod at fastlægge kriterier for definitionen af kvalitetsbørnepasningsordninger og påviste allerede dengang børnepasningens vigtige rolle. Imidlertid har omfanget og rækkevidden af børnepasning ændret sig meget siden da. I 1996 fokuserede det europæiske børnepasningsnetværk på kvalitetsmål for de ordninger, der findes for små børn, og ikke på det antal eller den andel af børn, der er tilmeldt førskoleundervisning og børnepasningsordninger.

2.2 Det anslåede antal børn under den skolepligtige alder var i EU25 (3) ca. 30 mio. Heraf var mindre end 25 % af dem under 3 år tilmeldt formelle børnepasningsordninger, mens tallet for børn mellem 3 år og den skolepligtige alder var mere end 80 %. Der var betydelige forskelle mellem medlemsstaterne imellem afhængigt af nationale politikker, barsels- og forældreorlovsordninger, traditioner og værdier. Der er også markante forskelle i formen og kvaliteten af pasningen og det antal timer og dage, børnene tilbringer der.

2.3 Udviklingen af førskoleundervisning og pasningsordninger for små børn har nået forskellige stadier i EU's medlemsstater og er stadig et af de hurtigst voksende markeder for omsorgsydelser i Europa. Dette kan til dels tilskrives Barcelonamålene, men der er brug for en større indsats for at sikre, at der er forskellige pasningsformer til rådighed for alle børn med tanke på børns og familiers forskellige baggrund og behov.

2.4 Betydningen af børnepasningsordninger af høj kvalitet er af Det Europæiske Råd og Kommissionen blevet udpeget som en væsentlig betingelse for at opnå ligestilling mellem kønnene og øge erhvervsfrekvensen blandt kvinder og blev inkluderet i Barcelonamålene fra 2002. Det afspejledes også i Lissabonstrategien fra 2000 og 2008. Kommissionens rapport om gennemførelse af Barcelonamålene om pasningsmuligheder for børn i førskolealderen indeholdt en analyse af resultater og udestående opgaver på området. »Medlemsstaterne bør fjerne de negative incitamenter, der afholder kvinder fra at deltage i arbejdsmarkedet, og bør under hensyntagen til efterspørgslen efter børnepasningsfaciliteter og i overensstemmelse med de nationale mønstre på børnepasningsområdet tilstræbe at tilbyde børnepasning for mindst 90 % af alle

børn i aldersgruppen fra tre år til den skolepligtige alder og for mindst 33 % af alle børn under tre inden udgangen af 2010 (4)«. I nogle lande skal der gøres mere for at gennemføre de nødvendige foranstaltninger.

2.5 I Kommissionens meddelelse om demografiske ændringer skitseres de faktorer, der medvirker til befolkningsaldringen i Europa: lave fødselstal, som resulterer i, at arbejdsstyrken bliver mindre, og presset på de offentlige budgetter større (5). I marts 2006 understregede Det Europæiske Råd behovet for en bedre balance mellem arbejde og privatliv for at opnå økonomisk vækst, velstand og konkurrenceevne og vedtog den europæiske ligestillingspakt (6). Kommissionens anden meddelelse om fremme af solidaritet mellem generationerne behandler spørgsmålet om demografiske og samfundsmæssige ændringer, herunder de eventuelle vanskeligheder med at finansiere og levere varer og tjenester, herunder børnepasning (7).

2.6 De borgere og repræsentanter for civilsamfundet, som Kommissionen hørte, gav udtryk for deres bekymring over, at det at få børn i langt højere grad påvirker kvinders jobmuligheder end mænds. Beskæftigelsesfrekvensen for kvinder med børn er på blot 65 % i sammenligning med 91,7 % for mænd. Kvinder er oppe imod nogle stereotype holdninger til deres opgaver i hjemmet, og hvorvidt de evner at have et arbejde (8). Et resultat heraf kan være, at færre kvinder vender tilbage til arbejdsmarkedet efter at have fået barn.

2.7 Fattigdom blandt børn i Europa (9) og målet om at sikre gennemførelse af UNCRC (10) i hele EU er af afgørende betydning, da forældres fattigdom og sociale udstødelse, som Kommissionen anfører i sin meddelelse, er en alvorlig hindring for børns muligheder og chancer for et bedre liv, hvorfor det er altafgørende at bryde fattigdomsmønstret (11).

(3) Børnepasning i EU i 2006, Eurostat/08/172. Bulgarien og Rumænien blev medlem af EU 1. januar 2007, og var ikke før denne dato forpligtet til at indsamle data.

(4) Gennemførelse af Barcelonamålene om pasningsmuligheder for børn i førskolealderen, KOM(2008) 638 endelig.

(5) Kommissionen, Den demografiske udvikling i Europa – En udfordring, men også en chance, KOM(2006) 571 endelig.

(6) Se bilag II til formandskabets konklusioner fra Det Europæiske Råd i Bruxelles, den 23.-24. marts 2006: http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/da/ec/89013.pdf.

(7) Kommissionen, Om fremme af solidaritet mellem generationer, KOM(2007) 244 endelig.

(8) Kommissionens meddelelse: »Citizen's Summary – Better maternity leave provisions designed to promote reconciliation of family and working life« (ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=611&langId=en). Fælles holdning til revisionen af Rådets direktiv 96/34/EØF af 3. juni 1996 vedrørende den sociale platforms rammeaftale om forældreorlov, januar 2009.

(9) Kommissionen, Børnefattigdom og velfærd i EU - Status quo og vejen frem, Luxembourg, Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Publikationer, 2008.

(10) FN's konvention om barnets rettigheder.

(11) Kommissionen, Mod en EU-strategi for børns rettigheder, KOM(2006) 367 endelig, Bruxelles, 2006.

2.8 Kommissionen havde mellem 1986 og 1996 nedsat en tværnational gruppe, børnepasningsnetværket, til at beskæftige sig med tre bestemte områder: ordninger for børn, forældreorlov og mænd, som tager sig af pasningen. De 40 kvalitetsmål, som netværket fastlagde, udgør rammerne for de fremtidige politikker. Det indebærer, at EU politisk forpligter sig til børnepasningsordninger og målsætningerne.

2.9 Der er udarbejdet mange studier, politikpapirer og analyser for at finde ud af mere om børns og familiers behov og de ordninger, der er til rådighed nu og på længere sigt⁽¹²⁾. Førskoleundervisning og børnepasning er blevet drøftet og undersøgt fra forskellige indgangsvinkler, f.eks. de dokumenter Kommissionens og dens agenturer har offentliggjort i de senere år. Der er blevet set på børns rettigheder⁽¹³⁾, uddannelsesspørgsmål⁽¹⁴⁾, den aktuelle situation og børnepasning i EU i fremtiden⁽¹⁵⁾, symposiet om behovet for bedre førskoleundervisning og børnepasningsordninger⁽¹⁶⁾ og socialpolitikens andel i at bekæmpe fattigdom og social udstødelse blandt de meste sårbare grupper af børn samt forskning og projektevaluering⁽¹⁷⁾.

3. Generelle bemærkninger

3.1 Kommissionen anførte i sin meddelelse fra 2006⁽¹⁸⁾, at børns rettigheder er en prioritet for EU, og at medlemsstaterne skal respektere UNCRC og de valgfri protokoller såvel som millenniumudviklingsmålene. I marts 2006 anmodede Det Europæiske Råd medlemsstaterne om »at træffe de nødvendige

foranstaltninger til hurtigt at nedbringe børnefattigdommen betydeligt og give alle børn lige muligheder uanset deres sociale baggrund«. ⁽¹⁹⁾ Det betyder i denne sammenhæng, at der til alle børn skal være tilbud om egentlig førskoleundervisning, pasningsordninger og skolefritidsordninger, som passer til deres udviklingsmæssige behov og familieomstændigheder, og at der skal være adgang til fleksibel undervisning og pasning af høj kvalitet til en overkommelig pris, i hvert indtil de bliver 14 år.

3.2 Med udviklingen af børnepasningsordninger får forældrene bedre muligheder for at forene arbejds-, privat- og familieliv. Dette gælder især kvinder, idet det sandsynligvis er dem, som i tilfælde af utilstrækkelige børnepasningsmuligheder giver afkald på at arbejde, ikke kan finde arbejde eller nyde godt af hensigtsmæssige arbejdsordninger. De hindres således i at udnytte deres evner og beskytte deres familie mod fattigdom. Der er en tæt sammenhæng med de demografiske problemstillinger, eftersom et resultat af manglende balance mellem arbejds- og familieliv er lavere fødselstal.

3.3 Europa har de retlige rammer, som med lovbestemmelser forbyder kønsdiskrimination. Alligevel går kvinder ofte på nedsat tid eller tager længere orlov fra arbejde for at passe børnene, hvilket betyder lavere løn, lavere pension og fattigdom hos personer i arbejde, særligt i familier med kun én forælder og familier med mange børn. Selv om nedsat arbejdstid er et personligt valg, kan det bl.a. være begrundet i manglen på passende ordninger for børn.

3.4 Forældre bør have mulighed for at vælge, hvornår de ønsker at tage forældreorlov, og i det omfang det er muligt kombinere den med passende børnepasningsmuligheder. I den forbindelse bør der dog også tages hensyn til nationale politikker, prioriteter, erhvervslivets behov, socialt pres og børnenes behov, og ændringerne må være af en art, der gør det muligt at tilvejebringe specifikke foranstaltninger.

3.5 Mere end 6 mio. kvinder i EU mellem 25-49 år siger, at de er tvunget til ikke at arbejde eller kun kan arbejde på deltid på grund af familieforpligtelser, hvilket for over en fjerdedels vedkommende skyldes mangel på børnepasning eller de dermed forbundne udgifter⁽²⁰⁾.

⁽¹²⁾ *Starting Strong*, OECD, 2001 / *Childcare services in Europe*, Foundation Findings, 2009 / *Families and childcare services*, Eurofound, 2009 / *Early Childhood Education and Care key lessons from research and policy makers*, NESSE, 2009 / *The Provision of childcare services*, Sammenlignende gennemgang af 30 europæiske lande, Kommissionen, 2009 / *Child Poverty and well being in the EU*, Kommissionen, 2008 / *Changing Childhood in a Changing Europe*, ESF, 2009 / *Babies and Bosses*, OECD, 2007 / *Education Today*, the OECD perspective, 2009 / *Tackling Social and Cultural Inequalities through Early Childhood Education and Care in Europe*, Eurydice, 2009 / *Out of school care services for school aged children*, Eurofound, 2007 / *Employment developments in childcare services for school-aged children*, Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene, 2006 / UNICEF statusoversigt nr. 8, *The Childcare Transition*, Firenze, 2008 / *Early Matters*, Bruxelles, 2008.

⁽¹³⁾ Mod en EU-strategi for børns rettigheder, 2006.

⁽¹⁴⁾ Meddelelse fra Kommissionen om Effektivitet og lige muligheder for alle i de europæiske uddannelsessystemer, KOM(2006) 481 endelig.

⁽¹⁵⁾ *Childcare services in the EU- what future?*, Eurofound.

⁽¹⁶⁾ *Early Matters*, symposium om førskoleundervisning og børnepasning, oktober 2008, Bruxelles.

⁽¹⁷⁾ *Tackling social and cultural inequalities through early childhood education and care in Europe*, Eurydice, 2009, *Early Childhood education and care – key lessons for policy makers*, NESSE, 2009.

⁽¹⁸⁾ Mod en EU-strategi for børns rettigheder (KOM(2006) 367 endelig).

⁽¹⁹⁾ Se pkt. 72 i formandskabets konklusioner – 23.-24. marts 2006 (ref. i fodnote 6 ovenfor).

⁽²⁰⁾ *Childcare Services in Europe*, Foundation Findings, Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene, Dublin, 2009, s.9, www.eurofound.europa.eu.

3.6 Adgang til førskoleundervisning, børnepasningsordninger og skolefritidsordninger af høj kvalitet og til overkommelige priser er helt afgørende for at sikre, at børn tilbringer deres dag under ordentlige forhold, der er tilpasset deres udviklingsbehov, og samtidig giver det forældrene (først og fremmest kvinderne) mulighed for at arbejde. Kvalitetsbørnepasning påvirker livskvaliteten og børnenes, forældrenes, familiernes og lokalsamfundenes fremtid.

3.7 De forskellige målsætninger i EU-strategierne for gennemførelse af Lissabonstrategien og Barcelonamålene og i tiden derefter samt strategierne for den demografiske situation, solidaritet mellem generationer, lige muligheder for mænd og kvinder samt en bedre balance mellem arbejds- og privatliv kan til dels opnås ved hjælp af børnepasningsordninger. Der bør gøres mere for at sikre, at disse muligheder findes med udgangspunkt i barnets tarv.

3.8 Den hurtigt voksende sektor for ordninger for børn tegner sig endvidere for stadigt flere job til kvinder og mænd ⁽²¹⁾, i takt med at uddannelseskravene, anseelsen og lønnen stiger.

3.9 Mange medlemsstater har udviklet foranstaltninger, der skal fremme en bedre balance mellem arbejds-, privat- og familieliv, som afspejler det nationale arbejdsmarkeds behov og Europas mangfoldighed af traditioner og kulturer. Udvidede og fleksible former for børnepasning indgår i nogle bredere rammer med en række andre instrumenter på området. Disse andre instrumenter omfatter programmer for social integration, flekstidsordninger, forældreorlov og andre orlovsordninger, som skal gøre det lettere at forene familie-, privat- og arbejdsliv og fremmer barnets rettigheder og herigennem den økonomiske og sociale udvikling i EU-landene.

4. Særlige bemærkninger

4.1 Børnepasning i EU er en sektor i hurtig vækst og udvikling med fastlagte minimumsstandarder. Børns behov, herunder betydningen af de første år i et menneskes liv, det investeringsmæssige aspekt af ordningerne i form af forberedelse til skolen og vellykket skolegang og voksenliv og de sorgløse år, er et relativt nyt begreb, der først og fremmest varetager barnets tarv, men også kommer lokalsamfundet og samfundet som helhed til gode ⁽²²⁾.

4.2 Indtil for nylig gik størstedelen af de offentlige midler ofte til børnepasning til børn mellem 3 år og skolestartsalderen

med det formål at forberede dem på skolen. Der må imidlertid investeres i pasning af yngre børn og skolesøgende børn indtil det 14. år. Dette betyder ikke blot bedre børnepasning, når forældrene er på arbejde, men tillige aktiviteter, pasning og undervisning uden for skoletid og fritidsaktiviteter for alle. Dette har vist sig at være meget effektivt som forberedelse på voksenlivet og sikrer desuden børnene nogle trygge og glade år.

4.3 Socialisering og udviklingen af et værdisystem er et vigtigt element i barndommen, som foregår i familien og suppleres af den formelle førskoleundervisning og børnepasning. Andre organisationer som ikke-statslige børne- og ungdomsorganisationer og børne- og ungdomscentre tilbyder ikke-formel undervisning, som tilfører børnene nogle praktiske færdigheder og spiller en rolle i den livslange læringsproces. 70 % af vores viden og færdigheder udvikles gennem uformel undervisning. Alle former for undervisning bør anerkendes og støttes.

4.4 I særlige tilfælde - handicappede børn, indvandrerbørn, forældre med psykiske problemer osv. - kan børnepasningsordninger sikre, at børn kan forblive hos deres familier og ikke anbringes andre steder. Udbuddet af forskellige former for børnepasning er en vigtig faktor i den sociale og økonomiske udvikling og er særlig vigtig i ugunstigt stillede områder og for dårligt stillede grupper og familier, hvis situation ellers er god. Børnepasningsordninger kan være med til at løse de sociale, økonomiske og sundhedsmæssige problemer i disse dårligt stillede familier og fremme den sociale integration af udstødte grupper.

4.5 Under hensyntagen til FN's konvention om børns rettigheder ⁽²³⁾ bør Kommissionen gennemføre en parallel undersøgelse for at vurdere konsekvenserne af de foreslåede foranstaltninger for børn. Børn skal have en god opvækst, og deres personlige velfærd skal sikres. Det er altafgørende, at børn har det godt, og at barndommen værdsættes i denne ekstremt vigtige fase af livet, men samtidig er børns fremtidens arbejdsstyrke, og mangel på omsorg og støtte så tidligt i livet kan føre til en problematisk skolegang og efterfølgende dårlig integration i samfundet.

4.6 Traditionelt har der været flest kvinder beskæftiget inden for børnepasning, men det er ønskeligt med ligestilling mellem kønnene og repræsentation af begge køn ved at øge antallet af mandlige arbejdstagere. Uddannelse og erhvervsuddannelse af høj kvalitet, kontrol og øget anseelse gennem højere lønninger garanterer bedre børnepasningsordninger, og at der i arbejdsstyrken er en bedre fordeling mellem mænd og kvinder.

⁽²¹⁾ Gennem ovennævnte Lissabonstrategi for vækst og beskæftigelse.

⁽²²⁾ P. Reid, D. White: Eurofound, *Out of school care services for children living in disadvantaged areas*, Luxembourg, Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer, 2007.

⁽²³⁾ Konventionen om barnets rettigheder, vedtaget ved generalforsamlingens resolution 44/25 af 20. november 1989 og trådt i kraft den 2. september 1990 i overensstemmelse med artikel 49. <http://www2.ohchr.org/english/law/crc.htm>.

4.7 Sigtet med Barcelonamålene er, at der inden udgangen af 2010 skal være børnepasningsmuligheder for mindst 33 % af børn under 3 år og for mindst 90 % af børn mellem 3 år og den skolepligtige alder, men der er ikke fastsat særlige bestemmelser om de forskellige former for børnepasning. Der er et presserende behov for en europæisk platform for klassificering og forbedring af ordningerne på grundlag af principper om kvalitet, fleksibilitet, tilgængelighed og overkommelige priser. Det er stadig et uløst spørgsmål, hvad der skal ske med de børn, som har brug for at blive passet, men ikke får plads i en pasningsordning. Til en debat om disse spørgsmål og de mulige svar er der brug for forskning og mere relevante data.

4.8 Med hensyn til kvaliteten af børnepasningsordninger findes der meget få oplysninger om uformelle hjemmepasningsordninger.

Mange af disse dagplejere har ingen kvalifikationer, er ikke formelt registrerede og ikke underlagt anerkendte tilsynsordninger. De er ikke omfattet af formelle beskæftigelsesstrukturer og har derfor heller ingen egentlig sikkerhed på arbejdspladsen. Medlemsstaterne og de lokale myndigheder bør forpligte sig til at sikre børnepasning af høj kvalitet uanset dens form. Sådanne uformelle pasningsordninger udgør også en risiko for børnene. Arbejdsmarkedets parter bør arbejde for bestemmelser og åbenhed, ikke kun inden for den professionelle børnepasning, men inden for alle former for pasning i hjemmet og uformel pasning gennem støtte og krav om faglig uddannelse og tilsyn. Skatteincitamenter kunne føre til, at der skabes flere og bedre pasningsfaciliteter. I lyset af det store antal kvinder, som arbejder i børnepasningssektoren, vil en forbedring af arbejdsvilkårene og kvalifikationerne i denne sektor også bidrage til den overordnede EU-strategi på området ⁽²⁴⁾.

Bruxelles, den 20. januar 2010

Mario SEPI

Formand

for det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽²⁴⁾ EØSU's udtalelse, EUT C 277 af 17.11.2009, s. 102.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om bæredygtig udvikling af kystområderne

(initiativudtalelse)

(2010/C 339/02)

Ordfører: **Stéphane BUFFETAUT**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 26. februar 2009 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om:

Bæredygtig udvikling af kystområderne.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som vedtog sin udtalelse den 13. oktober 2009.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 459. plenarforsamling den 20. og 21. januar 2010, mødet den 20. januar 2010, følgende udtalelse med 138 stemmer for og 4 hverken for eller imod.

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 EØSU understreger, at EU's 136 000 km kyststrækning udgør en meget stor fordel, men at det pres, disse områder underlægges som følge af den demokratiske udvikling, bebyggelse, landbrug, økonomi og turisme kan udgøre en risiko for deres tiltrækningskraft og deres fremtid. Kun politikker, der tager udgangspunkt i bæredygtig udvikling såvel på det økonomiske som det sociale plan kan sikre kystområderne en tryk fremtid.

1.2 I den forbindelse fremsætter EØSU følgende henstillinger:

1.2.1 Miljøbeskyttelse

- oprettelse af et netværk blandt af forvaltere af beskyttede havområder og en EU-mærkning for disse områder,
- medlemsstaternes oprettelse af en europæisk database for eksempler på god praksis for lovgivning og bestemmelser om beskyttelse af kystområderne som kulturarv,
- større opmærksomhed over for det alt for ofte oversete problem med kunstige kystanlæg (bortset fra byggeri, der beskytter naturarven, den historiske og kulturelle arv samt selve den befolkning, der bor der) og etableringen af et europæisk observationsnetværk vedrørende omfanget af byggeri, med støtte fra marineforskningslaboratorier,
- nedsættelse af et videnskabeligt og teknisk udvalg for havområderne med henblik på at foregribe og foreslå løsninger på konsekvenserne af den stigende vandstand og for polarregionernes vedkommende den arktiske is' nedsmeltning,
- mere information og bevidstgørelse om havmiljø.

1.2.2 Transport

EØSU bekræfter sin fortsatte støtte til det transeuropæiske transportnet, som kunne være en saltvandsindsprøjtning for den europæiske økonomi. Til udviklingen af bæredygtige kystområder understreger udvalget navnlig interessen for følgende projekter: motorveje til søs (Østersøen, Atlanterhavskysten, Sydeuropa, Østeuropa og det vestlige Middelhav) jernbaneaksen Baltica, jernbaneaksen i den jonisk/adriatiske intermodale korridor. Denne nyttige stigning i sø- og jernbanetransport bør ledsages af en ordentlig forvaltning af den forurening, der følger med.

1.2.3 Vanskelige tider for de økonomiske aktiviteter i kystområderne

EØSU understreger, at de dårligt stillede kystområder har behov for støtte fra Den Europæiske Socialfond, Den Europæiske fond for Regionaludvikling og Den Europæiske Fiskerifond, så områderne får lettere ved at gå over til ny økonomiske aktiviteter.

EØSU gør opmærksom på de udgifter, medlemsstaterne og EU skal dække for de investeringer og konstruktioner, der skal kunne stå imod den forudsete stigende vandstand. Der er tale om udgifter, der vil få store budgetmæssige konsekvenser.

Udvalget bemærker, at klimaændringernes indvirkning på kystområderne kan føre til fordrivelse af befolkningerne, hvilket vil få sociale konsekvenser og følger for beskæftigelsen, som bør foregribes.

1.2.4 Turisme

EØSU kræver, at der regelmæssigt afholdes en konference om ansvarlig badeturisme, eksempelvis i samarbejde med Regionsudvalget. Det kunne være en anledning til at sammenholde eksempler på god praksis i EU.

EØSU støtter ligeledes, at man for hele EU definerer miljømæssige kvalitetskriterier for badeområder, havne og marinaer.

1.2.5 Klimaændringer

EØSU kræver, at der lanceres et europæisk forskningssamarbejdsprogram vedrørende kystområdernes tilpasning til den stigende vandstand, at der oprettes et gensidigt informationsnetværk mellem forskningscentre, og at der etableres en europæisk videnskabelig og teknisk komité, der skal foregribe og forudse konkrete løsninger på problemerne i forbindelse med øget vandstand.

1.2.6 Bevidstgørelse om havmiljø

Udvalget anbefaler for nuværende og kommende generationers skyld, at der gennemføres foranstaltninger for at øge bevidstheden om havmiljøet og de udfordringer det står over for. Sådanne tiltag bør først og fremmest møntes på skoler og den brede offentlighed. De kunne arrangeres i løbet af ferieperioderne ved kysterne.

2. Indledning

2.1 Det 21. århundredes befolkninger drager ud mod havet. Denne tropisme er et generelt fænomen, som især gør sig gældende i gigantiske storbyer som Shanghai, Tokyo, Osaka og Hongkong, der breder sig langs havets kyster og navnlig ved lavt vand. Ifølge eksperterne vil denne tendens brede sig til alle andre kontinenter.

2.2 EU slipper heller ikke uden om det fænomen og kan derfor ikke undlade at forholde sig til det, navnlig fordi EU har en kyststrækning på 136 000 kilometer, og EU's havområder bidrager med 40 % til BNP og tæller 40 % af befolkningen.

2.3 Kystområderne fremstår derfor som økonomiske vækstområder, men også som steder med høj livskvalitet og socialt velvære. Når kysterne er attraktive, betyder det, at mange aktiviteter er samlet på et meget begrænset område: turisme, fiskeri, landbrug havne- og lufthavsaktiviteter, byer i udvikling, økonomiske aktiviteter, transportinfrastrukturer osv. Alle disse aktiviteter har en som oftest alvorlig konsekvens for økosystemerne. Kystområderne er steder, hvor forskellige menneskelige aktiviteter mødes. Havøkosystemer på lavt vand i kystområderne er langt de rigeste på biodiversitet.

2.4 De menneskelige aktiviteter er begrænset til kyststrækningerne, der pr. definition er begrænsede og derfor truet af øget vandstand og erosion. Det medfører trusler for livskvaliteten, naturområderne samt jordens og havets økosystemer.

EU kunne ikke bare ignorere sådanne situationer og de økonomiske, sociale og miljømæssige udfordringer.

2.5 I 2000 offentliggjorde Kommissionen en meddelelse om integreret kystzoneforvaltning i Europa, som er blevet fulgt op af Europa-Parlamentets og Rådets anbefaling fra 30. maj 2002 med hensyn til iværksættelse af en strategi for integreret kystzoneforvaltning i Europa. I juni 2007 fremlagde Kommissionen en evaluering af den integrerede kystzoneforvaltning med den konklusion, at EU's anbefaling har en positiv effekt, men at der er brug for at puste nyt liv i denne strategi.

2.6 Men EU's tiltag begrænses ikke kun til dette aspekt, og Kommissionen offentliggjorde derfor i oktober 2007 en meddelelse om »En integreret maritim politik for EU«.

2.7 Endelig i juni 2008 blev »havstrategidirektivet« vedtaget. Teksten forpligter hver enkelt medlemsstat til i samarbejde med de andre medlemsstater og nabostater, der ikke hører med til EU, at udvikle strategier for havområderne. Formålet er »at sikre en fortsat beskyttelse og bevaring« af havmiljøet samt »forebygge forringelser« og at nå en »god miljøtilstand for Europas havmiljø inden 2021.«

2.8 Europa-Parlamentet vedtog i samme ånd i november 2008 en specifik beslutning om aspekterne for regional udvikling og turismens indflydelse på kystområderne.

2.9 Som det kan ses, har der været mange dokumenter og europæiske initiativer som svar på de mange spørgsmål, der er stillet fra kystområdernes side, og det er op til medlemsstaterne og de lokale myndigheder at gennemføre disse.

2.10 I den forbindelse er det ligeledes vigtigt at nævne den fælles fiskeripolitisk indvirkning på kystområdernes økonomiske og sociale liv.

2.11 Enhver politik om bæredygtig udvikling af kystområderne bør derfor integrere politikker (som f.eks. den fælles landbrugs politik) og koordinerede sektorielle tilgange, som er indbyrdes forenelige. Det er en vanskelig opgave på grund af meget forskellige interesser og problemstillinger for kystområderne såvel langs kysten som til havs.

2.12 EU's politik for kystområderne tager derfor udgangspunkt i fem forskellige instrumenter:

- 1) Integreret kystzoneforvaltning er et EU-redskab baseret på Rådets og Europa-Parlamentets henstillinger (2002). Disse tilskynder til bæredygtig udvikling og opfordrer medlemsstaterne til at udarbejde nationale strategier. Den integrerede kystzoneforvaltning regulerer og opfordrer til udveksling af eksempler på god praksis og projekter.
- 2) en integreret maritim politik for EU. En sådan er mere præcis og definerer de handlingsområder, der betragtes som særligt vigtige:
 - et europæisk søtransportområde uden barrierer.
 - den europæiske strategi for havforskning og maritim forskning

- medlemsstaternes integrerede havpolitikker,
 - det europæiske netværk for farvandsovervågning,
 - køreplan for medlemsstaternes fysiske planlægning på det maritime område,
 - strategi, der sigter på at dæmpe klimaændringernes følger for kystområderne,
 - nedbringelse af forurening, forårsaget af søfart,
 - bekæmpelse af illegalt fiskeri og ødelæggelse af fiskeressourcerne,
 - europæisk netværk for maritim klyngedannelse,
 - EU-arbejdsmarkedslovgivningen for sektorerne fiskeri og søtransport.
- 3) Den europæiske fiskeripolitik, som har nogle indlysende konsekvenser for visse kystområders økonomiske og sociale liv,
 - 4) Habitat-direktivet (Natura 2000) anvendt på det maritime område,
 - 5) »rammebestemmelsesdirektivet om en havstrategi«.

2.13 Det er i hvert fald en god idé at huske på, at hvert enkelt kystområde har sine egne problemer, og at geografiske og fysiske karakteristika kræver forskellige politikker: for kystområder med mere eller mindre havdybde, havområder med eller uden tidevand, kystområder med tempereret eller arktisk klima, kyster med eller uden skrænter, klipper eller sand osv. Det betyder, at selvom man kan definere fælles målsætninger, så er det umuligt at definere en fælles politik for alle kystområder, i hvert fald for så vidt angår gennemførelsesbestemmelserne.

3. Bevarelse af det naturlige miljø til lands og til havs

3.1 Den bæredygtige udvikling i de pågældende kystområder vedrører en række meget følsomme aspekter:

3.2 Idet naturområderne er under pres, vælger nogle medlemsstater at støtte eller igangsætte initiativer til bevarelse af kystområderne som National Trust i Storbritannien eller Conservatoire du littoral i Frankrig eller at oprette naturparker, der indlemmer et kystområde. Vi bør overveje en udvidelse af denne form for initiativer til forvaltning af de mest udsatte, truede eller mest bemærkelsesværdige naturområder, hvor de offentlige myndigheder skal kunne overtage områderne fra private ejere, hvis det er i offentlighedens interesse. Det gælder om at skabe en kategori under et lands kulturarv på linje med historiske monumenter eller kunstgenstande på vores museer.

3.3 Direktiv 92/43 EØF, som i daglig tale kaldes direktivet om habitat, fauna og flora, (eller ganske enkelt habitat-direktivet) vedrører bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter. Dette direktiv har fået visse medlemsstater til at udvide natura 2000-områderne til havet. Vi er nødt til at forholde os til, hvorvidt dette er et godt redskab til bevaring (og navnlig begrundelsen for at udvide bevaringszonen ved havområderne til dybhavsområder, hvor der som regel ikke er det store kendskab til biodiversiteten eller risikofaktorerne).

3.4 Beskyttelse den marine biologiske mangfoldighed i kystområderne og fiskeressourcerne i kystområderne har fået visse medlemsstater til at oprette et netværk af beskyttede havområder (Marine Protected Areas, MPA). Disse initiativer vil få så meget desto større virkning, hvis alle kyststater følger trop. Vi bør derfor samle, harmonisere og fremme disse MPA'er. Et europæisk netværk for dem, der skal forvalte sådanne beskyttelseszoner og et EU-mærke ville være en hjælp i den forbindelse.

3.5 Den galoperende urbanisering af kystområderne, umådeholdent pres på landbrugsjorden og nedsivning af saltvand i grundvandet ved kysterne kræver særlig opmærksomhed, hvis man skal kunne sikre befolkningen i kystområderne varig adgang til ferskvand af høj kvalitet.

4. Forebyggelse og forvaltning af forurening

4.1 Det drejer sig naturligvis om det klassiske spørgsmål om udtømminger direkte i havet og forurening af floder og vandløb uden at glemme den specifikke forurening af vandet i havnebassiner og forurening som følge af søtransport.

4.2 Nogle af disse spørgsmål er dækket af den europæiske lovgivning, navnlig gennem rammedirektivet om vand og dets »daterdirektiver«. Kommissionen beklagede i 2007 en middelmådig gennemførelse og et mangelfuldt internationalt samarbejde. Der var konstateret mange forsinkelser i gennemførelsen af dette direktiv. Medlemsstaterne skal i 2010 fremlægge forvaltningsplaner for vandområder, som navnlig skal indeholde foranstaltninger til beskyttelse, men måske også genopretning af overfladevandets kvalitet. Derfor er der behov for en koordineret indsats med de lande uden for EU, som man deler grundvandsforekomster med. Man bør danne sig et overblik over vandforureningens skadelige konsekvenser ved at sondre mellem på den ene side, hvem den rammer (mennesket - og vores sundhed, økonomi, velbefindende - eller de arter, der lever i havet) og på den anden side, hvor længe det vil tage - og om det i det hele taget kan lade sig gøre - at ophæve udviklingens konsekvenser for habitat eller arter.

4.3 Rammebestemmelsesdirektivet om en havstrategi indeholder et konkret bud på, hvordan man kan bevare og forbedre havområderne. Med dette for øje defineres regioner og underregioner af havområder, og medlemsstaterne opfordres til i fællesskab at etablere strategier for havområderne og fastlægge nogle miljømål.

4.4 Spørgsmålet om skibes forurening af havet er blevet behandlet i de forskellige Erika-programmer.

4.5 Der findes en form for miljøforurening, der alt for ofte ignoreres. Det drejer sig om den uoprettelige skade af lavtvandsområder (habitater og økosystemer), som følge af overdrevne kunstige kystanlæg, af årsager, der hverken har at gøre med befolkningens sikkerhed eller beskyttelse af kulturarven. Kunstige kystanlæg i Europa gennem mere og mere byggeri ved havet – marinaer, havne og andre konstruktioner og på mellemlangt sigt gennem de mange byggeopgaver, der er nødvendige for at beskytte kysterne mod den stigende vandstand – kræver en hensyntagen på EU-plan (som f.eks. observatoriet MEDAM, der dækker alt byggeri langs den franske middelhavskyst⁽¹⁾). De kunstige kystanlægs omfang strider direkte mod den bæredygtige udvikling, og bevarelsen af lavtvandsområder og kysternes naturlige fremtoning bør prioriteres højt. En vis erkendelse begynder at dukke frem i EU. I den franske region Camargue tilpasser man sig så vidt muligt den stigende vandstand ved at lade havet genindvinde områder, det havde trukket sig væk fra. I Maremma i Italien (den toskanske kyst) overvejer man, hvordan lystbådehavnenes udbredelse kan begrænses ved at lade bådene blive trukket op på land i vinterhalvåret og gennem en mere grundig forvaltning af havnepladserne.

5. Transport i kystzonerne

5.1 De trafikale knudepunkter ved kysterne er ofte overbelastede. En sådan situation medfører usikkerhed på vejene, CO₂-udledning og forurening samt økonomisk tab. Igennem længere tid har EU ønsket at overføre denne vejtrafik til jernbanerne eller »havets motorveje« uden at det har ført til konkrete resultater. Der bør i den forbindelse fremsættes nogle bemærkninger:

- Natur- og miljøbevægelserne er ikke altid kohærente og modsætter sig ofte gennemførelsen af infrastruktur, der ville kunne bidrage til mindre vejtrafik gennem udvikling af alternative transportmetoder (eksempelvis blokade af jernbanestrækningen Lyon/Torino, der anvendes til kombineret vej/jernbanetransport, konsekvent modstand mod enhver havneudvidelse, f.eks. Le Havre 2000 eller Rotterdam, modstand mod Rhinen/Rhône-kanalen).
- EU's politik til udvikling af jernbanefragt har svært ved at komme fra start til trods for Kommissionens seneste initiativer (meddelelsen: »Et banenet med fortrinsret for godstrafik« i 2007, forordningen »Et europæisk banenet med henblik på konkurrencebaseret godstransport« i 2009). Det skyldes såvel kulturelle årsager, navnlig den traditionelle prioritet, der gives til passagertog, men sandsynligvis også en manglende kommerciel kultur.

5.2 Til trods for disse problemer er den eneste mulighed for at aflaste motorvejsnettet ved kysterne at overføre noget af trafikken til jernbanenet eller havet. Det drejer sig om at forene den økonomiske og sociale udvikling og miljøbeskyttelse.

6. På vej mod en bæredygtig turisme ved havet

6.1 Turisme fremstilles alt for ofte som en løsning for kystområder, der har problemer. Turistsæsonen er ofte for kort til at udgøre et reelt alternativ til en økonomisk aktivitet i nedgang. Turisme som »mirakelkur« kan naturligvis medvirke til rovdraft på kystområderne, der kan føre til uoprettelige miljøskader uden at have bidraget med en varig løsning på de økonomiske problemer. Overdreven turisme kan oven i købet ende med at tage livet af gåsen, der lægger guldæg, fordi områderne taber deres tiltrækningskraft. Det er uden tvivl en god idé at udvikle en bæredygtig turisme, og såvel offentlige myndigheder som ngo'er har allerede udviklet en række initiativer på området.

6.2 I Frankrig vedtog man i 1986 loven om planlægning, beskyttelse og forbedring af kysten som en reaktion på det fænomen, man havde kaldt kystens betonstøbning. Loven sigter mod beskyttelse af den biologiske og miljømæssige balance, bevarelse af steder og landskaber, men også bevarelse og udvikling af økonomiske aktiviteter som følge af vandets nære beliggenhed (fiskeri, havbrug, havneaktiviteter osv.). Teksten henvender sig til kystkommunerne, og dens vigtigste bestemmelser vedrører byplanlægningsaktørernes pligt til at beskytte de enestående naturområder og et forbud mod bebyggelse mindre end 100 meter fra kysten uden for byområderne. Efter mere end 20 års anvendelse af lovgivningen er status hovedsageligt positiv. EU har ingen beføjelser inden for byplanlægning eller fysisk planlægning i de kystnære områder, men kan i det mindste opfordre til udveksling af god lovgivningsmæssig praksis medlemsstaterne imellem.

6.3 Federation for Environmental Education in Europe (FEEE) indførte i 1985 miljømærket Blå flag. Der findes nu et blå EU-flag. Det er et miljømærke, der kan gives til kystkommuner og havne. Miljømærket forudsætter en opfyldelse af kriterierne for uddannelse, miljø, sikkerhed, renhed og nærmiljøfaciliteter på strandene, affaldshåndtering, forvaltning af vand, badevandskvalitet og en oprydningssindsats. Der findes specifikke kriterier for lystbådehavne. Selvom dette initiativ har en indlysende målsætning om udvikling af turismen, indeholder den samtidig klare fordele.

6.4 Økoturisme eller ansvarlig turisme er under udvikling i hele Europa, ofte med opbakning fra lokalsamfundet. Landbrugsturisme giver landmændene i kystområderne mulighed for at supplere deres indkomst.

⁽¹⁾ <http://www.medam.org>.

7. Den fælles fiskeripolitik

7.1 Forvaltningen af fiskeriet er Kommissionens opgave. Den europæiske politik for bæredygtigt fiskeri stiller spørgsmålstejn ved visse økonomiske modeller i denne sektor med alvorlige konsekvenser på det økonomiske og sociale plan. Man er nødt til at se på spørgsmålet om bæredygtigt fiskeri gennem bedre videnskabeligt kendskab, som er den eneste mulighed for en forvaltning af fiskeressourcerne på længere sigt. I den forbindelse er man nødt til havregion for havregion at skelne mellem fiskeri i internationale farvande og territorialfarvande, for så vidt angår en ordentlig forvaltning af midlerne, for først og fremmest at respektere en bedre forvaltning af fiskeressourcerne.

7.2 Man skal også skelne mellem kystfiskeri og større søgående fiskeri. For kystfiskeri vil etableringen af et netværk af beskyttede havområder – MPA'er (Marine Protected Areas) betyde en bedre forvaltning af fiskebestandene i kystområderne ved at garantere en naturligt høj koncentration i de sektorer, hvor der ikke fiskes og en normal kønsfordeling af fiskene for en god spredning af larver og ungfisk. Det vil ligeledes være nyttigt at fremme oprettelsen af »fiskeriforeninger« (som det kendes i visse lande: kooperativer, foreninger, rådgivende regionale udvalg osv.) mellem selvstændige fiskere med aktiv inddragelse af videnskabelige rådgivere til en bedre forvaltning af de kystnære fiskeområder, der dækker over større områder end de nuværende (farvandet omkring en havn, langs en kommunes kystlinje eller andre administrative eller historiske skel) for at opnå miljømæssigt homogene områder. Man kunne forestille sig et netværk af disse »fiskeriforeninger« for at fremme udvekslingen af erfaringer og eksempler på god praksis.

7.3 Man bør også se nærmere på spørgsmålet om lystfiskeri. Det er nemlig ikke underlagt økonomiske begrænsninger (reglerne for lystfiskeri til havs er i de fleste lande ikke særligt strenge) eller økonomiske byrder (nogle lystfiskeres ressourcer overstiger langt værdien af deres fangster), og omfanget har alvorlige konsekvenser for nogle bestande.

8. Økonomiske aktiviteter i kystområderne

8.1 Overalt i Europa har man i århundreder udviklet økonomiske aktiviteter i kystområderne: havne, skibsværfter og fiskeri. Selvom nogle af verdens største havne ligger i EU, står skibsværfterne og fiskeriet over for store strukturelle vanskeligheder.

8.2 Efter 2. verdenskrig har de europæiske skibsværfter fået konkurrence fra asiatiske værfter. Denne konkurrence har tvunget de europæiske værfter til at omstrukturere og specialisere sig. Nogle værfter står imidlertid over for store problemer, f.eks. de polske værfter som Gdansk, Gdynia og Szczecin. En sådan situation forudsætter en meget stor indsats inden for omskoling og uddannelse af lønmodtagerne og ikke bare i Polen.

8.3 Europa har formået at udvikle en af de største lystbådeindustrier i verden. Inden krisen tegnede denne sektor sig for mere end 37 000 virksomheder og beskæftigede mere end 270 000 lønmodtagere. Sektorens aktiviteter er blevet meget hårdt ramt. Også her befinder lønmodtagerne sig i en vanskelig situation. I denne sektor er omskoling og uddannelse af lønmodtagerne alfa og omega samtidig med, at man bevarer dette flagskib i den europæiske industri.

8.4 Som det fremgår af ovenstående, har overudnyttede fiskebestande, forbud mod visse fangstmetoder i EU (ikke nødvendigvis i lande uden for Europa) og overfiskeri medført en europæisk fiskeripolitik, der virker som et hårdt slag på denne sektor, der har behov for omskolings- og uddannelsespolitik.

8.5 Akvakultur er en ny aktivitet, der er møntet på at efterkomme den stigende efterspørgsel efter fisk. Man må dog ikke glemme, at der er tale om et helt andet erhverv, der har mere til fælles med kvægavl end fiskeri. Denne aktivitet kræver endvidere særlige sanitære og miljømæssige regler.

8.6 Den bæredygtige udvikling af kystzonerne forudsætter, at aktiviteter forbundet med den geografiske situation opretholdes. Et fortsat miljøvenligt landbrug i kystområderne er med til at fremme denne aktivitet. Derimod kan turismen ikke løse alle omskolingsproblemer, navnlig ikke fordi visse infrastrukturprojekter i forbindelse med turisme kan være en trussel mod de grønne områder, der endnu findes langs kysten. EU bør være særligt opmærksom på de økonomiske og sociale konsekvenser af de politikker, der føres i dette specielle og skrøbelige økonomiske miljø.

9. Bevidstgørelse om havmiljø

9.1 40 % af den europæiske befolkning bor langs de 136 000 km kystlinje, som også tiltrækker størstedelen af turiststrømmen. Kendskabet bør være større til dette rige, men samtidig meget udsatte havmiljø på grund af den store befolkningstæthed. Et oplysningsprogram for havmiljøet, der tilpasses de respektive maritime vilkår ved f.eks. at tage udgangspunkt i de regioner og underregioner, der er defineret i anvendelsen af havstrategien, og som i hvert fald dækker de fem have eller oceaner omkring EU (Østersøen, Nordsøen, Atlanterhavet, Middelhavet, Sortehavet), ville gøre det muligt at skabe større forståelse for og nemmere at kunne forsvare beskyttelsesforanstaltningerne for havmiljøet til bekæmpelse af forurening, overfiskeri eller en degradering af kysterne på grund af kunstige konstruktioner. Det er således meget vigtigt at fremme en mere målrettet information til skolerne og de lokale og regionale myndigheder, der har ansvaret for kystområderne.

10. De globale klimaændringer og stigning i havenes vandstand

10.1 Den globale opvarmning vil på den ene side føre til en generel stigning i havenes vandstand og på den anden side øge forekomsten af særligt voldsomme klimafænomener (storme, orkaner, tornadoer...). Det vil medføre, hvad allerede er et problem for nogle lande, nemlig kysterosion, strandes forsvinden og en styrkelse af kystsikringsanlæg. Dette problem vil ramme Europas lande og regioner meget forskelligt, men generelt vil byområderne ved kysterne blive ramt, i første omgang alle havne og badesteder. Visse medlemslande har allerede igangsat større operationer som f.eks. Delta-planen i Nederlandene efter den katastrofale oversvømmelse i 1953 og operation Moses i Italien, der

skal redde Venedig. Der bør iværksættes fælles retningslinjer for på bedst mulig vis at holde trit med de annoncerede og uoprettelige ændringer, samtidig med at der tages højde for de økonomiske og miljømæssige interesser.

10.2 For at kunne tackle de klimatiske udfordringer og de deraf følgende konsekvenser bør EU ikke begrænse sig til forbyggende foranstaltninger, men sammen med medlemsstaterne lancere et stort forsknings- og udviklingsprogram, der overholder princippet om samarbejde mellem forskningscentre og indsamlingen af resultaterne. Et sådant initiativ ville være bevis på, at det nytter, ja ligefrem er nødvendigt med et tæt europæisk samarbejde på dette område.

Bruxelles, den 20. januar 2010

Mario SEPI

Formand

for det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

III

(Forberedende retsakter)

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

459. PLENARMØDE DEN 20. OG 21. JANUAR 2010

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fælles regler for tildeling af ankomst- og afgangstidspunkter i Fællesskabets lufthavne (kodificeret udgave)

KOM(2009) 634 endelig — 2009/0176 (COD)
(2010/C 339/03)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 21. december 2009 under henvisning til EF-traktatens artikel 100, stk. 2, at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fælles regler for tildeling af ankomst- og afgangstidspunkter i Fællesskabets lufthavne (Kodificeret udgave)

KOM(2009) 634 endelig – 2009/0176 (COD).

Da EØSU fuldt ud går ind for forslaget indhold, som ikke giver anledning til bemærkninger, besluttede det på sin 459. plenarforsamling den 20.-21. januar 2010, mødet den 20. januar, med 185 stemmer for og 6 hverken for eller imod at afgive en udtalelse, som støtter det pågældende forslag.

Bruxelles, den 20. januar 2010

Mario SEPI
Formand
for det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om EU-jordobservationsprogrammet (GMES) og dets første operationelle aktiviteter (2011-2013)

KOM(2009) 223 endelig — 2009/0070 (COD)

(2010/C 339/04)

Ordfører: **Joost VAN IERSEL**

30. juni 2009 under henvisning til EF-traktatens artikel 157, stk. 3, at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om EU-jordobservationsprogrammet (GMES) og dets første operationelle aktiviteter (2011-2013)

KOM(2009) 223 endelig - 2009/0070 (COD).

Det forberedende arbejde henvises til EØSU's faglige sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som vedtog sin udtalelse den 5. januar 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog følgende udtalelse på sin 459. plenarforsamling den 20. og 21. januar 2010 (mødet den 20. januar 2010) med 184 stemmer for, 2 stemmer imod og 4 hverken for eller imod.

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 EØSU bifalder forordningen om EU-jordobservationsprogrammet (GMES) og dets første operationelle aktiviteter som et strategisk skridt fremad i en ny ramme for udvikling af en moden europæisk rumpolitik.

1.2 EØSU finder, at der i den forbindelse kan høstes betydelige fordele ved at gennemføre eksisterende EU-politikker, udforme nye politikker, intensivere leveringen af intelligente og skræddersyede tjenester for bl.a. Europa og ved at styrke EU's stilling i internationale forhandlinger.

1.3 Fordelene for samfundet og borgerne vil være desto mere positive, da rumbaserede tjenester påvirker et bredt spektrum af vigtige spørgsmål såsom klima, nødsituationer, miljø- og sundhedsspørgsmål, f.eks. vand- og luftkvalitet (forurening), landbrug og skovbrug, udtømmelsen af naturressourcer, fysisk planlægning og en række offentlige sikkerhedsspørgsmål og forsvar.

1.4 Høj kvalitet er nødvendig for både rumkomponenter og in situ-komponenter samt for deres interaktive kapacitet og synergivirkninger. Rumbaserede tjenester vil bidrage væsentligt til jordbaserede, luftbårne og havbaserede tjenester ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Rumbaserede tjenesters bidrag vil f.eks. sikre tidligere adgang til relevant information og derved generere mere tid til beslutningstagning og forberedelse af forholdsregler. Desuden vil de fremme den globale og regionale tolkning af begivenheder og pludselige uregelmæssigheder.

1.5 EU-agenturer og offentlige tjenester i medlemsstaterne er det primære mål for de rumbaserede tjenester. Private parter vil også få gavn af dem. Spektret af nyttige tjenester for offentligheden og private sektorer vil stige med markedets udvikling. Downstream-sektoren – hvor den vigtigste er SMV'er – kræver særlig opmærksomhed og finansiering.

1.6 Forvaltning er af afgørende betydning. De afgørende elementer omfatter:

- Koordinering og sammenhæng, der er baseret på anerkendelsen af »rummet« som et integreret EU-tema og fuld opbakning fra alle Kommissionens generaldirektorater og de EU-agenturer, der beskæftiger sig med rumrelaterede politikker og aktiviteter,

- Koordinering mellem Kommissionen og forskellige offentlige parter i medlemsstaterne,

- Operationel viden i Kommissionen om, hvordan man håndterer downstream-sektoren,

- Tilfredsstillende rammevilkår for at fremme private investeringer.

1.7 Fuldstændige, pålidelige og løbende data vil være resultatet af en effektiv indbyrdes forbindelse mellem rumbaseret og landbaseret infrastruktur. Fuld og åben adgang til data er afgørende for at undgå forvriddninger og stimulere downstream-sektoren. Nøje definerede følsomme data for medlemsstaterne og Unionen skal beskyttes.

1.8 EØSU noterer sig rammen på 150 mio. euro som et første skridt til at fremme applikationer. En generelt positiv vurdering kræver imidlertid, at visse udestående spørgsmål først besvares. En mulig mangel på finansielle ressourcer, lanceringen af »B-Sentinels« i tillæg til »A-Sentinels« og fordelingen af EU's budgetmidler blandt aktørerne nødvendiggør yderligere forhandlinger og præcisering for at sikre, at systemet effektivt opfylder politikens mål.

1.9 De kommende rumbaserede tjenester påvirker et bredt spektrum af områder, som direkte imødekommer samfundets og borgernes behov. EØSU anbefaler derfor kraftigt en EU-kommunikationsstrategi, der skal øge offentlighedens kendskab til jordobservationsprogrammets fremtidige fordele samt sætte særlig fokus på at uddanne tekniske eksperter på dette område.

1.10 Jordobservation bør indgå i Lissabonstrategien for perioden efter 2010.

2. Den europæiske rumpolitik under udvikling

2.1 Politiske og økonomiske strategiske årsager er hovedfaktorerne bag den øgede interesse i rummet. Klimaændringer, miljø- og rummål, borgernes sikkerhed såvel som en supplerende forsvarsinfrastruktur gør forbedrede operationelle tjenester i rummet særdeles ønskelige.

2.2 En uafhængig EU-rumpolitik og uafhængige tjenester er nødvendige for at reagere på stigningen i verdensomspændende rumaktiviteter hos et voksende antal partnere og konkurrenter ⁽²⁾.

2.3 Efter Kommissionens grøn- og hvidbøger, der blev offentliggjort i løbet af det sidste årti, og rammeaftalen mellem Det Europæiske Rumagentur og Kommissionen i 2003, der alle blev hilst velkomne, giver EØSU sin fulde støtte til de politikker, der skitseres i dokumenterne fra det fælles rumråd, Kommissionen og Det Europæiske Rumagentur i april/maj 2007 ⁽³⁾. I oktober 2009 understregede formand José-Manuel Barroso rummets betydning for en bred vifte af EU-politikker ⁽⁴⁾.

2.4 ESA har udført et imponerende arbejde over en lang tidsperiode. Udover forskning har rumprogrammerne fremmet udviklingen af operationelle tjenester i samarbejde med private virksomheder. EØSU konkluderede sidste år, at rumagenturet

havde ført en vellykket »industripolitik«. I henhold til den nye arbejdsfordeling mellem agenturet og Kommissionen bliver sidstnævnte fuldstændig ansvarlig for projekternes operationelle fase.

2.5 EØSU har allerede tilkendegivet, at det forventer, at Kommissionens inddragelse i politikplanlægning og finansiering vil og bør forbedre offentlige såvel som private aktiviteter inden for rumsektoren.

2.6 På samme måde foreslår Kommissionen forordningen om jordobservationsprogrammet (GMES) og dets første operationelle aktiviteter (2011-2013) som et yderligere nødvendigt skridt i retning af at opfylde kravene om en moden europæisk rumpolitik.

2.7 GMES har medført en øget interesse og intensiveret programplanlægning i EU-agenturer og den offentlige og private sektor i hele Europa.

2.8 For at sikre en effektiv håndtering af de mange mulige fordele ved GMES bifaldt EØSU, at der sidste år blev etableret et GMES-kontor i GD for Erhvervs politik, der skulle stå for koordineringen. En sådan koordinering er yderst ønskelig, da en række generaldirektorater og det syvende rammeprogram deltager.

2.9 Tættere koordinering på EU-niveau og mellem Kommissionen og medlemsstaterne vil også være gavnlige for en integreret tilgang i medlemsstaterne, hvor en sådan ofte mangler. Det kan også fremme større bevidsthed og forbedre »rummets« omdømme ved at forbinde rummet med specifikke tjenester for borgerne.

3. Forordningen

3.1 Foruden GMES-forskning og -udvikling, der er områder, hvor Kommissionen, ESA og medlemsstaterne fungerer som partnere, vil Kommissionen koncentrere sig om spørgsmål, hvor fællesskabsaktiviteter vil få en klar merværdi.

3.2 Denne forordning forventer operationelle GMES-tjenester i større målestok. Da dette er et nyt skridt inden for en ny ramme, har både etableringen af programmet, herunder udvælgelsen af prioriteter, og forvaltningen været genstand for omfattende høringer blandt alle aktører, GMES-koordinatorerne i medlemsstaterne, (potentielle) brugere og industrien.

3.3 Forordningen om jordobservation fastlægger et retsgrundlag for GMES-programmet og EU-finansiering for de første operationelle aktiviteter i 2011-2013, der beløber sig til 107 mio. euro, dvs. fra Kommissionens budget, mens yderligere 43 mio. euro er øremærket under det 7. rammeprogram, hvilket tilsammen beløber sig til 150 mio. euro, indtil en aftale indgås om EU's flerårige budget for 2013-2020 ⁽⁵⁾.

⁽²⁾ I den forbindelse er det værd at nævne det globale system af jordobservationsystemer (GEOSS). Gennem GMES agter EU at spille en særdeles relevant rolle i GEOSS.

⁽³⁾ Jf. EUT C 162 af 25.6.2008, s. 24.

⁽⁴⁾ Indledende tale ved Kommissionens formand på konferencen om Europas ambitioner i rummet - nye muligheder for europæiske virksomheder og civilsamfundet, der blev afholdt i Bruxelles den 15.-16. oktober 2009.

⁽⁵⁾ Disse beløb er i tillæg til de 1,4 mia. euro, der ydes under det 7. rammeprogram til rumprojekter.

3.4 Fem indsatsområder er planlagt. For perioden 2011-2013 vil der blive lagt vægt på beredskabstjenester og landovervågningstjenester ⁽⁶⁾.

3.5 De indledende operationelle aktiviteter vil blive styret af Kommissionen som led i EU's overordnede GMES-aktiviteter, der også omfatter EU's forskningsaktiviteter og GMES-partneres aktiviteter. Denne ramme skal holdes adskilt fra den tekniske gennemførelse af GMES-rumkomponenten, som vil blive pålagt ESA.

3.6 Ud over at demonstrere bred enighed blandt aktørerne har høringerne afdækket et overvældende behov for pålidelige og præcise oplysninger.

3.6.1 Forskellige brugere, f.eks. forskningsmiljøer, nationale og regionale offentlige myndigheder og sikkerhedstjenester, har alvorligt brug for pålidelige oplysninger, nogle gange endog særdeles hurtigt.

3.6.2 Pålidelige og løbende oplysninger er en ufravigelig betingelse for downstream-sektorens videreudvikling af jordobservationsmarkedet i EU, der skal skabe vækst og arbejdspladser ⁽⁷⁾.

3.7 Hvad »nærhedsprincippet« angår, er det værd at notere, at det klart fremgår af den overordnede evaluering, at de tjenester, der skal udbydes under denne forordning, har brug for aggregering af input fra medlemsstaterne på EU-niveau med henblik på at sikre stordriftsfordele samt effektiv gennemførelse af EU's miljølovgivning ⁽⁸⁾.

4. Generelle bemærkninger

4.1 I tillæg til eksisterende forskningsprogrammer, tjenester og visse operationelle aktiviteter ser EØSU særdeles positivt på de indledende aktiviteter, der er planlagt i forordningen om jordobservation som et strategisk skridt fremad.

4.2 Med etableringen af GMES har Kommissionen og ESA iværksat et program for civil operationel brug af satellitdata, som i tillæg til sine meteorologiske applikationer er enestående i verden på grund af sin målestok og dybde. Fortsat udvikling og gennemførelse af GMES vil give den europæiske industri mulighed for at indtage en stilling som ledende global aktør.

4.3 Både den brede høring blandt alle relevante aktører samt konsekvensanalysen viser en bred enighed om programmets mål og fremtidige muligheder. Adskillige specifikke studier, der blev udført på anmodning, afspejler tilsvarende fordele ved GMES og øgede muligheder for offentlige og private deltagere ⁽⁹⁾.

⁽⁶⁾ Jf. artikel 3 i forordningen.

⁽⁷⁾ Jf. artikel 8 i forordningen.

⁽⁸⁾ Jf. også artikel 4, stk. 3, i forordningen.

⁽⁹⁾ Jf. bl.a. »Socio-Economic Benefits Analysis of GMES«, PriceWaterhouseCooper, oktober 2006, »EU Space Policy and its potential for EU industrial sector competitiveness«, en studie til Europa-Parlamentet, 2007, og »Study on the competitiveness of the GMES downstream sector«, Ecorys og andre, november 2008.

4.4 De fordele ved nye operationelle aktiviteter, som imødeses af en bred vifte af offentlige og private interessenter og EØSU, kan opsummeres som følger:

- Strategisk afspejler EU's jordobservationsprogram EU's voksende europæiske og internationale ansvar og varige indflydelse på europæiske og internationale anliggender,
- Skræddersyet og rettidig rumbaseret data vil gøre det lettere for Kommissionen, medlemsstaterne og regionerne at gennemføre eksisterende programmer mere præcist,
- (nye) politikker kan udformes mere præcist,
- Rumbaseret information vil bidrage væsentligt til ikke-rumbaserede operationelle aktiviteter ved at finjustere viden og udvide dataindsamlingen ⁽¹⁰⁾,
- Nye oplysninger vil medføre supplerende værdi for EU's agenturer, f.eks. Det Europæiske Miljøagentur og Det Europæiske Forsvarsagentur,
- Store muligheder vil blive skabt for downstream-aktiviteter i den private sektor,
- Nye tjenester, som kræves af de nationale offentlige myndigheder og agenturer, vil medføre miljø- og sikkerhedsmæssige fordele for borgerne, omkostningsbesparelser baseret på de identificerede intelligente løsninger, og vil også udgøre en vækstfaktor,
- EU vil anlægge en mere videnbaseret holdning i internationale forhandlinger om spørgsmål som f.eks. klimaændringer og aftaler, der sigter mod bedre overvågning,
- Specifikke tjenester baseret på skræddersyet information vil støtte EU's politikker for udviklingslandene.

4.5 »Cost-benefit«-resultatet forventes at være positivt: en relativt moderat omsætning vil generere væsentlige fordele.

4.6 Det Europæiske Rumagents program er begrænset til en treårig gennemførelsesperiode. Rådet bør opstille langsigtede EU-forpligtelser for perioden efter 2013. De operationelle programmets kontinuitet er afgørende. Langsigtet planlægning er afgørende, hvis jordobservationsprogrammet skal være til gavn for de offentlige mål og tjenester. Det er også en grundlæggende betingelse for at tilskynde downstream-sektoren til at udvikle tjenester.

⁽¹⁰⁾ Som eksempler kan nævnes TERRAFIRMA, en informationstjeneste om risici for bevægelser i jordoverfladen, f.eks. i kyst- og jordskælvsområder, PROMOTE, en luftkvalitetstjeneste, MY OCEAN, en tjeneste for havovervågning og -varsling, SAFER, en beredskabstjeneste.

4.7 I samme forbindelse er det vigtigt at sikre kontinuitet, pålidelighed og fuld og åben adgang til data for alle berørte parter.

4.8 Alment kendskab i hele Europa er afgørende for en bæredygtig rumpolitik. En EU-kommunikationsstrategi, der sikrer offentlighedens opbakning og klart redegør for rumbaserede tjenesters fremtidige fordele for samfundet og borgerne, er særdeles tiltrængt.

4.9 I samme forbindelse understreger EØSU behovet for at rette særlig opmærksomhed mod uddannelsen af tekniske eksperter på dette område.

5. Forvaltning

5.1 Eftersom de indledende operationelle aktiviteter vil udstikke rammerne for en senere udvidelse af aktiviteterne, bør passende ledelse og forvaltning garanteres fra begyndelsen. Forvaltningspraksis drejer sig især om nedenstående punkter.

5.1.1 Af forståelige årsager har »rummet« længe været et noget isoleret politikområde i EU, men bør nu opnå fuld anerkendelse i viften af fællesskabspolitikker. Det vil passe perfekt ind i Lissabonstrategien efter 2010 ⁽¹⁾.

5.2 Alle generaldirektorater i Kommissionen, der beskæftiger sig med rumpolitikker, bør effektivt koordinere deres aktiviteter, så overlapninger undgås og fokuserede foranstaltninger planlægges, når mere end et direktorat er involveret i jordobservation.

5.3 EU's agenturer og generaldirektorater, især forskning, miljø, landbrug, retlige og indre anliggender, sundhed og forbrugere, udviklingspolitik, handelspolitik og eksterne forbindelser, er nødt til at blive inddraget af to yderligere årsager:

— For at tilvejebringe nøjagtig information til etablering af satellitstøttetjenester,

— Succesrigt høste fordelene af de leverede tjenester.

5.4 Velkoordinerede tilgange i og af Kommissionen vil også sikre sammenhæng og interoperabilitet mellem jordobservationsprogrammet og andre rumrelaterede programmer, f.eks. telekommunikation og transport.

5.5 Effektiv koordinering er nødvendig på grund af det store antal landbaserede operatører, som ligeledes er involverede i informationsindsamling.

⁽¹⁾ Se fodnote på side 4.

5.6 Satellitter, automatiske målingstationer og internettet gør det stadig mere realistisk at overvåge miljøudviklingen i realtid. GMES kan yde et bidrag som et tiltag til »Næsten realtidsinformation til beslutningstagningen« ved at måle miljøkvaliteten inden for rammerne af »BNP og mere« ⁽¹²⁾.

5.7 Det voksende antal satellitter kræver en omhyggelig forvaltning af alle rumaktiver for at undgå kollision i rummet, der imod alles interesse vil føre til rumforurening og -affald.

6. Specifikke forhold

6.1 Jordobservation er fortsat et relativt lille marked jævnført med rumrelaterede markeder som helhed. I 2005 var de globale indtægter på 1,3 mia. euro, herunder 0,4 mia. euro i Europa, hvoraf halvdelen var meteorologiske applikationer.

6.2 Upstream-sektoren for jordobservation er altovervejende institutionel og afhængig af offentlig finansiering. Nye kommercielle observationssatellitter udvikles inden for rammerne af PPP og er fortsat afhængige af offentlig finansiering.

6.3 Data er nøglen

6.3.1 EØSU understreger behovet for fuld og åben adgang til data som betingelse for at skabe fair markedsvilkår for både offentlige og private parter og for at anspore en stadig svag privat sektor til at udvikle sig.

6.3.2 Uafbrudt levering af information er altafgørende for, at en levedygtig downstream-sektor kan udvikle sig. Usikkerhed i denne henseende vil være et enormt tilbageskridt for markedet på grund af antagelser om, at den krævede infrastruktur ikke vil kunne indfri forventningerne.

6.3.3 Feedback fra industrien om den første serie operationelle satellitter til GMES – »A-Sentinels« – er klart positiv ⁽¹³⁾. Den nuværende kæde for nedhentning af data fra rummet kræver imidlertid særlig opmærksomhed for at sikre optimale betingelser.

6.3.4 Lige så vigtig for bæredygtigheden er de planlagte »B-Sentinels«, der er nødvendige for at erstatte »A-Sentinels«, hvis livscyklus ender, og for at sikre kontinuerlige tjenester i tilfælde af, at en satellit svigter. Finansieringen af »B-Sentinels« er fortsat uafklaret og skal sikres.

⁽¹²⁾ Jf. Kommissionens meddelelse »BNP og mere: Måling af fremskridt i en verden i forandring«, KOM(2009) 433 endelig.

⁽¹³⁾ Jf. »Industry Information Day on the GMES Sentinel Data Policy«, Bruxelles, 11. september 2009.

6.3.5 For at sikre kontinuerlige tjenester eller udvikling af nye tjenester skal den fremtidige mekanisme for at opkræve betaling for brugen af data – efter høring – forklares for downstream-sektoren hurtigst muligt.

6.4 Finansielle betingelser

6.4.1 De finansielle resurser til den indledende drift fra 2011-2013 beløber sig til 150 mio. euro, dvs. 43 mio. euro under 7. forskningsrammeprogram og 107 mio. euro fra Kommissionens budget. EØSU kræver afklaring om flere verserende betragtninger.

6.4.2 Aktørerne skal være sikre på, at den finansielle ramme på 107 mio. euro afsættes som finansiering eller kredit. Deltagelsesreglerne skal præciseres. Skal de associerede lande opfattes som potentielle modtagere af bevillinger eller kontrakter?

6.4.3 I betragtning af de forventede resultater synes 150 mio. euro næppe at være tilstrækkelige. For det første er der, f.eks. hos Det Europæiske Rumagentur og European Aeronautic Defence and Space Company (EADS), en generel opfattelse af, at afsættelsen af yderligere 30 mio. euro under det 7. forskningsrammeprogram er absolut nødvendig, hvis de landbaserede anlæg skal opfylde kravene. For det andet er det ikke klart, hvordan 2013 vil blive dækket, selv hvis de finansielle resurser i EU's budget for 2013-2020 sandsynligvis sikres.

6.4.4 Et tredje område, der vækker bekymring, er den planlagte lancering af »B-Sentinels«, da finansieringen endnu ikke er budgetteret og derfor fortsat uafklaret (¹⁴).

6.4.5 En anden udfordring er finansieringen af de beslægtede hav-, atmosfære- og sikkerhedstjenester, som skulle være blevet fastlagt samtidig med finansieringen af land- og beredskabstjenesterne. EØSU imødeser indikationer på, hvordan disse tjenester skal finansieres og i hvor stort omfang det 7. og 8. forskningsrammeprogram og Kommissionens GD'er, især GD for Miljø, skal inddrages. En sådan afklaring er meget relevant for downstream-sektoren.

6.4.6 De yderligere finansielle bevillinger, der er brug for, bør ikke nødvendigvis dækkes af EU's budget alene. Andre kilder, f.eks. Det Europæiske Rumagentur eller nationale bidrag, er også tænkelige.

6.5 Downstream-sektoren

6.5.1 I øjeblikket er downstream-sektoren for jordobservation – en sektor i udvikling – en lille, fragmenteret sektor bestående af ca. 150 virksomheder og med ca. 3 000 ansatte i 2006. Den samlede indtægt i EU beløber sig til 250–300 mio. euro i 2006. Indtægterne fra den offentlige sektor beløber sig til ca. 150 mio. euro.

(¹⁴) B Sentinels udvikles af Det Europæiske Rumagentur, men de operationelle omkostninger bør dækkes af Kommissionen. Ifølge EADS' beregninger beløber dette sig til 165 mio. euro.

Kunderne er i stor udstrækning offentlige myndigheder og agenter. Afkastet er ustabil. Den amerikanske industri er to-tre gange større end den europæiske. Den har også en højere vækstrate (¹⁵).

6.5.2 En positiv klyngedannelse omkring downstream-aktiviteter er undervejs.

6.5.3 Det langvarige forhold mellem Det Europæiske Rumagentur og industrien, skønt om begrænsede aktiviteter, har fokuseret ekspertisen i rumagenturet på at fremme tjenester. Det har resulteret i en vellykket erhvervspolitik.

6.5.4 EØSU kræver, at eftersom ansvaret for applikationer skal overgå fra Det Europæiske Rumagentur til Kommissionen, bør tilsvarende teknisk ekspertise om industrien garanteres i Kommissionens tjenestegrene.

6.5.5 Udkastet til det kommende program er klart og fokuserer kraftigt på inddragelse af SMV'er, hvis kreativitet er altafgørende efter EØSU's opfattelse. I den forbindelse vil EØSU understrege to aspekter:

6.5.5.1 Projektbudgetter på 25 millioner euro kræver medvirken af større virksomheder. Det Europæiske Rumagentur har proaktivt søgt at inddrage SMV'er. Kommissionen bør anlægge samme indfaldsvinkel.

6.5.5.2 SMV'er skal indbydes på lige fod til at blive de primære leverandører i mindre projekter.

6.5.6 I udbudsprojekter vedrørende rammen på 150 mio. euro for 2011-2013 bør Kommissionen overvåge offentlige parters eventuelle forvridninger, som kan blive værre som følge af konsulenterne evalueringer. For øjeblikket er der ofte utilstrækkelig afklaring om den offentlige sektors rolle som tjenesternes vigtigste kunde.

6.5.7 Eftersom GMES sigter mod at skabe en innovativ serviceindustri for geoinformation, skal programmet nå ud til alle erhvervsaktører. Der er en generel tendens til at inddrage industrier, som allerede beskæftiger sig med rummet. EØSU understreger imidlertid, at hvis GMES skal have en bæredygtig fremtid, bør deltagere fra hele serviceindustrien for geoinformation, både rum- og ikke-rum-relateret, inddrages.

6.5.8 EØSU bifalder den finansielle støtte til private virksomheders projekter, der skal kompensere for markedssvigt i denne strategiske sektor med stort potentiale.

6.5.9 I øjeblikket er rumaktiviteterne koncentreret i én del af EU. I betragtning af den nuværende kapacitet kan og bør videreudviklingen af downstream-sektoren også tilskyndes i de nye medlemsstater.

(¹⁵) Jf. studierne nævnt i fodnote 9 for en fuldstændig og dybtgående analyse.

6.5.10 EØSU finder det særligt urovækkende, at antallet af specialister på området falder. Den nuværende tendens skal vendes. Flere uddannelsesordninger for eventuelle offentlige kunder samt i den højteknologiske downstream-sektor er nødvendige, hvis industrien skal kunne udnytte mulighederne fuldt ud.

6.6 Sikkerhed

6.6.1 Eftersom »rummet« blev behandlet særskilt af Det Europæiske Rumagentur af »nationale sikkerhedshensyn«, udgjorde aftalen mellem Kommissionen og agenturet i 2004 og Rådets resolution i maj 2007 et stort skift. EØSU bifalder interessen for brugen af data og information fra GMES med henblik på borgernes sikkerhed og en datapolitik for at garantere en sikker brug af eventuelt følsomme data af Kommissionen, de europæiske agenter og medlemsstaterne.

6.6.2 EØSU bifalder også den forbedrede koordination mellem GMES og Det Europæiske Forsvarsagentur, som vil sørge for, at GMES' datapolitik og applikationer er forbundet med den planlagte planlægning af EU's sikkerhedskapacitet og lignende fremtidige krav.

6.6.3 EØSU giver sin fulde støtte til den planlagte hybride (civilforsvarsbaserede) fremgangsmåde, der kombinerer videnskabelige og sikkerhedsorienterede anvendelsesmåder som en strategisk køreplan for GMES. En sådan fremgangsmåde er ekstremt relevant for at løse umiddelbare, mellemlangsigtede og langsigtede udfordringer ved at forbedre EU's kapacitet inden for områder som f.eks. havovervågning, land- og grænsekontrol, herunder overvågning ⁽¹⁶⁾ af organiseringen af ulovlig indvandring, kontrol med smugleri og narkotrafik og beskyttelse af kritisk infrastruktur samt kampen mod udbredelse af våben.

Bruxelles, den 20. januar 2010

Mario SEPI
Formand
for det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁶⁾ I tæt samarbejde med det landbaserede EU-agentur for grænsekontrol Frontex.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om en harmoniseret metode til klassificering og indberetning af klager og forespørgsler fra forbrugere

KOM(2009) 346 endelig

(2010/C 339/05)

Ordfører: **Jaroslav MULEWICZ**

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 7. juli 2009 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om en harmoniseret metode til klassificering og indberetning af klager og forespørgsler fra forbrugere

KOM(2009) 346 endelig.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som vedtog sin udtalelse den 5. januar 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 459. plenarforsamling den 20.-21. januar 2010 (mødet den 20. januar 2010) følgende udtalelse med 197 stemmer for og 4 hverken for eller imod.

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 Kommissionens forslag bifaldes og støttes.

1.2 I begyndelsen og i hvert fald de næste par år skal det foreslåede system være frivilligt.

1.3 Omkostningerne for de indberettende organisationer bør holdes så lave som muligt. Systemet bør være omkostningseffektivt.

1.4 Forslaget om, at Kommissionen stiller et databehandlingsværktøj til rådighed for tredjepartsorganisationer, støttes. Det vil gøre det let for tredjepartsorganisationer med usofistikerede systemer at vedtage den foreslåede harmoniserede metode.

1.5 På sektorniveau kan Kommissionen opfordre til, at den harmoniserede metode til klassificering og indberetning af forbrugerklager indføres af alle klageorganer i de respektive sektorer.

2. Indledning

2.1 Kommissionen anvender fem nøgleindikatorer til udarbejdelse af en resultattavle for forbrugermarkederne, som offentliggøres en gang om året. For nærværende er der tale om nummer

to i rækken, og formålet er at kortlægge de områder af det indre marked, som ikke fungerer tilfredsstillende set ud fra et forbrugersynspunkt. En af de fem vigtigste indikatorer er klager fra forbrugere, dvs. statistik vedrørende forbrugerklager. Andre indikatorer er priser, forbrugertilfredshed, loyalitet og sikkerhed. Derfor bør forbrugerklager betragtes som et makroøkonomisk redskab og ikke blot som et analysegrundlag.

2.2 Kommissionens forslag går i sin kerne ud på, at forbrugerklager og -forespørgsler registreres på et fælles, ensartet grundlag i hele EU ved brug af de samme deskriptorer, således at der let kan oprettes en europæisk database, som ejes af Kommissionens Generaldirektorat for Sundhed og Forbrugerbeskyttelse. Kommissionen finansierer og opdaterer databasen og det it-udstyr som er nødvendigt for at lagre og bearbejde datamaterialet. Kommissionen præsenterer et koncept, et fælles sæt af kriterier for klassificering og indberetning af forbrugerklager.

2.3 De detaljerede beskrivelser af forbrugerklager- og forespørgsler, der skal registreres i databasen, kommer ikke til at omfatte klager og forespørgsler, der stiles direkte til forhandlerne, men kun de forbrugerklager, der registreres af »tredjepartsorganisationer«, f.eks. offentlige instanser, tilsynsorganer, forbrugerorganisationer og andre organisationer såsom ombudsmænd og uafhængige organer. Vedtagelse af det fælles grundlag for registrering vil være frivillig for alle involverede organisationer, selvom statsligt finansierede organer kan forventes at arbejde for en hurtig vedtagelse, forudsat at de nødvendige midler stilles til rådighed. Kommissionen vil hjælpe små forbrugerorganisationer, der ikke er i stand til at anvende den harmoniserede metode, med software og ekspertise.

2.4 Kommissionen har allerede gennemført en omfattende høring, herunder brug af en ekspertgruppe, i forbindelse med udarbejdelsen af dette forslag.

2.5 Databasen vil blive anvendt i forbindelse med udarbejdelsen af fremtidige resultattavler. Det er også hensigten, at den skal være offentligt tilgængelig, så organisationer og borgere kan konsultere datamaterialet.

2.6 Forslaget har ét hovedformål, nemlig at gøre det muligt at anvende data om forbrugeres klager og forespørgsler som en nøgleindikator for det indre markeds funktion og derved fremskynde den politiske reaktion på markedssvigt. Disse politiske reaktioner på nationalt eller europæisk niveau kan omfatte målrettet håndhævelse på problemområder eller, om nødvendigt, lovgivningsmæssige initiativer.

2.7 Formålet er ikke at foretage en nærmere undersøgelse af:

- i. om klager behandles og bilægges effektivt, eller
- ii. om klager er berettigede.

2.8 Det er hensigten, at databasen skal være baseret på anonymitet, hvilket er fornuftigt. Detaljer om individuelle forbrugere, der indgiver klager, skal ikke indberettes. Detaljer om forhandlere, som der indgives klager over, skal heller ikke indberettes.

2.9 I det foreslåede harmoniserede system, findes der tre afsnit til registrering af oplysninger:

- a) Generelle oplysninger
- b) Sektorspecifikke oplysninger
- c) Oplysninger om klagetype.

2.10 I andet og tredje afsnit er der underkategorier, der benævnes henholdsvis »områder« og »niveauer«. Nogle af klageoplysningerne betegnes som »anbefalede«, andre som »frivillige«. Hvad angår forespørgsler er alle indberetninger »frivillige«. Formålet med denne skelnen mellem »anbefalede« og »frivillige« er:

- a) at sætte organisationer i stand til at indgive data, som er harmoniseret på et grundlæggende niveau (registrering af alle »anbefalede« oplysninger);
- b) at opfordre så mange organisationer som muligt til også at efterleve kravene på så mange af de »frivillige« områder og niveauer som muligt.

2.11 Forslaget består af to dokumenter, der begge er dateret den 7. juli 2009:

- (i) Kommissionens meddelelse KOM(2009) 346 endelig;

- (ii) Et arbejdspapir, der præsenterer forslaget samt de foreslåede områder og niveauer til klassificering og indberetning af klager og forespørgsler fra forbrugere SEK(2009) 949.

Kommissionens forslag til henstilling er ikke endeligt og kan blive ændret i løbet af 1. halvår 2010. De væsentligste ideer og filosofien bag dokumentet vil der ikke blive ændret ved.

3. Generelle bemærkninger

3.1 Nedenfor følger flere forslag.

3.1.1 Omkostningerne ved at opfylde kravene vil variere, men de vil være betydelige for en række organisationer. De tilgængelige ressourcer vil variere såvel medlemsstaterne imellem som internt i medlemsstaterne. Der er betydelige forskelle i de nuværende metoder til registrering af klager i de forskellige medlemsstaters nationale organisationer (der ses her helt bort fra andre organisationer). I visse medlemsstater er systemet mindre sofistikeret, end det der foreslås. Andre medlemsstater har mere sofistikerede systemer, som de forståeligt nok ikke ønsker at opgive. Generelt er det sidstnævnte lande, som vil blive pålagt de største omkostninger i forbindelse med overholdelsen af det harmoniserede systems krav. Kommissionens tekniske eller finansielle støtte bør ikke stille nogen lokalt baseret organisation til registrering af klager bedre end andre.

3.1.2 Enhver ekstra oplysning, der registreres, repræsenterer en »omkostning« på to måder. For det første tager det tid (og dermed penge) for den, der modtager en klage, at indsamle og registrere alle klagerens oplysninger. For det andet vil det være sådan, at jo flere oplysninger der kræves af forbrugeren, desto mindre sandsynligt er det, at denne vil fuldføre klageproceduren.

3.1.3 Det harmoniserede system skal være så kompatibelt som muligt med så mange som muligt af de systemer, der for øjeblikket bruges af nationale organisationer. Klare instrukser og retningslinjer bør stilles til rådighed for alle organisationer, som indfører et sådant system, med det formål at sikre en ensartet registrering af klager og forespørgsler, uanset valget af endelig metode.

3.1.4 Antallet af oplysninger med status af »anbefalede« bør holdes på et minimum. Dette bør i opstartsfasen gøre det nemmere for organisationerne at deltage på et grundlæggende niveau.

3.1.5 Forslaget ser ud til at opfylde de netop opstillede krav. Størsteparten af tredjepartsorganisationerne kan sandsynligvis indberette de »anbefalede« oplysninger uden større problemer. Det er forventningen, at de »anbefalede« oplysninger vil resultere i et nyttigt datamateriale, der omfatter hele EU. Databasens kvalitet og anvendelighed vil forbedres yderligere, hvis og når tredjepartsorganisationerne kan inkludere flere »frivillige« oplysningsområder og -niveauer i deres registrering og indberetning.

3.1.6 På sektorniveau kan Kommissionen fremme overtagelsen af den harmoniserede metode til klassificering og indberetning af forbrugerklager i alle klageorganer i den respektive sektor. F. eks. kan FIN-Net fremskynde processen for sektoren finansielle tjenesteydelser, herunder forsikringsvirksomheder. FIN-Net ville nyde gavn af et harmoniseret system for forbrugerklager. Netværket samarbejder med det formål at give forbrugerne en nem adgang til udenretslig behandling af klager i grænseoverskridende sager. Hvis en forbruger i et land har et udestående med en udbyder af finansielle tjenesteydelser i et andet land vil medlemmer af FIN-Net sætte forbrugeren i kontakt med den relevante ordning for udenretslig behandling af klager og videregive de nødvendige informationer. Med henblik på at gøre denne ordning mere effektiv, vil en harmoniseret metode til klassificering og registrering af forbrugerklager være udtryk for et vigtigt fremskridt.

3.2 Der vil fortsat være forskelle med hensyn til kvaliteten og omfanget af det datamateriale, som kommer fra de forskellige medlemsstater. Dette vil der blive taget højde for ved analysen af datamaterialet til den årlige udgave af resultattavlen. Sådanne forskelle kan næppe udryddes helt. Imidlertid kan det forventes, at et harmoniseret indberetningssystem vil resultere i en minimering af sådanne forskelle over en årrække.

3.3 Forslaget opfordrer de indberettende organer til at inkludere alle mikrodataler for hver specifik klage i indberetningen. Forslaget (punkt 33 i Kommissionens meddelelse) lægger op til, at en af de frivillige oplysninger bør være »den erhvervsdrivendes navn«. Dette forslag bør ikke indebære, selv ikke på frivillig basis, indberetning af navnet eller identiteten på en individuel erhvervsdrivende. Kommissionens erklæring i punkt 39 om, at man ikke ønsker at modtage eller offentliggøre data vedrørende navne eller at tillade en identifikation af de erhvervsdrivende, bifaldes derfor og støttes i høj grad af udvalget. På denne baggrund bør »den erhvervsdrivendes navn« helt fjernes fra listen over oplysninger, som bør indberettes.

3.4 Et af områderne i afsnittet om generelle oplysninger (punkt 67) vedrører »dørsalg«. I overensstemmelse med direktivforslaget om forbrugerrettigheder bør dette begreb ændres til »aftaler, der indgås i det offentlige rum«.

3.5 Det foreslåede afsnit om sektorspecifikke oplysninger (afsnit B) omfatter følgende: museer, skoler, hospitaler, biblioteker og posttjenester. Mange af disse tjenesteydelser leveres af det offentlige. Eksempelvis kan skoler drives af virksomheder, men langt flere drives i offentligt regi. Formålet med dette forslag er at indsamle oplysninger om det indre markedes funktion og derved fremskynde politiske indgreb i tilfælde af markedssvigt. Det er ikke hensigten at indsamle oplysninger om det offentliges præstationer. Derfor må der stilles spørgsmålstegn ved, om det er passende eller relevant at registrere forbrugerklager i de tilfælde, hvor ydelsen leveres af det offentlige. Et muligt resultat heraf kunne være, at der registreres langt flere klager over en given tjenesteydelse (f.eks. jernbanedrift) i de lande, hvor tjenesteydelsen leveres af staten, end i de lande, hvor tjenesteydelsen leveres af det private erhvervsliv.

3.6 Et vigtigt aspekt ved forslaget er, at databasen vil forbedre det statistiske materiale, som bruges i den analyse, der offentliggøres i forbindelse med den årlige resultattavle. De anvendte

oplysninger skal være opdaterede. Alle oplysninger i hver udgave bør relatere sig til den samme periode eller så tæt på den samme periode som muligt. Det bør være nemt for læseren at se, hvilken periode der er omfattet af den statistik, som indgår i hver udgave af resultattavlen.

Derfor:

- a) bør tredjepartsorganisationerne årligt aflægge rapport;
- b) bør der være en årlig rapporteringsperiode (sandsynligvis ikke længere end 6 uger) med en klar deadline. Hvis der ikke indføres en sådan rapporteringsperiode, bør der i det mindste være en klar endelig tidsfrist for rapportering ved årets udgang;
- c) bør den årlige rapporteringsperiode eller tidsfrist være tilknyttet resultattavlens udarbejdelse;
- d) bør den årlige udgave af resultattavlen have sit eget navn, der angiver året (f.eks. resultattavle 2011), og ikke blot et udgavenummer, f.eks. anden udgave;
- e) bør hver udgave af resultattavlen inkludere en henvisning til den periode, som dataene blev indsamlet i.

3.7 EØSU er alvorligt bekymret for dataindsamlingen. Det kan ikke undgås, at der vil være betydelige forskelle i fuldstændigheden og pålideligheden af det datamateriale, som indberettes af de forskellige tredjepartsorganisationer og medlemsstater. De enkelte medlemsstaters henvisningssystemer er også forskellige. En organisation, som modtager en klage og herefter videresender den til en mere relevant organisation, sletter den måske, måske ikke fra sin egen database. Hvis den første organisation ikke sletter klagen, og begge organisationer indberetter deres data til Kommissionen, kan man meget vel risikere, at klagen registreres to gange. Når Kommissionen offentliggør data, herunder en resultattavle, bør Kommissionen redegøre for de kendte begrænsninger med hensyn til dataenes fuldstændighed og pålidelighed, herunder risikoen for dobbelttælling og manglende verificering. På længere sigt bør dataene indsamles og verificeres af én organisation på nationalt niveau.

3.8 Dette forslag vil resultere i en bedre rapportering og forståelse for, hvordan det indre marked fungerer, og hvor det skaber problemer for forbrugerne. Lige så vigtigt er det at få kendskab til, hvordan markedet skaber problemer for erhvervslivet, f.eks. i forbindelse med forfalskede produkter og industrielt tyveri af intellektuel ejendom. Sådanne oplysninger vil sandsynligvis ikke fremgå af forbrugerklager, men de er ikke desto mindre væsentlige. I Kommissionens regi bør der også etableres effektive mekanismer til overvågning af, om det indre marked svigter virksomhederne.

3.9 EØSU erkender, at klager kan give en god indikation af, hvor forbrugerne eventuelt oplever problemer. Imidlertid kan forbrugernes tilfredshed ikke måles alene gennem indsamling af data om forbrugerklager. En bred vifte af faktorer - såsom klagerens personlige bevæggrunde og virksomhedernes proaktive indsats, cost-benefit-analyser, særligt når der er tale om beskedne finansielle tab, socialt pres, klageorganers tilgængelighed,

mediedækning mm. - spiller en rolle for, om forbrugeren i sidste ende indgiver en klage eller ej. Derudover anvendes der ved resultattavlen for forbrugermarkederne fem indikatorer: forbrugerklager, priser, forbrugertilfredshed, loyalitet og sikkerhed. Alle disse indikatorer bør analyseres yderligere med det formål at kortlægge forbrugermarkeder, som ikke fungerer.

Bruxelles, den 20. januar 2010

Mario SEPI
Formand
for det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2006/48/EF og 2006/49/EF for så vidt angår kapitalkrav vedrørende handelsbeholdningen og gensecuritisationer og tilsyn med aflønningspolitikker

KOM(2009) 362 endelig — 2009/0099 (COD)

(2010/C 339/06)

Hovedordfører: **Peter MORGAN**

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 10. september 2009 under henvisning til EF-traktatens artikel 47, stk. 2, at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2006/48/EF og 2006/49/EF for så vidt angår kapitalkrav vedrørende handelsbeholdningen og gensecuritisationer og tilsyn med aflønningspolitikker

KOM(2009) 362 endelig - 2009/0099 (COD).

Den 29. september 2009 henviste EØSU's præsidium det forberedende arbejde til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug.

På grund af sagens hastende karakter udpegede Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg i henhold til forretningsordenens artikel 57, stk. 1, på sin 459. plenarforsamling den 20.-21. januar 2010, mødet den 20. januar 2010, Peter Morgan til hovedordfører og vedtog følgende udtalelse med 162 stemmer for, 4 imod og 18 hverken for eller imod.

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 Baggrunden for det forelagte direktivforslag er de konklusioner og henstillinger, der fremgår af de Larosièr-gruppens rapport. Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) har allerede afgivet en udtalelse om rapporten, som udvalget i store træk bakker op om ⁽¹⁾. Direktivforslaget er udarbejdet på baggrund af de internationale rammebetingelser i Basel II-regelsættet om kapitalkrav til banker. Økofin-Rådet har ændret direktivforslagets tekst under hensyntagen til resultaterne af G 20-topmødet i Pittsburgh. EØSU støtter formålet med direktivforslaget, der ændrer direktiv 2006/48/EF om adgang til at optage og udøve virksomhed som kreditinstitut og direktiv 2006/49/EF om kravene til investeringselskabers og kreditinstitutters kapitalgrundlag.

1.2 Den foreliggende udtalelse redegør for, hvordan bankerne spillede en hovedrolle i finanskrisen, og hvordan tilsynet med og reguleringen af dem fejlede. Det er EØSU's opfattelse, at direktivet vil tage en del af manglerne i reguleringen op til behandling og bidrage til at fjerne de alvorligste brister i bankernes drift og styring. De foreslåede bestemmelser vil ikke i sig selv regulere egenrådigheden blandt de ansatte i bankerne, der var en afgørende faktor i krisen. Der er fortsat behov for at anerkende de finansielle aktørers interesser, og store bankers sociale ansvar bør i fremtiden ikke være et perifert, men et centralt anliggende.

1.3 Hovedårsagerne til krisen var:

- Kreditinstitutternes långivning til kunder, der ikke var kreditværdige.
- Den i mange tilfælde uhensigtsmæssige aflønning af og incitamentstruktur for de ansatte i kreditinstitutternes filialer.
- Bankernes udstedelse af værdipapirer baseret på underliggende lån uden at udvise tilstrækkelig rettidig omhu.
- Bankernes opkøb af disse værdipapirer uden at udvise tilstrækkelig rettidig omhu.
- Utilstrækkelig kapitaldækning, navnlig i forhold til handelsbeholdningerne.
- Oprettelse af ikke-balanceførte selskaber uden tilstrækkelig kapitaldækning.
- Skadelige incitamentstrukturer og uhensigtsmæssige aflønningsordninger, der medførte kortsigtede beslutninger og unødige risici.
- Konjunkturførstærkende regulering.
- Systemiske mangler i risikostyringen i forhold til kvaliteten af kreditinstitutternes værdipapirbeholdninger, likviditetsreserverne og virkningen af variable aflønningsordninger på den samlede risikoeksponering.

⁽¹⁾ Jf. EUT C 318 af 23.12.2009, s. 57.

— En mangel på gennemsigtighed i bankforretningerne, der forhindrede långivere, låntagere, modparter, investorer, analytikere og selv uafhængige direktører i at agere hensigtsmæssigt i de finansielle markeder.

— Utilstrækkeligt tilsyn på makroniveau og utilstrækkelig international koordinering.

1.4 EØSU glæder sig over, at Kommissionen i forbindelse med justeringen af sine forslag om henholdsvis aflønning og kapitalkrav har valgt at følge Financial Stability Board (FSB) og Baselkomitéen. Bankdrift er en økonomisk sektor, der har enorm betydning for EU, men er samtidig en branche, der er potentielt mobil. For at undgå skader på EU's finanssektor som følge af regelarbitrage er det afgørende, at der findes globale løsninger. Det er meget muligt, at EU selv bliver nødt til at tage teten og foreslå sådanne regler. Sådan bør det være. EU har ikke råd til at indføre regler, der adskiller sig markant fra, hvad der praktiseres andre steder.

1.5 Udvalget støtter de af Kommissionen foreslåede centrale principper for fastsættelse og gennemførelse af aflønningspolitikker. Hvis nogle af disse principper havde været gældende inden krisen, ville en lang række skandaløse og pinlige udbetalinger af godtgørelser kunne være undgået.

1.6 Inden for de fleste brancher er det maksimale loft for bonusudbetalinger til det ledende personale fastsat som en procentdel af lønnen. Efter EØSU's opfattelse bør der anvendes tilsvarende principper for de variable aflønningsordninger inden for banksektoren, eftersom den rolle, de ansatte i bankerne spiller, på ingen måde berettiger dem til en aflønning uden loft. I denne forbindelse glæder udvalget sig over kravet til større kreditinstitutter og investeringsselskaber om at oprette løn- og vederlagsudvalg.

1.7 EØSU noterer sig, at direktivforslaget beskæftiger sig mere med aflønningsstrukturen end med aflønningernes størrelse. Dette til trods må udvalget tilkendegive sin betænkelighed ved aflønningernes størrelse. EØSU forventer, at den samlede effekt af de nye kapitalkrav og forsigtighedsanalysen af aflønningspolitikkerne og -planerne vil være, at der bliver lagt bånd på tidligere tiders urimelige variable aflønningsordninger. Udvalget erkender, at EU ikke har beføjelser til at regulere aflønningsniveauet i sig selv.

1.8 EØSU glæder sig over, at bestemmelserne om aflønning ikke berører bestemmelserne i traktatens artikel 137, stk. 5, de generelle principper for medlemsstaternes aftaleret eller arbejdsmarkedslovgivning eller arbejdsmarkedsparternes rettigheder i forbindelse med eventuelle overenskomstforhandlinger.

1.9 EØSU støtter fuldt ud de øgede kapitalkrav, som der er fastsat nærmere bestemmelser om i det forelagte direktivforslag. Det drejer sig navnlig om følgende:

— Bestemmelser, der skal stramme kapitalkravene i forbindelse med aktiver, som bankerne har i deres handelsbeholdninger med henblik på kortfristet gensalg.

— Øgede kapitalkrav i forbindelse med komplekse securitisationer, både i bank- og i handelsbeholdningerne.

1.10 Udvalget bemærker, at forslaget ikke længere indeholder strengere bestemmelser om tilsyn med gensecuritisationer, som er særligt komplekse. EØSU forventer dog, at tilsynsmyndighederne udviser den fornødne omhu på området, og bemærker, at disse bevarer samtlige beføjelser til at gennemføre udbedrende foranstaltninger.

1.11 EØSU's synspunkter er påvirket af de forhold, der blev afdækket⁽²⁾ af det amerikanske finanstilsyns undersøgelse af sammenbruddet i realkreditobligationsmarkedet og det bratte fald i værdien af en række strukturerede produkter som CDO'er og andre aktiver. Kreditvurderingsbureauerne var medansvarlige for den uansvarlige udstedelse af disse værdipapirer af tvivlsom værdi, der har kostet den industrialiserede del af verden i hundredvis af milliarder af dollar. Investeringsbankerne hjalp og tilskyndede kreditvurderingsbureauerne, mens de fleste banker ikke forstod den risiko, der var forbundet med at ligge inde med disse værdipapirer. Som de Larosière Gruppen bemærkede: »Det er af afgørende betydning, at disse lovgivningsmæssige ændringer ledsages af øget rettidig omhu og dømmekraft fra investorernes side samt en bedre overvågning«. EØSU støttede denne henstilling i sin udtalelse om bureauerne og støtter nu direktivforslaget, eftersom det stiller krav til banker og tilsyn om i handling at følge op herpå.

1.12 Punkt 4 i direktivforsalgets bilag I fastsætter en række nye og omfattende oplysningsforpligtelser. EØSU støtter disse krav. Havde disse været gældende inden krisen, kunne mange ærgrelser være undgået. Udvalget glæder sig i lige så høj grad over det fokus, bilag II sætter på likviditetsrisici og risici ved uforudsete begivenheder. Uden selv at foretage en teknisk gennemgang af bestemmelserne er udvalget af Kommissionen blevet forsikret om, at den likviditetskrise, der var det centrale element i bankkrisen, i fremtiden vil blive forhindrede i kraft af de pågældende foranstaltninger.

1.13 Som udvalget har forstået det, er det hensigten at regulere likviditetsspørgsmål på detailniveau i det næste kapitalkravdirektiv. Efter krisen ser EØSU et grundlæggende behov herfor.

1.14 Udvalget bemærker, at direktivet ikke behandler de ikke-balanceførte selskaber, men at spørgsmålet rent faktisk er behandlet i Kommissionens direktiv 2009/83/EF, der blev udstedt i juli 2009. Kapitalkravsdirektivets artikel 95 fastsætter allerede, at kreditinstitutter skal beregne værdierne af deres engagementer, medmindre de »overfører betydelige kreditrisici«. Direktivet fra juli skærper i to væsentlige henseender fortolkningen af denne bestemmelse. Hvis præciseringen var blevet foretaget inden krisen, kunne de ikke-balanceførte selskabers indflydelse på krisen være blevet væsentligt reduceret.

(2) Jf. EUT C 277 af 17.11.2009, s. 117.

1.15 EØSU giver endvidere udtryk for sin betænkelighed ved den rolle, salg på tvivlsomt grundlag af lån til forbrugere spillede i forløbet op til krisen. Det ser imidlertid ud til, at meddelelsen om »Pakkeprodukter for private investorer«⁽³⁾ behandler problemet, eftersom formålet er at regulere salgsvilkårene og navnlig kontrollen med de interessekonflikter, der opstår i forløbet. Dette skal ses i forlængelse af de betingelser, der er fastsat i direktiv 2004/39/EF om markeder for finansielle instrumenter.

1.16 Fremlæggelse af oplysninger er afgørende for retableringen af de finansielle markeder. EØSU er tilfreds med, at oplysningernes omfang og interessenternes adgang hertil tillader dem at få de informationer, de har behov for, for at kunne lave forretninger med pengeinstitutterne. Direktivforslagets oplysningskrav skal ses på baggrund af artikel 147 i direktiv 2006/48/EF, der pålægger kreditinstitutterne at offentliggøre de krævede oplysninger.

1.17 I november 2009 gav cheferne for HSBC og Standard Chartered Bank udtryk for betænkelighed ved, om de af lovgivningsmyndighederne foreslåede kapitalkrav var urimelige og skadelige og kunne tænkes at bremse genopretningen og udviklingen. Dette er måske et synspunkt, der kan forventes af bankfolk. Her er der imidlertid ikke tale om almindelige bankfolk. Ingen af de kreditinstitutter, de repræsenterer, modtager hjælp fra regeringen. Ledende medarbejdere fra Standard Chartered Bank var rent faktisk med til at udforme den britiske bankpakke. EØSU opfordrer kraftigt Kommissionen til at sikre, at de foreslåede kapitalkrav, når de opvejes mod den nødvendige rettidige omhu og en passende risikostyring, er denne risiko værd.

1.18 Udvalget finder, at Kommissionen bør foretage en undersøgelse med henblik på at få afdækket direktivforslagets konsekvenser ikke blot for bankernes kapitalbeholdninger, men også for den økonomiske vækst, jobskabelsen og den økonomiske genopretning generelt.

2. Indledning

2.1 En kort redegørelse for krisen i banksystemet vil kunne sætte direktivforslaget i relief. Yderligere synspunkter på bankkrisen kan findes i formanden for det britiske finansilsyns, Lord Turners, rapport herom⁽⁴⁾.

2.2 De almindelige pengeinstitutters bankforretning involverer bl.a. langfristede udlån på grundlag af kortfristede indlån og indskud. Dette går under betegnelsen løbetidsmismatch og er risikabelt. Hvis samtlige indskydere besluttede sig for at trække deres penge ud, ville banken ikke have tilstrækkeligt med likvide midler til at efterkomme sine forpligtelser. Hvis låntagerne tilsvarende misligholdt deres forpligtelser, ville bankens kapital

blive udhulet, og der ville være risiko for, at den blev insolvent. For at gardere sig mod denne risiko er der bogført likviditetsreserver på bankernes balancer, og bankerne sikrer sig back up fra andre pengeinstitutter. Som en sidste udvej kan bankerne låne penge i nationalbanken. Banklovgivningen fastsætter, hvor meget kapital der skal hensættes som gardering for misligholdte lån.

2.3 Bankerne foretager også selv transaktioner. Også dette kræver, at de ligger inde med kapital. Disse kapitalreserver har traditionelt været beskedne, fordi det potentielle tab på handelsbeholdningerne betragtedes som ringe på grund af de handlede aktivers høje omsættelighed på markedet. Den kapital, der krævedes til at dække en given handelsbeholdning, udregnedes efter Value-at-Risk-metoden (VaR). Bankerne oprettede ligeledes selskaber med særlige formål uden at balanceføre dem. Selskaberne var i meget høj grad lånefinansierede og potentielt risikable, men da de ikke var balanceført, blev de af myndighederne betragtet som uafhængige enheder. Da krisen brød ud, valgte mange banker at balanceføre selskaberne af hensyn til deres omdømme, selvom der ikke var blevet hensat kapital hertil.

2.4 Myndighederne spillede en rolle i bankkrisens udvikling. Bankernes kapitaldækning var godkendt af myndighederne. De pengepolitiske myndigheder fastholdt, med ECB som undtagelse, renten på et uhensigtsmæssigt lavt niveau gennem for lang tid. Selv inden for eurozonen var renterne for visse økonomiers vedkommende alt for lave. På det politiske plan tvang den amerikanske regering bankerne til at give ikke kreditværdige kunder boliglån. Opsparingskvoten i den vestlige verden faldt, og det blev overladt til Asien at finansiere det voksende underskud. Disse faktorer ansporede til risikabel bankdrift.

2.5 Bankerne udstedte dårlige boliglån, pakkede dem i pakker og solgte dem videre. Denne praksis bredte sig også uden for USA. Med hjælp fra kreditvurderingsbureauerne blev disse pakker opdelt i trancher med forskellig kreditvurdering, mange af dem med en rente, der lå langt over den risikofrie rente. De eksisterende lånetrancher blev igen ompakket ved udstedelse af nye værdipapirer, hvorved de underliggende værdipapirer ikke mere kunne spores. Bankernes egne handelsbeholdninger og transaktionerne i de ikke-balanceførte selskaber endte med for en stor dels vedkommende at bestå af et virvar af forskellige lånebaserede værdipapirer med et virvar af forskellige forkortelser. Den massive risiko, denne ophobning indebar, blev ikke erkendt.

2.6 Udstedelse og distribution af værdipapirer baseret på underliggende lån blev en tidevandsbølge. Som Lord Turner har påvist, oversteg rækkevidden og omfanget af transaktionerne i »kasinoøkonomien«⁽⁵⁾ på et tidspunkt den realøkonomiske aktivitet. For at kunne handle endnu hurtigere begyndte bankerne at se bort fra indlån og indskud og i stedet at optage meget kortsigtede lån på kapitalmarkederne. Derved var løbetidsmismatchet gået helt grasset. Den amerikanske nationalbank begyndte at hæve renten, og kasinoet lukkede.

⁽³⁾ KOM(2009) 204 endelig.

⁽⁴⁾ The Turner Review, UK Financial Services Authority, marts 2009.

2.7 De mindre kreditværdige boliglåntagere begyndte at misligholde deres lån. Kreditvurderingsbureauerne nedjusterede de låne-baserede værdipapirers rating massivt. Overalt forsøgte bankerne at afhænde disse værdipapirer, hvilket førte til, at systemet brød sammen. Priserne styrtedykkede. Den likviditet, der skulle være garanteret i kraft af værdipapirernes høje omsættelighed, var forsvundet. Bankerne kunne ikke gennemskue hinandens forhold, hvorved tilliden mellem dem forsvandt, og transaktionerne mellem bankerne på kapitalmarkederne gik i stå. Alle typer banker kom i vanskeligheder på grund af likviditetsmanglen. Lehman Brothers fik lov at gå ned, mens en lang række banker i USA og den øvrige verden måtte have massiv statsstøtte for at overleve.

2.8 Aflønningsordningerne trak i retning af øget risiko i kreditinstitutterne. På samtlige niveauer bidrog incitamentstrukturen til, at der blev fokuseret på kortsigtet profit, uanset risiciene på længere sigt. Det opskruede antal transaktioner mellem bankerne skabte en kunstig økonomi, der var koblet af fra realøkonomien, og hvor aflønningen ikke længere havde noget at gøre med normerne i den virkelige verden. Kvaliteten af bankernes udlån faldt dramatisk. Værdipapirhandlere og andre var under et tilsvarende kortsigtet pres. I visse tilfælde blev selv filialmedarbejdere med kontakt til almindelige kunder kraftigt ansporet til at udstede kreditkort og boliglån til kunder, hvis kreditværdighed var tvivlsom.

2.9 En revideret banklovgivning må nødvendigvis baseres på, hvad der kan læres af krisen. Kvantiteten og kvaliteten af bankernes reserver bør øges radikalt. Kapitalkravene vedrørende handelsbeholdningen bør øges markant, og VaR-beregningsmetoden revideres. Kapitalberegningen bør i fremtiden virke konjunkturudlignende. Risikovurderingen skal være mere forsigtig. De likviditetsrisici, løbetidsmismatchet indebærer, bør genovervejes, eftersom den likviditet, der skulle være garanteret i kraft af værdipapirernes omsættelighed og kapitalmarkederne, ikke var til stede, da krisen brød ud.

2.10 En revideret banklovgivning er imidlertid ikke tilstrækkelig. Markedsmekanismer og øget inddragelse af interessenterne er afgørende. Hovedproblemet er mangel på gennemsigtighed. Det reelle billede af bankernes långivning, aktiver, reserver og risikoprofiler skal lægges offentligt frem. Denne gennemsigtighed vil give långivere, låntagere, aktionærer, direktører og analytikere mulighed for at handle hensigtsmæssigt i markedet.

2.11 Der bør rettes op på de statslige myndigheders svigt – politisk, pengepolitisk og tilsynsmæssigt – således at bankerne igen kan vende tilbage til en fornuftig og forsigtig bankdrift, der kan afkræve kunderne samme fornuftighed og forsigtighed. I visse medlemsstater har de almindelige bankkunder behov for beskyttelse mod kritikløs långivning fra kreditinstitutternes side.

2.12 Virksomhedsledelsen skal forbedres. Der er behov for et helt nyt perspektiv på risikostyringen og det overordnede tilsyn. Aflønningsordningerne bør baseres på en længere tidshorisont. I stedet for at undergrave risikostyringen bør de støtte den, og de

bør være i overensstemmelse med aktionærernes og interessenternes langsigtede interesser. Samtlige aflønningsordninger for personale, der reelt kan påvirke bankens risikoprofil, bør udsøndres på baggrund af denne profil.

2.13 Bankkrisen har sat fokus på problemet med at samle detailbanker og investeringsbanker i enheder, der er for store til, at de blot kan få lov at gå ned. På mange måder er det fornuftigt at kombinere de to former for bankvirksomhed, eftersom en investeringsbank kan tilbyde en lang række faciliteter, der er nødvendige både for privat- og erhvervs-kunder. Det centrale spørgsmål er den implicite og ofte nødvendige eksplicite statslige indskuds-garanti for privatkunder. Denne kan virke undergravende for forretningsetikken i investeringsbankerne og anspore dem til at tage urimelige risici. Glass-Steagall-loven gennemtvang efter krakket i 1929 en adskillelse af detailbankerne og investeringsbankerne i USA. Loven blev ophævet i 1999 pga. det overlap, der siden havde udviklet sig. Hvis de to former for bankvirksomhed igen skal adskilles i kraft f.eks. af en ny Glass-Steagall-lov, er det afgørende, at kapitalkravene er skrappe nok til at forhindre, at bankens investeringsdel trækker detaildelen med ned.

3. Resumé af Kommissionens direktivforslag

De ændringer af direktivforslaget, der er blevet tilføjet efter mødet i Pittsburgh, og som er relevante ud fra et EØSU-synspunkt, er tilføjet med *kursiv*.

3.1 Overdreven og uforsigtig risikotagning i banksektoren har resulteret i flere finansieringsinstitutters fallit og systemiske problemer i medlemsstaterne og globalt, og blandt tilsynsmyndigheder og reguleringsmyndigheder, herunder også G20 og Det Europæiske Banktilsynsudvalg, er der bred enighed om, at nogle finansieringsinstitutters uhensigtsmæssige aflønningsstrukturer har været en medvirkende årsag. *I denne situation er de internationale aftalte og godkendte principper, som Rådet for Finansiell Stabilitet har opstillet, særligt vigtige.*

3.2 For at kunne afhjælpe uhensigtsmæssigt udformede aflønningsstrukturers potentielt negative indvirkning bør kreditinstitutter og investeringsselskaber indføre og opretholde en aflønningspolitik og -praksis, som er i overensstemmelse med effektiv risikostyring.

3.3 Det er af stor betydning, at den nye forpligtelse vedrørende aflønningspolitik og -praksis gennemføres konsekvent. Det er derfor hensigtsmæssigt at gøre rede for hovedprincipperne for at sikre, at aflønningsstrukturen ikke tilskynder de enkelte medarbejdere til overdreven risikotagning, og at den er forenelig med instituttets risikovillighed, værdier og langsigtede interesser.

3.4 Nedenfor opregnes en række af hovedprincipperne:

- Aflønningspolitikken er i overensstemmelse med og fremmer en forsvarlig og effektiv risikostyring og tilskynder ikke til risikotagning, som overskrider kreditinstituttets risikotoleranceniveau.
- Aflønningspolitikken er i overensstemmelse med kreditinstituttets forretningsstrategi, målsætninger, værdier og langsigtede interesser.
- Vurderingen af resultater sker inden for en flerårig ramme for at sikre, at vurderingen kommer til at gå på resultaterne set over en længere periode, og at udbetalingen af resultatlønsdelen af aflønningen spredes over en periode, der tager hensyn til virksomhedens underliggende forretningsmæssige cyklus og dens forretningsrisici.
- Godtgørelser, der kommer til udbetaling, hvis kontrakten opsiges før tiden, er afhængige af de resultater, der er opnået over en periode, og ordningen er således indrettet, at manglende resultater ikke belønnes.
- *En garanteret variabel aflønning er undtagelsen og forekommer kun i forbindelse med nyansættelser og er begrænset til det første år.*
- *Mindst 50 % af den variable aflønning udbetales i form af aktier eller passende ikke-pekuniære midler, der bør være genstand for en passende tilbageholdelsespolitik.*
- I tilfælde, hvor der tildeles en stor bonus, udskydes hovedparten af bonussen i en passende periode, og udbetalingen afhænger af virksomhedens fremtidige resultater. *Mindst 40 %, og for det ledende personales vedkommende mindst 60 %, overdrages pro rata over en periode på ikke under tre år.*
- *Den variable aflønning, herunder den udskudte del, udbetales eller overdrages kun, hvis dette er foreneligt med det pågældende kreditinstituts økonomiske bæredygtighed.*

3.5 »Betydelige« kreditinstitutter og investeringsselskaber pålægges at oprette et løn- og vederlagsudvalg. »Betydelige« kreditinstitutter og investeringsselskaber defineres på baggrund af deres størrelse, interne organisation og deres aktiviteter art, omfang og kompleksitet.

3.6 De kompetente myndigheder bør også have beføjelser til at pålægge enten finansielle eller ikke-finansielle foranstaltninger eller sanktioner for overtrædelse af bestemmelserne om en aflønningspolitik, som er i overensstemmelse med en forsvarlig og effektiv risikostyring. Foranstaltningerne og sanktionerne bør være effektive, stå i rimeligt forhold til overtrædelsernes grovhed og have afskrækkende virkning.

3.7 Med henblik på at harmonisere tilsynsmetoderne ved vurderingen af aflønningspolitik og -praksis bør Det Europæiske

Banktilsynsudvalg sikre, at der findes retningslinjer for forsvarlig aflønningspolitik i banksektoren.

3.8 Eftersom u hensigtsmæssige aflønningspolitikker og incitamentsordninger kan bringe kreditinstitutternes og investeringsselskabernes risikoeksponering op på et uacceptabelt niveau, bør de kompetente myndigheder kunne pålægge de relevante enheder kvalitative og kvantitative foranstaltninger. De kvalitative foranstaltninger omfatter krav til kreditinstitutter og investeringsselskaber om at reducere den risiko, der er forbundet med deres aktiviteter, herunder aflønningsstrukturerne. De kvantitative foranstaltninger kan bestå i et krav om supplerende egenkapital.

3.9 For at markedet kan få tilstrækkelig indsigt i deres aflønningsstrukturer og de tilhørende risici, bør kreditinstitutterne og investeringsselskaberne videregive oplysninger om deres aflønningspolitik og -praksis for de medarbejdere, hvis arbejde har væsentlig indflydelse på virksomhedens risikoprofil.

3.10 For securitisationer, hvor andre securitisationer omgrupperes, og som er forbundet med højere kreditrisiko end normale securitisationer, bør der gælde særlige kapitalkrav, som får investeringsselskaberne til at afholde sig fra at investere i securitisationer, der er særligt komplekse og risikobehæftede.

3.11 Gensecuritisationer omgrupperer securitisationsengagementer med middlerisiko til nye værdipapirer. Generelt har kreditvurderingsinstitutter og markedsdeltagere anset kreditrisikoen i forbindelse hermed for lav. På grund af deres kompleksitet og følsomhed over for korrelerede tab indebærer gensecuritisationer større risici end almindelige securitisationer. Derfor indeholder dette forslag en række kapitalkrav, som er strengere end for almindelige securitisationer med samme rating.

3.12 Da der i den seneste tid har været konstateret mangler i de interne modeller til beregning af kapitalkravene i relation til markedsrisikoen, bør standarden hæves. Navnlig bør indregningen af risici udvides vedrørende kreditrisiciene i handelsbeholdningen. Endvidere bør der i kapitalkravene indgå en komponent, der tager højde for krisituationer, for at stramme kapitalkravene, når markedsforholdene forringes, og for at mindske risikoen for en procyklisk udvikling.

3.13 Uden at det berører de oplysninger, som udtrykkeligt kræves i dette direktiv, er formålet med oplysningspligten at give markedsdeltagerne præcise og fyldestgørende oplysninger om de enkelte institutters risikoprofil. Hvis det til opfyldelse af denne målsætning er nødvendigt, bør institutterne derfor videregive yderligere oplysninger, som ikke udtrykkeligt er nævnt i dette direktiv.

3.14 Kreditinstitutternes oplysningsforpligtelser vedrørende securitisationer bør strammes væsentligt. Især bør der også tages højde for de risici, der er forbundet med securitisationspositionerne i handelsbeholdningen.

Bruxelles, den 20. januar 2010

Mario SEPI

Formand

for det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om EU-strategien for Østersøområdet —

KOM(2009) 248 endelig

(2010/C 339/07)

Ordfører: **Michael SMYTH**

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 10. juni 2009 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om EU-strategien for Østersøområdet

KOM(2009) 248 endelig.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som vedtog sin udtalelse den 8. januar 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på den 459. plenarforsamling den 20. og 21. januar 2010 (mødet den 20. januar 2010) følgende udtalelse med 198 stemmer for, 1 imod og 4 hverken for eller imod.

1. Konklusioner

1.1 EØSU støtter hensigten bag de fire søjler i Østersøstrategien, nemlig at gøre regionen til et velstående, sikkert, miljømæssigt bæredygtigt og lettilgængeligt og attraktivt sted.

1.2 EØSU påskønner den omfattende høringsproces, der fandt sted inden strategiens færdiggørelse, og den rolle, arbejdsmarkedets parter og aktører spillede heri. EØSU understreger på ny sin støtte til oprettelsen af et civilsamfundsforum for Østersøregionen, som kan bidrage til at integrere civilsamfundet i strategiens udvikling.

1.3 Strategien har rosværdige mål og målsætninger om at takle en række komplekse strukturproblemer i Østersøområdet, men står ikke desto mindre over for et antal udfordringer, som skal løses, hvis strategien skal være effektiv. Disse udfordringer vedrører strategiens potentiale for at skabe merværdi, reguleringsmekanismerne, EU's samhørighed og strategiens eksterne effektivitet.

1.4 Reguleringsmekanismerne for Østersøstrategien er også genstand for visse kritiske kommentarer. Strategien strækker sig over 21 generaldirektoraters samt 8 medlemsstaters og Ruslands ansvarsområder. Kombineret med de fire søjler, 15 prioritets tiltag og adskillige horisontale tiltag er der en kompleks forvaltningsstruktur i strategiens kerne, som kan gøre den umulig at gennemføre. EØSU mener, at man bør gøre mere for at forenkle strategiens forvaltnings- og gennemførelsesmekanismer.

1.5 Denne udtalelse gentager forslaget om inden for EØSU at oprette et ad hoc-observatorium eller en studiegruppe for Østersøregionen, så hele EØSU kan deltage effektivt i den aldeles nødvendige udvikling af strategien.

1.6 En af strategiens hovedudfordringer er den eksterne dimension, især i lyset af den nøglerolle Rusland spiller i Østersøregionen. Ruslands rolle i gennemførelsen af strategien skal håndteres af mekanismerne for den nordlige dimension. Der hersker usikkerhed om, hvorvidt disse mekanismer er tilstrækkelige til at sikre Ruslands reelle deltagelse i de strategiske tiltag.

1.7 EØSU er enig i, at strategien ikke kun er et dokument, men frem for alt en proces. Det indebærer, at strategien skal gennemføres gradvist. Den har allerede haft succes med at samle alle medlemsstater og aktører sammen med EU-institutionerne for at vedtage en begrænset liste nøgleaktioner og -projekter og blive enige om behovet for at gennemføre dem. EØSU håber, at den entusiasme, som strategiens udarbejdelse har affødt, vil fortsætte og bidrage til en effektiv og rettidig gennemførelse, som kan revideres under gennemførelsen.

2. Strategiens baggrund

2.1 Baggrunden for Østersøstrategien er velkendt. Det har længe været anerkendt, at Østersøregionen er plaget af en række alvorlige svagheder, hvad angår miljø, økonomisk udvikling og infrastruktur, som er indbyrdes forbundne og afhængige områder.

I november 2006 vedtog Europa-Parlamentet en betænkning om udarbejdelse af en Østersøstrategi. Strategien for Østersømakroregionen blev vedtaget af Kommissionen den 10. juni 2009 og fremlagt for Det Europæiske Råd den 19. juni 2009. Den havde høj prioritet for det svenske formandskab og blev vedtaget af Rådet for almindelige anliggender den 26. oktober 2009 i Luxembourg.

2.2 Den omfattende strategi markerer en kursændring i EU's regionale samarbejds politik. Kommissionens syn er, at strategien er den første virkelig integrerede tilgang, der skal vedtages for medlemsstater, der står over for samme række udfordringer. Der findes aktuelt tretten områder for transnationalt samarbejde, som sammen omfatter alle områder i EU (i tillæg hertil findes der ca. 50 grænseoverskridende samarbejdsordninger). Østersøstrategien er et konkret udtryk for det relativt nye begreb makroregionalt samarbejde, dvs. en mere effektiv koordinering og brug af finansielle resurser og gængse samarbejdsinitiativer i hele Østersøregionen. Hvad angår dens geografiske udbredelse omfatter strategien EU-medlemsstater – Sverige, Danmark, Tyskland, Finland, Polen, Estland, Letland og Litauen – samt Norge og Rusland.

2.3 Formålet med denne udtalelse er at evaluere Østersøstrategien og dens handlingsplan fra det organiserede civilsamfunds perspektiv. Udtalelsen bygger på analysen i de nyligt vedtagne EØSU-udtalelser om »Østersøregionen: Det organiserede civilsamfunds rolle i forbindelse med fremme af regionalt samarbejde og udarbejdelse af en regional strategi«⁽¹⁾ og »Makroregionalt samarbejde – Udvidelse af Østersøstrategien til andre makroregioner i Europa«⁽²⁾. Proceduren, som førte til strategiens udvikling, er uden fortilfælde. Kommissionens synspunkt er, at hvis Østersøstrategien er effektiv og gennemførlig i Østersøregionen, kan en tilsvarende fremgangsmåde eventuelt anvendes i andre makroregioner, f.eks. Donauregionen eller Alperne og Middelhavet.

3. Oversigt over strategien

3.1 Kommissionen gennemførte en omfattende serie høringer gennem hele 2008. Disse høringskonferencer var geografisk spredt over hele makroregionen og kulminerede i februar 2009 i Rostock. Deres temaer var bygget op omkring de fire søjler, som Østersøstrategien er baseret på, med henblik på at gøre Østersøregionen til:

- et miljømæssigt bæredygtigt sted;
- et velstående sted;
- et tilgængeligt og attraktivt sted;
- et sikkert sted.

(1) EUT C 277 af 17.11.2009, s. 42.

(2) EUT C 318 af 23.12.2009, s. 6.

3.2 Strategien ledsages af en handlingsplan, som omfatter 15 prioritetsområder på tværs af de fire søjler. Hvert prioritetsområde skal koordineres af mindst en Østersømedlemsstat, som forventes at samarbejde med alle relevante aktører om gennemførelsen.

3.3 Østersøstrategien og de foreslåede foranstaltninger skal finansieres med eksisterende ressourcer, primært strukturfondene (55 mia. euro mellem 2007-2013), finansiering fra de enkelte Østersøstater, privat finansiering samt med midler fra finansieringsinstitutioner som f.eks. EIB, NIB og EBRD.

3.4 Der er betydelige forskelle mellem Europa-Parlamentets betænkning og Kommissionens meddelelse⁽³⁾ (4). Kommissionen anlægger Rådets interne EU-perspektiv, mens Parlamentets betænkning taler om en »Østersøstrategi inden for den nordlige dimension«. Parlamentet opfordrer i sin betænkning Kommissionen til at fremlægge en strategi med henblik på at styrke den nordlige dimensions indre søjle⁽⁵⁾. Parlamentet knytter klart Østersøstrategien sammen med den nordlige dimensions ramme, mens Rådet og Kommissionen skelner mellem strategien og samarbejdets eksterne aspekter.

3.5 Der er vigtige divergerende synspunkter om den mest hensigtsmæssige forvaltningsstruktur. Kommissionens strategi er fokuseret på koordinering af eksisterende initiativer, løbende evaluering af fremskridt og fastholdelse af dynamikken i handlingsplanen. Kommissionens strategi går ud på at bevare et minimum af institutionelle mekanismer uden nogen yderligere finansiering af Østersøstrategien. Parlamentet foreslår, at der afholdes et årligt Østersøtopmøde inden Det Europæiske Råds sommermøde, og at de regionale organisatoriske instanser i og uden for EU-systemet udvides, delvist ved at foreslå en særlig budgetpost for strategien. EØSU har allerede udtrykt støtte for et særligt budget for strategien. Parlamentet ser ud til at ville have en mere ambitiøs politisk udvikling end Kommissionen. Som for at understrege strategiens foranderlige karakter vedtog Parlamentet den 22. oktober 2009 en ændring på 20 mio. euro til 2010-budgettet for koordinering og visse pilotprojekter i strategien.

3.6 Bortset fra disse forskelle i tilgang er strategien selv resultatet af et omfattende sæt høringer af aktører i makroregionen. Strategien er innovativ, da den vil fungere i en tværnational forvaltningsstruktur og derfor være mere vidtgående end EU's traditionelle regionalpolitikker. Den nye forvaltningsstruktur befinder sig et sted imellem nationalstaten og det overnationale fællesskab.

(3) Europa-Parlamentet (2006) »Østersøstrategi inden for den nordlige dimension«, Strasbourg, den 16. november 2006, A6-0367/2006.

(4) Østersøstrategien og handlingsplanen findes på: http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/baltic/documents_en.htm.

(5) Den nordlige dimension er en ordning, hvorunder EU, Rusland, Norge og Island kan gennemføre politikker inden for vedtagne samarbejdsområder.

3.7 Østersøstrategien bliver som koncept beskrevet af Kommissionen som et uafsluttet arbejde. Definitionen af Østersøregionens enkelte aspekter er nødvendigvis upræcis, da geografien ændrer sig, alt efter hvilke spørgsmål der berøres. Den fremgangsmåde, der er valgt ved udformningen af Østersøstrategien, begynder med at definere problemer og spørgsmål og derefter lade disse definere makroregionens geografi. Efter enhver objektiv målestok udgør strategiens fire søjler og den deraf følgende handlingsplan et seriøst forsøg på at udstikke bedre koordinerede udviklingsrammer for et så uensartet område som Østersøen og dermed forsøge at fremme regional samhørighed. Tabel 1 nedenfor opstiller handlingsplanens prioritetsområder under hver af strategiens søjler.

3.8 Implicit i Kommissionens tænkning er, at det er nødvendigt med en integreret fremgangsmåde for at sikre bæredygtig udvikling i regionen. De emner, der behandles i strategien, er komplekse og indbyrdes forbundne, mens de eksisterende samarbejdsordninger ikke er blevet effektivt koordinerede.

4. Udfordringer og nøglespørgsmål

4.1 Der står meget på højkant, når det gælder en vellykket gennemførelse af Østersøstrategien. Kommissionen har ved en række lejligheder fastslået, at strategien kan blive en model for andre makroregioner i EU. Strategien har rosværdige mål og målsætninger om at takle en række komplekse strukturelle problemer i Østersøområdet, men står ikke desto mindre over for et antal udfordringer, som skal løses, hvis den skal være effektiv. Disse udfordringer vedrører dens potentiale for at skabe merværdi, reguleringsordninger, EU's samhørighed og strategiens eksterne effektivitet.

4.2 Når det gælder om at skabe merværdi, er der en fare for, at strategien omfatter et meget ambitiøst sæt foranstaltninger med henblik på at tilfredsstille hovedparten af aktørerne i Østersøområdet og kan vise sig umulig at gennemføre. Meget taler for at forsøge at holde strategien mere enkel og koncentrere bestræbelserne på et mindre, men strategisk afgørende sæt mål. Helcom har gjort fremskridt med sin handlingsplan for Østersøområdet, hvad angår fiskebestande og miljøet som helhed. Trods disse forbedringer bør Østersøstrategien fortsætte med at skabe positive forbedringer inden for fiskeri og miljøområdet generelt.

4.3 Reguleringsmekanismerne for Østersøstrategien er også genstand for visse kritiske kommentarer. Tabel 1 illustrerer et paradoks, nemlig at de medlemsstater, som mest trænger til strategien, er dem, som deltager mindst i gennemførelsen af den. Desuden har Kommissionen kæmpet med at balancere et kompleks af foranstaltninger med et kompleks af generaldirektorater og en række medlemsstater. De hidtidige erfaringer med gennemførelsen af Leipzig-charteret om bæredygtige europæiske byer har

været relativt langsom, og Østersøstrategien er velsagtens endnu mere kompleks ⁽⁶⁾.

4.4 Hvor effektiv enhver EU-politik er, herunder Østersøstrategien, vil blive målt i dens praktiske resultater, som skal være synlige og konkrete for borgerne. Strategien udfordrer også selve begrebet om samhørighed i Fællesskabet. Som tidligere anført har Kommissionen sat tærsklen højt, hvad angår makroregionalt samarbejde. Selv om alvoren ved de udfordringer, Østersøregionen står over for, bl.a. hvad angår miljø og infrastruktur, er velkendt for borgerne i Østersøregionens medlemsstater, forbliver det en stor udfordring at forklare resten af EU, hvor alvorlig situationen er i området. I den henseende er hjælp fra det organiserede civilsamfund afgørende. EØSU har allerede fremsat et forslag til etablering af et civilsamfundsforum for Østersøregionen og meddelt, at det er villig til at påbegynde forberedelsen af grundlaget for et sådant forum. Desuden har EØSU foreslået, at der inden for EØSU oprettes et ad hoc-observatorium eller en studiegruppe for Østersøregionen, så hele EØSU kan deltage effektivt i strategiens udvikling.

4.5 En af strategiens hovedudfordringer er den eksterne dimension; især på grund af den nøglerolle, som Rusland spiller, er det en central aktør i Østersøregionen. Rusland har hidtil udtrykt interesse i strategien, eftersom den vil få gavn af en vellykket gennemførelse. Ruslands rolle i strategien skal i dag varetages af mekanismerne i den nordlige dimension, og formentlig skal disse tilpasses strategien. Det er værd at notere, at tre ud af fire søjler i strategien – miljøbeskyttelse, attraktion og adgang samt sikkerhed – grundlæggende er tværnationale i karakter, og derfor er det nødvendigt med nogle mekanismer i strategien til at forbinde interne og eksterne interaktioner, især på operationelt niveau. Desuden kan strategiens eksterne dimension måske finde endnu bredere anvendelse, f.eks. ved at inddrage Belarus, hvilket har en indflydelse på miljøbeskyttelsen og på, hvor attraktiv og tilgængelig Østersøregionen er.

4.6 Der er de, som mener, at det vil være mere enkelt at sikre Ruslands deltagelse i strategiens gennemførelse via direkte bilateralt samarbejde med EU på basis af et »partnerskab mellem jævnbyrdige« med EU ⁽⁷⁾. Hvis dette synspunkt er korrekt, er det berettiget at spørge, om den nordlige dimension, som der nu lægges op til, er den rette mekanisme til at sikre Ruslands engagement i strategien.

⁽⁶⁾ Charter undertegnet den 24. maj 2007 under det tyske EU-formandskab på et uofficielt møde mellem EU-ministre for byudvikling og regional samhørighed. I dette mellemstatslige charter fremsættes to henstillinger, nemlig at der i højere grad skal gøres brug af en integreret byudviklingspolitik, og at der skal lægges særlig vægt på udsatte kvarterer.

⁽⁷⁾ Jf. for eksempel »Commitment of the Social Partners and other civil society organisations: What role can civil society and local actors play?«, et indlæg ved RU-medlem Uno Aldegren på konferencen »The Baltic Sea Region: The Best Place to Work and Do Business«, der blev afholdt af EØSU og Kommissionens repræsentation i Finland i Helsingfors den 22.-23. oktober 2009.

5. Analyse af strategien

5.1 En række punkter i strategien er omstridte, hvorfor der bør holdes et årvågent øje med disse. For det første indeholder handlingsplanen specifikke forslag til, hvordan man kan korrigere manglerne i energinetværk og forbindelser i Østersøregionen. Der er en vis bekymring for, at disse måske ikke er tilstrækkelige i betragtning af behovet for at opnå større netværksintegration. Strategien bør ikke blot søge at integrere og forbinde de i dag adskilte nationale energimarkeder til Østersøområdet, men bør arbejde hen imod en fælles energisoliditet i EU. EU har brug for russisk energi og er derfor nødt til at opbygge infrastruktur til at bringe gas, olie og elektricitet til Europa. Det er nødvendigt for at garantere en stabil energiforsyning til Europa. Større energisamarbejde er også nødvendigt fra ikke-medlemsstaters side.»Nordstream«-projektet nævnes ikke i strategien. Dette er en åbenlys udeladelse, men Kommissionen påpeger, at »Nordstream«-projektet er et meget kontroversielt spørgsmål, og at strategien for Østersøregionen skal vedtages enstemmigt.

5.2 Handlingsplanen opstiller forslag til, hvordan man kan forbedre de interne og eksterne transportforbindelser til søs, på landevej og med jernbane. Vejinfrastrukturen kræver stor opmærksomhed, da den enten er yderst mangelfuld eller slet ikke findes. Det, som engang var Sovjetunionens periferi, kunne blive en langt mere integreret del af det centrale europæiske område. Østersøregionen trænger derfor alvorligt til et tilpasset og komplet netværk af vejinfrastruktur. De nuværende TEN-korridorer bør evalueres og tilpasses den nye virkelighed i en mere sammenhængende Union, f.eks. jernbane- og vejkorridorer fra Helsingfors til Wien/Slovenien.

5.3 Den strategiske betydning af de store floder i Østersøens makroregion nævnes ikke. Denne mangel bør der rettes op på. I den forbindelse er det interessant at bemærke, at strategien for Donau-regionen nu er under udarbejdelse. Høringerne om Østersøstrategien var vidtstrakte og omfattende, men de blev tilrettelagt på et noget ad hoc-agtigt grundlag. For strategien for Donau-regionen bør EØSU søge at blive inddraget på en mere struktureret måde. Kommissionen har angivet, at der netop nu findes en chance for et sådant engagement fra februar til sommeren 2010. EØSU har allerede foreslået i både REX/282 og ECO/251, at der oprettes et civilsamfundsforum for Østersøregionen, og dette bør nu udvikles til et mere praktisk forslag. Dette forslag har støtte fra mange medlemmer af Europa-Parlamentet, og Parlamentet forbereder i øjeblikket en udtalelse om Østersøstrategien.

5.4 De komplekse udfordringer, som er underforstået i Østersøstrategien, er allerede blevet anerkendt. Det forlyder, at den afdeling i Kommissionen, der er ansvarlig for gennemførelse og overvågning af strategien, kan stå i en situation med underbemanding i den kommende periode. EØSU og Parlamentet går begge ind for at styrke afdelingen. Der er en fare for, at den vil blive dybt begravet i de administrative udfordringer med at bruge de 20 mio. euro, som Parlamentet stemte for, til partnere uden for EU (budgetpost 4). EØSU understreger, at både Kommissionen og de medlemsstater, der er ansvarlige for fastlagte tiltag i planen, er nødt til at råde over tilstrækkelig administrativ kapacitet, hvis de skal kunne udføre deres forpligtelser.

5.5 Der blev udtrykt bekymring om den relative store vægtning af fiskeri. Det anerkendes, at der gøres meget, især af Helcom, og de tidlige resultater er opmuntrende. Det er vigtigt, at denne udvikling opretholdes, og der bør gøres en særlig indsats for at stimulere et ansvarligt forbrug.

5.6 Der blev udtrykt en vis bekymring om vægtningen af viden, skab, teknologi, forskning og innovation i strategien. EØSU er ikke helt og holdent overbevist om, at den såkaldte videnstrekant (uddannelse, forskning og innovation) mellem to forskellige søjler i strategien og tre ansvarlige koordinerende medlemsstater er den rette løsning. EØSU understreger, at strategien bør styrke interaktionen og forbindelserne mellem de forskellige elementer i videnstrekanten.

5.7 Hvad angår indsatsområde 6 – nedbrydning af barrierer på det indre marked i Østersøregionen – bakker EØSU fuldt op om denne del af strategien. Der bør sættes særlig fokus på SMV'erne, som er altdominerende i Østersøregionens økonomier. EØSU støtter også fremskridtene med dagsordenen om anstændigt arbejde. En større social dialog i landene rundt om Østersøområdet bør tilskyndes for at få glæde af nogle af de positive overløbs-effekter som følge af det udviklede samarbejde om strategien, især når det gælder fremskridtene i det økonomiske samarbejde og den økonomiske integration.

5.8 Særligt urovækkende er den aktuelle, strukturelle nedgang inden for skibsværftssektoren og relaterede sektorer, der har negative konsekvenser for den økonomiske og sociale samhørighed. EØSU er fuldt overbevist om, at Østersøstrategien bør udvides til at behandle dette specifikke problem.

Bruxelles, den 20. januar 2010

Mario SEPI
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

BILAG

Tabel 1:

Søjler og prioritetsområder i EU-strategien for Østersøområdet

Søjle/prioritetsområder	Koordinerende lande	Antal aktioner
Søjle 1: At gøre Østersøområdet til et miljømæssigt bæredygtigt sted		
1) For at nedbringe tilførslen af næringsstoffer til havet til et acceptabelt niveau.	Polen/Finland	5
2) For at bevare naturområder og biodiversitet, herunder fiskeri	Tyskland	2
3) For at mindske brugen og effekten af skadelige stoffer	Sverige	3
4) For at blive en mønsterregion for ren skibsfart	Danmark	2
5) For at afbøde og tilpasse sig klimaforandringerne	Danmark	3
Søjle II: At gøre Østersøområdet til et velstående sted		
6) For at fjerne hindringerne for det indre marked i Østersøen	Estland	6
7) For at udnytte regionens fulde potentiale i forskning og innovation	Sverige/Polen	2
8) For at gennemføre »Small Business Act« med henblik på at fremme en iværksætterkultur, styrke SMV'er og effektivisere brugen af menneskelige resurser.	Danmark	9
9) For at styrke et bæredygtigt landbrug, skovbrug og fiskeri	Finland	7
Søjle III: At gøre Østersøregionen til et tilgængeligt og attraktivt sted		
10) For at forbedre adgangen til energimarkederne og deres effektivitet og sikkerhed	Letland/Danmark	3
11) For at forbedre de interne og eksterne transportforbindelser	Litauen/Sverige	
12) For at bevare og styrke Østersøregionens attraktive karakter, især via uddannelse, turisme og sundhed	Turisme: Tyskland (Mecklenburg-Vorpommern) Sundhed: Den nordlige dimension Partnerskab om folkesundhed Uddannelse: Tyskland	10
Søjle IV: At gøre Østersøregionen til et sikkert og trygt sted		
13) For at blive den førende region inden for sikkerhed til søs	Finland/Danmark	
14) For at styrke beskyttelsen fra større nødsituationer til søs og på land	Danmark	2
15) For at mindske omfanget og de negative virkninger af grænseoverskridende kriminalitet	Finland	3
Horisontale aktioner	Kommissionen	10

Kilde: Hentet fra R. Bengtsson »An EU Strategy for the Baltic Sea Region«

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om makrotilsyn på fællesskabsplan af det finansielle system og om oprettelse af et europæisk råd for systemiske risici

KOM(2009) 499 endelig — 2009/0140 (COD)

forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af en europæisk banktilsynsmyndighed

KOM(2009) 501 endelig — 2009/0142 (COD)

forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af en europæisk tilsynsmyndighed for forsikrings- og arbejdsmarkedspensionsordninger

KOM(2009) 502 endelig — 2009/0143 (COD)

forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af en europæisk værdipapirtilsynsmyndighed

KOM(2009) 503 endelig — 2009/0144 (COD)

(2010/C 339/08)

Ordfører: **Lars NYBERG**

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 6. oktober 2009 under henvisning til EF-traktatens artikel 95 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om makrotilsyn på fællesskabsplan af det finansielle system og om oprettelse af et europæisk råd for systemiske risici

KOM(2009) 499 endelig - 2009/0140 (COD)

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af en europæisk banktilsynsmyndighed

KOM(2009) 501 endelig - 2009/0142 (COD)

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af en europæisk tilsynsmyndighed for forsikrings- og arbejdsmarkedspensionsordninger

KOM(2009) 502 endelig - 2009/0143 (COD)

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af en europæisk værdipapirtilsynsmyndighed

KOM(2009) 503 endelig - 2009/0144 (COD).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som vedtog sin udtalelse den 8. januar 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 459. plenarforsamling den 20.-21. januar 2010, mødet den 21. januar, følgende udtalelse med 169 stemmer for, 2 imod og 15 hverken for eller imod.

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Den 23. september fremlagde Kommissionen forslag til en forordning om oprettelse af et europæisk råd for systemiske risici (ESRB) og tre forordninger om oprettelse af henholdsvis en

europæisk banktilsynsmyndighed, en europæisk tilsynsmyndighed for forsikrings- og arbejdsmarkedspensionsordninger og en europæisk værdipapirtilsynsmyndighed. Alle forslag er i høj grad i tråd med den rapport, som blev udarbejdet af de Larosièreregruppen først i 2009.

1.2 I en udtalelse om de Larosièrere-rapporten ser EØSU nærmere på årsagerne til den finansielle og økonomiske krise samt behovet for en regulering af det finansielle marked og tilsynsordninger. Udover en generel henvisning til denne udtalelse ønsker vi her at gentage ét af de fremførte udsagn: »Overvågning er også ifølge EØSU afgørende, så man undgår en ny finanskriser. Men overvågning kræver regler. Derfor kan forslagene om ændrede og opstrammede regler ... anses for lige så vigtige.« (1)

Interessentgrupper

1.3 Udvalget argumenterede for en bredere repræsentation i de tre nye tilsynsmyndigheders bestyrelser. I stedet foreslår Kommissionen, at der indsættes særlige interessentgrupper.

1.3.1 **ESRB** bør »efter behov høre interessenter fra den private sektor.« Som eksempel nævnes repræsentanter for finanssektoren, forbrugersammenslutninger og visse brugergrupper, som Kommissionen har oprettet. Det bør nævnes, at repræsentanterne for finanssektoren bør komme fra såvel arbejdsgiver- som arbejdstagersammenslutninger. Da de systemiske risici derudover ikke blot vedrører det finansielle marked, men økonomien som helhed, bør arbejdsgiverforeninger og fagforbund på europæisk plan ligeledes høres.

1.3.1.1 Der siges ikke noget om disse høringsers struktur, eller om hvor hyppigt de skal gennemføres. Det er nødvendigt at komme ind på disse spørgsmål, idet artiklen fastslår, at sådanne høringer »skal« finde sted. Formuleringen »efter behov« virker for vag.

1.3.2 Interessentgrupperne for de tre **tilsynsmyndigheder** bør, ifølge Kommissionen, bestå af arbejdsgivere og arbejdstagere fra de respektive områder af finansmarkedet samt forbrugere og brugere af sektorens tjenesteydelser. Fordelingen af de 30 foreslåede repræsentanter bør være ligelig mellem alle interessentgrupper.

1.3.2.1 Disse grupper mødes mindst to gange om året. De kan afgive udtalelser og yde rådgivning og støttes af et sekretariat. Udtalelser og anden form for rådgivning bør offentliggøres. Der er en risiko for, at arbejdet udelukkende vil foregå på de to møder. Grupperne bør have mulighed for løbende at følge arbejdet i den relevante tilsynsmyndighed.

Makrotilsyn

1.4 Forslaget om et ESRB mangler en definition af systemiske risici. Begrebet systemisk risiko må være genstand for en offentlig debat og ikke kun drøftes bag lukkede døre i det nye ESRB.

1.4.1 Det er EØSU's holdning, at ESRB må gives et klart mandat til at gribe ind, når den finansielle stabilitet er i fare, og at ordlyden af forordningen visse steder må genovervejes for at garantere dette.

- De forskellige versioner bør strømlines, og begrebet supervision (på dansk tilsyn) bør anvendes.

(1) Jf. pkt. 1.4 i EØSU's udtalelse om *de Larosièrere-gruppens rapport*, EUT C 318 af 23.12.2009, s. 57.

- Advarsler og anbefalinger fra ESRB bør kun fremsendes til Rådet, som i artikel 16, stk. 3, og ikke sendes gennem Rådet som anført i betragtning 9, da dette kan reducere ESRB's uafhængighed.

- Brugen af ordet »bør« for disse anbefalingers vedkommende betyder, at de er mere eller mindre obligatoriske. Om det er obligatorisk at iværksætte foranstaltninger må afhænge af spørgsmålet om, hvor kompetencen for regeloverholdelsen ligger: hos medlemsstaterne eller EU.

- ESRB (artikel 3) angives at »bidrage til et velfungerende indre marked«. ESRB's kompetenceområde vedrører risici knyttet til det finansielle marked, men her synes det at have fået en mere omfattende rolle.

1.4.2 De 29 medlemmer af ECB's generelle råd sidder også i ESRB's generelle råd. EØSU bifalder dette sammenfald mellem ESCB og det nye ESRB.

1.4.2.1 Artikel 11 om styringskomitéen indeholder ikke bestemmelser om stemmeret. EØSU anbefaler, at der bør være fem medlemmer fra ECB's generelle råd i styringskomitéen, hvilket kunne gøre det lettere at sikre en bedre fordeling geografisk, mellem små og store lande og mellem lande i og uden for euroområdet. Eftersom det ser ud som om, at alle medlemmer af styringskomitéen skal have stemmeret, må der desuden være et betydeligt antal repræsentanter fra centralbanken.

1.4.3 Europa-Parlamentet omtales kun, fordi ESRB skal rapportere til Parlamentet og Rådet mindst en gang om året. I henhold til artikel 20 skal Rådet gennemgå ESRB-forordningen efter tre år. Europa-Parlamentet bør naturligvis også inddrages i denne evaluering.

Mikrotilsyn

1.5 Tilsynsmyndighedernes målsætninger (artikel 1, stk. 4) er næsten identiske i de tre forordninger - et velfungerende indre marked, sikring af det finansielle systems stabilitet og en styrkelse af den internationale tilsynskoordinering. Forskellene vedrører de grupper, tilsynsmyndighederne skal beskytte - investorer for værdipapirtilsynsmyndighedens vedkommende, forsikringstagere og andre aktører, når det gælder tilsynsmyndigheden for forsikrings- og arbejdsmarkedspensionsordninger og indskydere og investorer, når der er tale om banktilsynsmyndigheden.

1.5.1 De tre tilsynsmyndigheder vil hovedsageligt koncentrere sig om eksisterende regler og en strømlining af de nationale myndigheders praksis, hovedsageligt vha. retningslinjer og anbefalinger. Tilsynsmyndighederne vil ligeledes få mandat til at udvikle nye tekniske standarder.

1.5.1.1 Deres forslag til nye tekniske standarder kan, ifølge artikel 7, stk. 2, ikke vedtages som direktiver, men kun som forordninger eller afgørelser. Hvis de tekniske standarder defineres som ikke-politiske kan der heller ikke være tale om en forordning. Tekniske standarder bør kun rettes mod de nationale tilsynsmyndigheder eller de finansielle institutioner, ikke mod medlemsstaterne, og de bør derfor udformes som afgørelser og ikke som forordninger eller direktiver. Disse instrumenter vedrører kun politiske regler, som Kommissionen foreslår.

1.5.2 Det tilsyn, som de europæiske myndigheder udfører, er rettet mod de nationale tilsynsmyndigheder og ikke direkte mod aktørerne på det finansielle marked. Undtaget er de tilfælde, hvor en national tilsynsmyndighed ikke følger henstillingerne (artikel 9 og 11). Den europæiske tilsynsmyndighed vil i så tilfælde træffe en endelig afgørelse, der rettes til aktørerne på det finansielle marked.

1.5.2.1 Der findes ligeledes en beskrivelse af krisesituationer (artikel 10), hvor den europæiske myndighed kan træffe sådanne afgørelser uden at involvere Kommissionen. Beslutningen om, hvorvidt der er tale om en krisesituation, bør ikke desto mindre træffes af Rådet. EØSU mener, at det må være den generelle markedssituation der lægges til grund for en erklæret krise. En individuel finansiell institution, der befinder sig i en krisesituation, må høre under de nationale tilsynsmyndigheders ansvarsområde.

1.5.2.2 Artikel 23 vedrører beskyttelsesforanstaltninger, som en medlemsstat kan træffe, hvis den mener, at de nye tekniske standarder har skattemæssige konsekvenser. Disse beskyttelsesforanstaltninger virker hensigtsmæssige, selvom tekniske standarder næsten aldrig har skattemæssige konsekvenser. Da beskyttelsesforanstaltningerne kun vedrører artikel 10 og 11, bør denne artikel placeres direkte efter artikel 11.

1.5.3 EØSU foreslår, at en national myndighed bør give sit samtykke, før nye finansielle instrumenter kan introduceres, som det er tilfældet i Spanien. Idet denne ordning ikke eksisterer i andre medlemsstater vil et første skridt være at se nærmere på de instrumenter, der anvendes i andre lande end Spanien. Kommissionen bør derfor også ændre forordningen om oprettelse af en europæisk værdipapirtilsynsmyndighed, så der tilføjes en bestemmelse om en sådan opgave.

1.5.4 Banktilsynsmyndighedens handlingsspillerum bør efter EØSU's opfattelse være så vidtrækkende som muligt. Lige konkurrencevilkår for alle finansielle institutioner bør være det overordnede mål. Definitionen i denne forordning tager udgangspunkt i tidligere direktiver. EØSU ønsker en ny debat om definitionerne i disse direktiver med det formål at tage højde for erfaringerne med den finansielle krise og gøre definitionerne så fleksible som muligt.

1.5.5 Ifølge artikel 20, stk. 3, må tilsynsmyndighederne kun anvende fortrolige oplysninger, som de har indhentet hos finansieringsinstitutter, til brug for udførelsen af de opgaver, der er tillagt dem i forordningerne. Dette udsagn bør suppleres med en bestemmelse om, hvordan denne fortrolighed skal beskyttes.

1.5.6 Det foreslås, at bestyrelsen i de enkelte europæiske tilsynsmyndigheder bør omfatte fire medlemmer fra de nationale tilsynsmyndigheder. Det ville være mere logisk at følge forslaget vedrørende ESRB og have fem medlemmer.

1.5.6.1 Kun lederne af de nationale tilsynsmyndigheder vil have stemmeret i tilsynsrådet. Der er en risiko forbundet med at have et tilsynsråd, der fører tilsyn med sig selv. Derfor øges betydningen af andre aspekter. Formandens uafhængighed bliver altafgørende, og vedkommende bør have stemmeret. Ligeså vigtigt er

spørgsmålet om interessentgruppens muligheder for at udøve indflydelse og blive hørt. Det er ligeledes nødvendigt at skabe åbenhed, ved at tilsynsmyndighedernes afgørelser offentliggøres.

1.5.7 Hvis tilsynsmyndighedernes aktiviteter iværksættes i 2011, vil det tage mere end to år, før disse instanser er fuldt ud funktionsdygtige. Det er nødvendigt at fremskynde denne ekspansion med henblik på en hurtig imødegåelse af de problemstillinger, som krisen har afdækket.

2. Baggrund

2.1 Den 23. september fremlagde Kommissionen en pakke af lovforslag vedrørende det finansielle marked bestående af et forslag til en forordning om oprettelse af et europæisk råd for systemiske risici (ESRB) og en særlig afgørelse, der giver ECB specifikke opgaver i forbindelse med ESRB samt tre forslag til forordninger om oprettelse af henholdsvis en europæisk banktilsynsmyndighed, en europæisk tilsynsmyndighed for forsikrings- og arbejdsmarkedspensionsordninger og en europæisk værdipapirtilsynsmyndighed. Den 28. oktober blev der fremlagt et direktiv omhandlende ændringer til de eksisterende direktiver om oprettelsen af nye myndigheder. Dette spørgsmål vil blive behandlet i en særskilt udtalelse.

2.2 Alle forslag er i høj grad i tråd med den rapport, som blev udarbejdet af de Larosière-gruppen i begyndelsen af 2009. Denne rapport blev behandlet af EØSU i en initiativudtalelse, som blev vedtaget på plenarforsamlingen i september 2009. Udtalelsen ser på årsagerne til den finansielle og økonomiske krise, en nødvendig ny eller forbedret lovgivning for det finansielle marked samt nye og forbedrede tilsynsordninger. Hvad angår andre relevante emner end de konkrete lovforslag, henviser vi derfor til denne udtalelse.

2.3 Uanset denne generelle henvisning til udtalelsen ønsker vi her at gentage ét af de fremførte udsagn: »Overvågning er også ifølge EØSU afgørende, så man undgår en ny finanskriser. Men overvågning kræver regler. Derfor kan forslagene om ændrede og styrkede regler i første del af rapporten anses for nøjagtigt lige så vigtige«. Efter at have registreret begrænsningerne i forslagene om mikrotilsyn med eksisterende regler, forekommer vores fokusering på en ændring og styrkelse af disse regler endnu mere relevant.

2.4 Kommissionen har også fremsat lovforslag om reglerne på de finansielle markeder. Hidtil har EØSU behandlet udtalelser om kreditvurderingsbureauer⁽²⁾, forvaltere af alternative investeringsfonde og kapitalkrav. Et andet område for ny lovgivning, som Kommissionen ikke har beskæftiget sig med hidtil, men som EØSU har stillet forslag om, vedrører muligheden for at oprette en national tilsynsmyndighed, der skal se nærmere på og godkende alle nye instrumenter på det finansielle marked. Et sådant system findes allerede i Spanien.

(2) Jf. EØSU's udtalelse om Kreditvurderingsbureauer, EUT C 277 af 17.11.2009, s. 117.

3. Generelle bemærkninger

3.1 Det er nødvendigt at adskille makro- og mikroniveauet for tilsynet med finansmarkedet. Samtidig er det mindst lige så nødvendigt at sikre et tæt samarbejde mellem alle de foreslåede instanser. Generelle problemer, der afdækkes vha. tilsynet på mikroniveau, har betydning for det finansielle marked som helhed, og i de tilfælde hvor makrotilsynet afslører risici kan løsnin-gen ofte findes på mikroniveau. I forordningerne henvises der også flere steder til denne indbyrdes afhængighed.

3.2 De tre tilsynsmyndigheders hovedaktiviteter vil vedrøre eksisterende regler, og de nationale myndigheders praksis bør først og fremmest strømlines vha. retningslinjer og henstillinger, men de nye tilsynsmyndigheder vil også få mandat til at udvikle nye tekniske standarder for de formelle forslag, som Kommissionen fremsætter.

3.3 I sin udtalelse om de Larosière-rapporten fremførte udvalget ønsket om en bredere repræsentation i bestyrelserne for de tre nye tilsynsmyndigheder. Dette ønske har Kommissionen ikke taget højde for, hverken i forordningerne om de nye tilsynsmyndigheder eller i forordningen om ESRB. I stedet forslår Kommissionen, at der indsættes særlige interessentgrupper.

3.3.1 ESRB bør »efter behov høre interessenter fra den private sektor.« I den indledende del af forslaget gives der eksempler på disse - repræsentanter for finanssektoren, forbrugersammenslutninger og visse brugergrupper, som Kommissionen har oprettet. Denne beskrivelse er ikke informativ nok: det bør nævnes, at den finansielle sektors repræsentanter bør komme fra såvel arbejdsgiver- som arbejdstagersiden.

3.3.1.1 Derudover er det nødvendigt med en bredere repræsentation, idet systemiske risici ikke kun vedrører det finansielle marked, men økonomien samlet set. Derfor bør repræsentanter for arbejdsgivere og fagforbund på EU-niveau også høres.

3.3.1.2 Endelig siges der ikke noget om disse høringsers struktur, eller om hvor hyppigt de skal gennemføres. Det er nødvendigt at komme ind på disse spørgsmål, idet artiklen fastslår, at sådanne høringer »skal« finde sted. Formuleringen »efter behov« virker for vag. Der bør indføres en mere præcis beskrivelse af, hvornår disse høringer er obligatoriske.

3.3.2 Med hensyn til sammensætningen af interessentgrupper i de tre tilsynsmyndigheder ser Kommissionen ud til at have samme opfattelse som EØSU: arbejdsgivere og arbejdstagere fra de relevante områder af finansmarkedet samt forbrugere og brugere af sektorens tjenesteydelser bør være repræsenteret.

3.3.2.1 Det er mest sandsynligt, at eventuelle problemer vil opstå i forbindelse med udvælgelsen af de lande, som disse repræsentanter skal komme fra. Vi antager, at ideen om at have 30 repræsentanter ikke betyder, at der vil være repræsentanter fra

de finansielle institutioner i alle lande. De 30 repræsentanter bør udgøre et bredt udsnit af alle typer, som angivet i forordningernes indledende del.

3.3.2.2 Grupperne skal mødes mindst to gange om året. De kan afgive udtalelser og yde rådgivning. De bakkes op af et sekretariat. Udtalelser og anden form for rådgivning bør offentliggøres. Dette virker hensigtsmæssigt, men der er en risiko for, at arbejdet udelukkende vil foregå på de to møder. Grupperne bør have mulighed for løbende at følge arbejdet i den relevante tilsynsmyndighed. Dette er nødvendigt som en garanti for, at en tilsynsmyndighed, hvor de tilsynsførende fører tilsyn med sig selv, kommer til at fungere effektivt.

4. Særlige bemærkninger

Europæisk råd for systemiske risici

4.1 Med hensyn til makrotilsyn mangler der grundlæggende en debat om, hvad der kan udgøre en systemisk risiko. Indførelsen af visse nye instrumenter kunne i den aktuelle krise betragtes som systemiske risici. De metoder, som kreditvurderingsbureauer bruger til at beregne risici og værdier, kunne også kaldes systemiske risici. Kan regler for ledelsen af finansielle institutioner, som giver sig udslag i for stor risikovillighed, anses for systemiske risici? Dette er blot nogle mulige eksempler herpå. Begrebet systemisk risiko må være genstand for en offentlig debat og ikke kun drøftes bag lukkede døre i det nye ESRB.

4.2 Det er EØSU's holdning, at ESRB må gives et klart mandat til at gribe ind, når den finansielle stabilitet er i fare, og at ordlyden af forordningen visse steder må genovervejes for at garantere dette.

4.2.1 I præamblen i forslaget til forordning fremgår det, at ESRB's opgave er finansielt tilsyn (på engelsk »supervision«) (betragtning 1), og »supervision« er det udtryk, der har været anvendt i drøftelserne om at afhjælpe den finansielle krise. Senere hedder det, at EU har behov for et organ, som er ansvarligt for makrotilsyn (på engelsk »macro-prudential oversight«) (betragtning 7). Brugen af dette begreb begrænser rådets reelle beføjelser: »oversight« er en indledende foranstaltning, som bør følges op af »supervision«, der indebærer egentlige beføjelser til at gribe ind. Der er ikke tale om synonyme, og på nogle andre sprog anvendes der kun et ord svarende til »supervision«. Sprogbrugen i de forskellige sprogversioner bør være ens, således at det er det begreb, der svarer til »supervision«, der anvendes.

4.2.2 Det fremgår tydeligt, at ESRB skal være et uafhængigt organ. Ifølge forordningen bør dets advarsler og anbefalinger imidlertid sendes gennem Rådet eller de tre myndigheder for at give dem mere vægt (betragtning 9), hvilket i nogen grad rejser tvivl om dets uafhængighed. Efter EØSU's opfattelse findes den korrekte beskrivelse i artikel 16, stk. 3, hvorefter advarsler og anbefalinger bør fremsendes til Rådet.

4.2.3 Anbefalingerne »bør« få adressaterne til at tage de nødvendige skridt, medmindre de kan begrunde, hvorfor dette ikke er muligt. Brugen af »bør« indebærer, at disse anbefalinger er mere eller mindre obligatoriske, men om der er en forpligtelse til at tage de nødvendige skridt må afhænge af, hvem der har kompetencen inden for reglerens anvendelsesområde: medlemsstaterne eller EU. Ordlyden af dette afsnit skal derfor være mere konkret.

4.2.4 Forordningen er muligvis også for vidtgående i artikel 3. ESRB angives at »bidrage til et velfungerende indre marked«. ESRB's kompetenceområde vedrører risici knyttet til det finansielle marked, men det synes her at have fået en mere omfattende rolle. Almindelig lovgivning vedrørende de finansielle markeder er en opgave for Kommissionen. For at mindske risikoen for kompetencekonflikter i fremtiden bør afsnittet omformuleres, således at ESRB's formål begrænses til systemiske risici.

4.3 ESRB kommer til at bestå af et generelt råd, en styringskomité og et sekretariat. Forbindelsen til Det Europæiske System af Centralbanker (ESCB) er tydelig, idet de 29 medlemmer af ECB's generelle råd også kommer til at sidde i ESRB's generelle råd. EØSU gjorde sig til talsmand for denne forbindelse mellem ESCB og det nye ESRB i udtalelsen om de Larosière-rapporten. Blandt de 29 medlemmer vil der blive valgt en formand og en næstformand for en periode på 5 år. Ud over disse 29 medlemmer bliver også et medlem af Kommissionen og de tre formænd for de nye myndigheder medlemmer med ret til at stemme. 27 repræsentanter for de nationale tilsynsmyndigheder kan deltage, men vil ikke have ret til at stemme, det samme gælder formanden for Den Økonomiske og Finansielle Komité.

4.3.1 Artikel 11 om styringskomitéen indeholder ikke bestemmelser om stemmeret. I henhold til Kommissionens forslag består styringskomitéen af formanden og næstformanden for det generelle råd plus 5 andre medlemmer af ECB's Generelle Råd, de tre formænd for de nye myndigheder, Kommissionens repræsentant og formanden for Den Økonomiske og Finansielle Komité.

4.3.1.1 De første rapporter fra Rådets drøftelser om disse forslag handlede om, hvor mange medlemmer af denne styringskomité, der skulle komme fra ECB's Generelle Råd. Skulle det være tre eller fem? EØSU anbefaler fem, det samme gør ECB i sin udtalelse. Dette kunne gøre det lettere at sikre en bedre fordeling geografisk, mellem små og store lande og mellem lande i og uden for euroområdet. Eftersom det ser ud som om, alle medlemmer af styringskomitéen skal have stemmeret, må der desuden være et betydeligt antal repræsentanter fra centralbanken. Styringskomitéens sammensætning bør på passende vis afspejle sammensætningen af det generelle råd i ESRB, hvor 29 medlemmer repræsenterer centralbanker.

4.3.2 Det rådgivende tekniske udvalg bør nævnes i artikel 4, stk. 1, der specificerer alle ESRB's organer.

4.4 Der er en særskilt artikel om, hvorvidt advarsler og anbefalinger skal offentliggøres. EØSU er bevidst om alle de overvejelser, der må gøres, inden en sådan offentliggørelse, men kan ikke forstå, hvorfor dette er den eneste beslutning, hvortil der kræves et flertal på to tredjedele af rådets stemmer. Hvis medlemmerne af det generelle råd er tilstrækkeligt kompetente til at træffe beslutninger om systemiske risici og udforme advarsler og anbefalinger, burde de også være kompetente nok til at afgøre, om beslutninger skal offentliggøres.

4.5 Europa-Parlamentets inddragelse kan beskrives som meget beskedent. Beslutning om alle disse forslag fra Kommissionen skal træffes af både Rådet og Europa-Parlamentet. Bortset herfra omtales Europa-Parlamentet kun, fordi ESRB skal rapportere til Parlamentet og Rådet mindst en gang om året. I henhold til artikel 20 skal Rådet gennemgå ESRB-forordningen efter tre år. Europa-Parlamentet er ikke nævnt, selv om det på dette lovgivningsområde har samme kompetence som Rådet. EØSU mener, at forordningen bør tildele Europa-Parlamentet en større rolle i disse spørgsmål.

5. Særlige bemærkninger

Mikrotilsyn

5.1 Ifølge punkt 6.6 i begrundelsen, der ledsager de forskellige forslag, er det kun i beskrivelsen af målsætningerne, indsatsområderne og definitionerne, at der er forskelle mellem forordningerne.

5.1.1 Beskrivelsen af målsætningerne (artikel 1, stk. 4) er næsten identisk i de tre forordninger – det indre markeds virkemåde, det finansielle systems stabilitet og styrket international tilsynskoordinering. Den eneste tydelige forskel findes i beskrivelsen af, hvem de skal beskytte: for værdipapirtilsynsmyndigheden er det investorer, for tilsynsmyndigheden for forsikrings- og arbejdsmarkedspensionsordninger forsikringstagere og andre aktører og for banktilsynsmyndigheden er det indskydere og investorer.

5.1.2 EØSU finder, at ordlyden af denne artikel er klar for så vidt angår adskillelsen mellem disse tilsynsorganer og EU-institutionernes lovgivningskompetence. Myndighedernes reelle beføjelser er, som vi forstår forordningerne, begrænset til tilsyn med de eksisterende regler. Med hensyn til ændringer af reglerne er deres opgave udelukkende at afgive udtalelser til Kommissionen, Rådet og Europa-Parlamentet.

5.1.2.1 Myndighedernes forslag til nye tekniske standarder kan, ifølge artikel 7, stk. 2, ikke udformes som direktiver, men kun som forordninger eller afgørelser. Hvis tekniske standarder defineres som ikke-politiske, forekommer det hensigtsmæssigt, at de heller ikke kan udformes som forordninger. Tekniske standarder bør kun rettes mod de nationale tilsynsmyndigheder og de finansielle institutioner, ikke mod medlemsstaterne, og de bør derfor udformes som afgørelser og ikke som forordninger eller direktiver. Sidstnævnte instrumenter anvendes kun, når der er tale om politiske regler, som foreslås af Kommissionen. I artiklen fremgår det endvidere, at Kommissionen vedtager forslagene til tekniske standarder. Dette kan ikke gælde for forordninger og direktiver, som skal vedtages af Rådet og Europa-Parlamentet.

5.1.3 De artikler, der i detaljer beskriver myndighedernes opgaver, synes alle at være fyldestgørende. De europæiske myndigheder fører tilsyn med de nationale tilsynsmyndigheder og ikke direkte med deltagerne på det finansielle marked. Undtaget er de tilfælde, hvor en national tilsynsmyndighed ikke følger henstillingerne (artikel 9 og 11). I så fald træffer den europæiske tilsynsmyndighed en endelig beslutning, der gælder for deltagerne på det finansielle marked.

5.1.3.1 EØSU bifalder, at der er enighed om, at beføjelsen til at afgøre hvorvidt der er tale om en krisesituation, bør ligge hos Rådet, der tager stilling til spørgsmålet efter at have hørt Kommissionen, ESRB og, når det er hensigtsmæssigt, europæiske tilsynsmyndigheder.

5.1.3.2 Forslaget om en europæisk banktilsynsmyndighed mangler en klar definition af en krisesituation samt kriterier for, hvornår en sådan erklæres. Ordlyden bør være tydeligere med hensyn til, hvornår der er tale om en krisesituation. EØSU mener, at det må være den generelle markedssituation, der lægges til grund. En enkelt finansiell institution i krise må være en opgave for de nationale tilsynsmyndigheder.

5.1.3.3 Artikel 23 vedrører beskyttelsesforanstaltninger, som en medlemsstat kan træffe, hvis den mener, at de nye tekniske standarder har skattemæssige konsekvenser. Disse beskyttelsesforanstaltninger virker hensigtsmæssige, selv om tekniske standarder næsten aldrig har skattemæssige konsekvenser. I øvrigt bør denne artikel følge lige efter artikel 11, da beskyttelsesforanstaltningerne kun vedrører artikel 10 og 11.

5.1.4 Finansinstitutterne og aktørerne på det finansielle marked bør, hvis de er uenige med den nationale tilsynsmyndighed, have mulighed for at appellere til EBA.

5.1.5 Med hensyn til indsatsområder får den europæiske værdipapirtilsynsmyndighed en særlig opgave som tilsynsorgan for kreditvurderingsbureauer. Disse beføjelser omfatter inddragelse af bureauernes registrering, undersøgelser og kontrolbesøg. Disse ansvarsområder er ikke fastlagt i forordningen, men bliver det i en kommende ændring til forordningen. Det synes hensigtsmæssigt at give værdipapirtilsynsmyndigheden denne tilsynsbeføjelse, som vil blive en af dens vigtigste opgaver.

5.1.5.1 En af konklusionerne i EØSU's udtalelse om de Larosière-rapporten var, at der som i Spanien bør være en national myndighed, der har til opgave at godkende indførelsen af nye finansielle instrumenter. Med oprettelsen af disse tre myndigheder kunne dette forslag nu gennemføres. Da der ikke på nuværende tidspunkt findes en sådan ordning i andre medlemsstater, vil et første skridt være at se nærmere på de instrumenter, der anvendes i andre lande end Spanien. Kommissionen bør derfor også ændre forordningen om en europæisk værdipapirtilsynsmyndighed med en forordning, der indeholder en bestemmelse om en sådan opgave.

5.1.6 Med hensyn til definitionerne for banktilsynsmyndigheden er det væsentligste spørgsmål definitionen af, hvor stor en del af den finansielle sektor, myndigheden skal føre tilsyn med. Denne definition bør med henvisning til erfaringerne fra den finansielle krise være så bred som muligt. Hvis der er finansielle institutioner, der ikke er underlagt myndighedens tilsyn, kan det resultere i, at disse institutioner får en fordel i jagten på profit, da reglerne for og tilsynet med deres adfærd vil falde uden for myndighedens beføjelser. Det overordnede mål bør være lige vilkår for alle finansielle institutioner. Definitionen i forordningen er taget fra direktiver om kreditinstitutioner, investeringsselskaber og finansielle konglomerater. EØSU så gerne en fornyet debat om definitionerne i disse direktiver med det formål at tage højde for erfaringerne fra den finansielle krise og gøre definitionerne så brede som muligt.

5.1.7 I forordningen om den europæiske tilsynsmyndighed for forsikrings- og arbejdsmarkedspensionsordninger er der også en henvisning til eksisterende direktiver. Her ønsker EØSU at gøre opmærksom på, at der, især når det gælder arbejdsmarkedspensionsordninger, anvendes forskellige modeller i medlemsstaterne. Det er derfor i dette tilfælde særlig vigtigt at gøre det klart, at myndighedens beføjelser kun vedrører tilsyn. Det er udelukkende Kommissionen, der kan foreslå nye regler.

5.1.8 I forordningen om den europæiske værdipapirtilsynsmyndighed fremgår det, at en deltager på det finansielle marked er en »person«. Vi antager, at der kan være tale om såvel en juridisk person som en fysisk person, men dette bør tydeliggøres i artikel 2, stk. 1, i forordningen.

5.1.9 Ifølge artikel 20, stk. 3, må tilsynsmyndighederne kun anvende fortrolige oplysninger indhentet hos finansielle institutioner til brug for udførelsen af de opgaver, der direkte er tillagt dem i forordningerne. Dette udsagn bør suppleres med en bestemmelse om, hvordan denne fortrolighed skal beskyttes.

5.2 Alle tre myndigheder har samme struktur: et tilsynsråd, en bestyrelse, en formand, en administrerende direktør og et klagenævn. Formændene for de tre myndigheder kommer ikke fra de nationale tilsynsmyndigheder. De skal ifølge forordningerne være uafhængige og fuldtidsansatte.

5.2.1 Det foreslås, at bestyrelsen i hver af de europæiske tilsynsmyndigheder består af fire medlemmer fra de nationale tilsynsmyndigheder. Der gives ikke nogen begrundelse for antallet på fire medlemmer, og det virker mere logisk at følge forslaget vedrørende ESRB og have fem medlemmer.

5.2.2 Kun cheferne for de nationale tilsynsmyndigheder – og hverken Kommissionens repræsentant eller repræsentanten for ESRB - vil få stemmeret i tilsynsrådet. Det betyder, at alle tilsynsrådets beføjelser lægges i hænderne på de nationale organer, der føres tilsyn med. Med sådan en ordning er der en risiko for, at der ikke bliver grebet ind på trods af alle anvisningerne i forordningen om, hvordan tilsynet skal føres, og hvordan der skal udtales kritik af de nationale myndigheder. Denne risiko findes selv i de situationer, hvor den europæiske myndighed overtager beslutningstagningen, og der er mulighed for, at den endelige beslutning træffes af Kommissionen. De nationale myndigheder skal selvfølgelig arbejde kollegialt i den europæiske myndighed, men kan det blive for kollegialt?

5.2.3 Risikoen ved at have et tilsynsråd, der fører tilsyn med sig selv, får os til at understrege betydningen af andre forhold vedrørende disse myndigheder. Formandens uafhængighed er altafgørende, og han/hun bør have stemmeret. Ligeså vigtigt er åbenhed over for interessentgruppen og dennes muligheder for at udøve indflydelse. Hertil kommer, at det er nødvendigt med åbenhed omkring arbejdet, ved at tilsynsmyndighedernes afgørelser offentliggøres. Selv om EØSU gør sig til talsmand for en sådan generel regel, er det selvfølgelig klar over, at der findes beslutninger, som ikke straks kan offentliggøres, da de indebærer en risiko for forstyrrelse af de finansielle markeder.

Bruxelles, den 21. januar 2010

Mario SEPI
Formand
for det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

5.3 Når myndighederne efter planen går i gang med deres arbejde, vil de ifølge forslaget have dobbelt så mange medarbejdere som de tre nuværende udvalg. Når de har nået deres fulde kapacitet, forventes de at have ca. fire gange så mange medarbejdere som de nuværende udvalg. Eftersom der er tale om et helt andet omfang og indhold af aktiviteter, mener EØSU, at dette medarbejderantal er passende.

5.3.1 Vores forbehold vedrører den tid, som myndighederne ifølge forslaget har til at blive fuldt aktive: Hvis de går i gang i 2011, vil der gå endnu mindst 2 år. Det ville være muligt at fremskynde denne ekspansion, og det er i realiteten nødvendigt for hurtigt at finde løsninger på de problemer, som krisen har afdækket.

5.4 EØSU anser det fælles udvalg af europæiske tilsynsmyndigheder, som vil blive nedsat samtidig med de tre tilsynsmyndigheder, for et nødvendigt supplement. Med nedsættelse af dette udvalg for samarbejde mellem tilsynsmyndigheder synes det ikke – i hvert fald ikke for øjeblikket – nødvendigt at etablere en fælles tilsynsmyndighed for de tre områder.

5.5 Der er nogle mindre fejl i artikel 33 i den engelsksprogede tekst. I artikel 33, stk. 2, bør »in his absence« ændres til »in his/her absence« (på dansk: »i dennes favør«). I samme artikel (33, stk. 5) er ordet Chairperson pludselig ændret til Chairman, dette bør også ændres.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 2006/112/EF hvad angår en fakultativ og midlertidig anvendelse af ordningen for omvendt betalingspligt ved levering af bestemte varer og tjenesteydelser, som kan være udsat for svig

KOM(2009) 511 endelig — 2009/0139 (CNS)

(2010/C 339/09)

Hovedordfører: **Edgardo IOZIA**

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 6. oktober 2009 under henvisning til EF-traktatens artikel 93 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 2006/112/EF hvad angår en fakultativ og midlertidig anvendelse af ordningen for omvendt betalingspligt ved levering af bestemte varer og tjenesteydelser, som kan være udsat for svig«

KOM(2009) 511 endelig – 2009/0139 (CNS).

EØSU's præsidium henviste den 3. november 2009 det forberedende arbejde til Den Faglige Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed.

Som følge af sagens hastende karakter udpegede EØSU på sin 459. plenarforsamling den 20.-21. januar 2010 (mødet den 21. januar 2010) Edgardo Maria Iozia til hovedordfører og vedtog med 91 stemmer for, 2 imod og 4 hverken for eller imod følgende udtalelse:

1. Konklusioner

1.1 EØSU ser positivt på forslaget til direktiv om at indføre en ordning for omvendt betalingspligt for bestemte varer og tjenesteydelser, men beklager stærkt, at man igen tyr til »konventionelle« løsninger på problemet med momssvig og for at få gjort op med den overgangsordning, som fortsat ikke hindrer svig i forbindelse med transaktioner mellem EU-lande.

1.2 EØSU har forståelse for og støtter det arbejde, som Kommissionen har udført på trods af de problemer af politisk karakter, den står over for, men udvalget står fortsat fast på, at man må overgå til en ny momsordning, som mindsker mulighederne for svig og nedbringer de administrative byrder for momspligtige.

1.3 EØSU er enig i forslagene i Europa-Parlamentets beslutning af 2. september 2008 om en samordnet strategi til forbedring af bekæmpelsen af skattesvig, særligt forslaget om beskattning i oprindelseslandet med en enkelt sats på 15 % på transaktioner internt i EU. Dette ville være i overensstemmelse med artikel 402 i direktiv 2006/112/EF.

1.4 Forslaget til direktiv indeholder elementer, som indebærer flere forskelle inden for momsordningen. EØSU er bekymret over de beslutninger, som udskyder momsharmoniseringen.

1.4.1 Det valgte retsinstrument synes at være passende, selv om det ville være ønskeligt med forordninger.

1.5 Medlemsstaterne må styrke deres skatteforvaltning. Antallet af anmodninger om tilbagebetalinger vil stige, eftersom det ikke længere vil være muligt at udligne den opkrævede moms med den moms, der betales. Det er nødvendigt med et skrappt kontrolsystem for at beskytte medlemsstaterne mod de negative virkninger, som kan blive en følge af ordningen for omvendt betalingspligt.

1.6 EØSU mener, at beslutningen om at lade handel med emissionskvoter være omfattet af direktivet, er af stor betydning.

1.7 EØSU er ikke enig i, at ordningen skal være begrænset til kun to af de fire produkter, der er nævnt i direktivet. Det bør være op til den enkelte medlemsstat at afgøre, om skattemyndighederne er i stand til på hensigtsmæssig vis at forvalte indførelsen af en ordning for omvendt betalingspligt for alle kategorier af varer. Begrænsningen synes ikke at være forenelig med artikel 395 i direktiv 2006/112.

1.8 EØSU bakker fortsat op om Kommissionens initiativer til øget harmonisering af momsordningen og ser helst, at der indføres så vidtgående strukturelle reformer, at mulighederne for momssvig bliver drastisk reduceret.

2. Indledning

2.1 Der er ikke gjort store fremskridt hen imod en bekæmpelse af momssvig – navnlig ikke mellem medlemsstaterne - i de senere år. Det samlede tab af skatteindtægter på grund af svig beløber sig til mellem 200 og 250 mia. EUR svarende til 2 % af EU's BNP.

2.2 Momssvig beløber sig til ca. 40. mia. EUR, 10 % af momsindtægten.

2.3 Den gradvise stigning i handelen har ført til, at den såkaldte »karruselvind« har spredt sig. I henhold til lovgivningen skal der være fri bevægelse for varer i transit i EU, men moms på handelstransaktioner med EU-medlemsstater betales i bestemmelseslandet.

2.4 Ved at indsætte et indforstået mellemlid i handelen i EU opstår der en ulovlig trepartstransaktion, der får det til at se ud som om, varen er leveret to gange. Køberen har ret til refusion af moms, som aldrig er blevet betalt af mellemlid, der har købt varen uden moms fra en leverandør i en anden medlemsstat. På den måde forsvinder mellemlid.

2.5 Under ordningen for omvendt betalingspligt opkræver den indenlandske leverandør ikke moms fra køberen, som således selv bliver momspligtig. I teorien bør mulighederne for karruselvig være udryddet med denne ordning.

2.6 Modsætningsforholdet i en ordning, der er baseret på princippet om bestemmelsessted og som for at fungere korrekt forudsætter et etableret og effektivt system for udveksling af oplysninger mellem medlemsstaterne, giver mulighed for momssvig, som det er svært at dæmme op for. EU har lagt sig endeligt fast på princippet om oprindelsessted, som indebærer en form for udligning mellem medlemsstaterne imellem gennem omfordeling af momsen. Direktiv 2006/112/EF af 28. november 2006 bestemmer i artikel 402, at varer, der handles mellem medlemsstater, er afgiftspligtige i oprindelseslandet.

2.7 Omfordelingen er nødvendig for at neutralisere virkningerne på momsindtægten, eksporten og momsfradraget på import, der allerede er beskattet i oprindelseslandet.

2.8 Vedtagelse af den endelige ordning, som drastisk ville nedbringe omfanget af momssvig i EU, kræver et integreret system af administrativt samarbejde, som det på trods af Kommissionens bestræbelser, ikke er lykkedes at etablere ⁽¹⁾. Det er ligeledes vanskeligt at få etableret det helt nødvendige clearinginstitut, som Kommissionen har efterlyst siden 1987, fordi der stadig er meget store forskelle i medlemsstaternes verificering og indsamling af data.

⁽¹⁾ KOM(2009) 427 endelig – 2009/0118 (CNS). ECO 265 under udarbejdelse, ordfører: Umberto Burani.

2.9 Det er på denne – i virkeligheden triste – baggrund, at Kommissionens forslag til Rådets direktiv om fakultativ og midlertidig anvendelse af ordningen for omvendt betalingspligt for bestemte varer og tjenesteydelser skal indarbejdes i national lov ⁽²⁾.

3. Kommissionens forslag

3.1 Initiativet er baseret på forslagene fra ekspertgruppen vedrørende strategien for bekæmpelse af skattesvig (ATFS). Kommissionen offentliggjorde en meddelelse ⁽³⁾, der omfattede nyskabende forslag til bekæmpelse af svig, bl.a. indførelse af en generel ordning for omvendt betalingspligt. Disse forslag er ikke blevet vedtaget af ECOFIN.

3.2 Som modtræk mod den stadig mere udbredte form for svig mellem medlemsstaterne med såkaldte »forsvundne forhandlere« (Missing Trader Intra-Community Fraud, MTIC) - bedre kendt som karruselvig, da der ofte er tale om flere leveringer af de samme varer mellem operatører i forskellige medlemsstater - har nogle medlemsstater anmodet Kommissionen om at gøre brug af undtagelsesbestemmelsen i artikel 395 i momsdirektivet, hvorefter der midlertidigt kan indføres en ordning for omvendt betalingspligt for bestemte varer og tjenesteydelser.

3.2.1 Kommissionen har fundet det mere hensigtsmæssigt at ændre momsdirektivet ved at indføje en artikel 199a og indføre en undtagelsesbestemmelse, der skal være gældende indtil 2014.

3.3 Listen over varer, der kan omfattes af den fakultative ordning for omvendt betalingspligt, omfatter bl.a. meget udbredte elektroniske apparater som mobiltelefoner og integrerede kredsløbsanordninger. Denne ordning anvendes allerede i Det Forenede Kongerige, som Rådet har indrømmet en undtagelse.

3.3.1 Parfume og ædelmetaller, som ikke er kunstgenstande eller samlerobjekter, er de varer, der i øvrigt udgør den liste på fire, som Kommissionen har opstillet. Med hensyn til tjenesteydelser er der tale om handel med emissionskvoter.

4. Generelle bemærkninger

4.1 Selv om Kommissionen i sin meddelelse til Rådet og Europa-Parlamentet ⁽⁴⁾ på den ene side fremhævede de positive virkninger, som indførelsen af omvendt betalingspligt i teorien ville kunne have for bekæmpelsen af momssvig, understregede den på den anden side alle de eventuelle risici for nye former svig og behovet for øget kontrol og ikke mindst administrativt samarbejde.

⁽²⁾ KOM(2009) 511 endelig.

⁽³⁾ KOM(2008) 109 endelig af 22.2.2008 og SEK(2008) 249 af 22.2.2008.

⁽⁴⁾ Ibid.

4.2 Kommissionen gentog sin bekymring for, at indførelsen af en generel ordning for omvendt betalingspligt på frivilligt grundlag »i betydelig grad vil påvirke sammenhængen med og harmoniseringen af EU's momsordning og rammerne for dens fremtidige udvikling«.

4.3 EØSU deler Kommissionens bekymring og mener, at man bør undgå enhver foranstaltning, som kan skade den vanskelige proces mod en fremtidig momsharmonisering.

4.4 I forbindelse med en opfordring til Rådet om en mere radikal indsats for at bekæmpe skattesvig⁽⁵⁾ gjorde Europa-Parlamentet allerede i 2008 opmærksom på de risici for nye former for svig, der er forbundet med indførelse af en generel ordning for omvendt betalingspligt, særligt i detailsalgsløbet og i form af misbrug af momsnumre. Parlamentet foreslog i beslutningen, at den bedste løsning ville være at opgive overgangsordningen og pålægge leveringer mellem EU's medlemsstater en moms på 15 %.

4.5 EØSU har i alle sine nyere og ældre udtalelser understreget, at man er nødt til at opgive overgangsordningen⁽⁶⁾, og er enig i Europa-Parlamentets forslag om indførelse af en ensartet momsats for leveringer mellem EU's medlemsstater. Overgangsordningen er endvidere opdelt i en lang række særlige ordninger – for landbruget, små virksomheder, rejsebureauer, forlagsvirksomheder osv. – med fritagelser, lempelser og undtagelser.

4.6 Som sædvanlig har ECOFIN ikke kunnet nå til enighed, og EØSU beklager endnu engang, at handlingslammelsen, når det gælder beslutninger på skatteområdet, har blokeret for de utallige forsøg på at sætte gang i en harmoniseringsproces.

4.7 EØSU støtter Kommissionens forslag, også selv om det gør opmærksom på visse uoverensstemmelser med de erklærede mål: En fakultativ ordning, som pålægger operatørerne i de berørte sektorer yderligere administrative forpligtelser, betyder i realiteten, at de er tvunget til at føre dobbelt regnskab samtidig med, at de momspligtige pålægges et betydeligt ansvar for at anvende den rette skattemæssige behandling.

⁽⁵⁾ Europa-Parlamentets beslutning af 2. september 2008 om det nødvendige i, at der udvikles en samordnet strategi til forbedring af bekæmpelsen af skattesvig (2008/2033(INI)), EUT C 295 E af 4.12.2009, s. 13.

⁽⁶⁾ EØSU's udtalelse om moms/fravigende foranstaltninger, EUT C 32 af 5.2.2004, s. 120.

EØSU's udtalelse om bekæmpelsen af skattesvig, EUT C 161 af 13.7.2007, s. 8.

EØSU's udtalelse om andre momssatser end normalsatsen, EUT C 211 af 19.8.2008, s. 67.

EØSU's udtalelse om afgiftssvig i forbindelse med import, EUT C 277 af 17.11.2009, s. 112.

EØSU's udtalelse om bekæmpelse af svig, EUT C 100 af 30.4.2009, s. 22.

EØSU's udtalelse om begrundelsen for fravigelser og foranstaltninger for at bekæmpe svig og unddragelse med hensyn til det sjette direktiv, EUT C 65 af 17.3.2006, s. 103.

4.8 EF-domstolen har allerede udtalt sig vedrørende omvendt betalingspligt⁽⁷⁾. I afgørelsen behandles en sag om en skattemyndigheds anmodning om betaling, som skyldtes en forkert fortolkning af ordningen for omvendt betalingspligt. For at undgå unødige og dyre retssager vil det i lyset af de indhøstede erfaringer være nødvendigt at gennemgå de nationale lovgivninger, der, selv om de anvender de generelle bestemmelser, er forskellige med hensyn til f.eks. fristen for anmodning om tilbagebetaling og fristen for betaling af afgiften.

4.9 Myndighederne i de medlemsstater, som indfører ordningen, vil skulle behandle flere anmodninger om tilbagebetaling af moms, som de momspligtige enheder, der ikke længere kan fratække indgående moms, har krediteret.

4.10 Forpligtelsen til at betale moms overflyttes til stadig mindre økonomiske aktører, som kan være mindre pålidelige end de nuværende momspligtige aktører, mellemstore og store virksomheder, hvorfra størsteparten af momsindtægterne kommer. Ordningen forøger risikoen for tab af indtægt ved at fjerne opdelingen af betalinger.

4.11 På baggrund af en overordnet analyse er det klart, at det er nødvendigt med et skrappt kontrolsystem for at beskytte medlemsstaterne mod de negative virkninger, som kan blive en følge af ordningen for omvendt betalingspligt. En styrkelse af kontrollen skal ske parallelt med, at det administrative samarbejde styrkes, og standardiserede systemer for elektronisk dialog mellem myndigheder tages i brug.

5. Særlige bemærkninger

5.1 EØSU er ikke enig i Kommissionens beslutning om ikke at gennemføre en konsekvensanalyse. Eftersom Kommissionen anser den tidligere høring om eventuel indførelse af en fakultativ ordning for omvendt betalingspligt – virkningerne for virksomhederne af 13. august 2007 – som i øvrigt ikke er offentliggjort på Kommissionens hjemmeside – for udtømmende, undlader den at tage direktivets mulige virkninger for operatørerne og myndighederne i betragtning.

5.2 Der kan sættes et stort spørgsmålstejn ved argumentet om, at det er op til medlemsstaterne at gennemføre konsekvensanalyser, da der ikke er tale om en obligatorisk foranstaltning. EØSU har mange gange anbefalet, at man er meget opmærksom på at gennemføre en saglig og tilbunds gående analyse af virkningerne af EU-lovgivningen.

5.3 Retsgrundlaget for forslaget synes at være passende og forholdsmæssigt. Det er imidlertid EØSU's vurdering, at direktivet som instrument indebærer en åbenlys risiko for endnu større forskelle mellem skattesystemerne. Det ville have været bedre med en forordning.

⁽⁷⁾ Forenede sager C 95/07 og C 96/07 af 8. maj 2008.

5.4 EØSU støtter uforbeholdent medtagelsen af handelen med emissionskvoter, som (2008) tegner sig for 73 % af værdien af det verdensomspændende marked for kvoter. Eftersom handel med kvoter mellem momspligtige enheder anses for levering af en tjenesteydelse, skal der betales moms i det land, hvor køberen er etableret. EØSU beklager kun, at det ikke er obligatorisk, at disse transaktioner er underlagt en ordning for omvendt betalingspligt.

5.5 EØSU mener ikke, at begrænsningen til kun to af de nævnte fire produkter, er tilstrækkeligt begrundet. Det ville have været meget mere hensigtsmæssigt, hvis den enkelte medlemsstat havde fået ansvaret herfor og frit havde kunnet træffe beslutning herom. Artikel 395 i direktiv 2006/112 giver allerede én medlemsstat denne mulighed efter tilladelse fra Rådet. Artikel 199a kan med den foreslåede ordlyd være i strid med ovennævnte artikel.

Bruxelles, den 20. januar 2010

Mario SEPI
Formand
for det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om kvalitetspolitikken for landbrugsprodukter

KOM(2009) 234 endelig

(2010/C 339/10)

Ordfører: **József KAPUVÁRI**

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 28. maj 2009 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om kvalitetspolitikken for landbrugsprodukter

KOM(2009) 234 endelig.

Det forberedende arbejde henvistes til EØSU's Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som vedtog sin udtalelse den 9. december 2009.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 459. plenarforsamling den 20.-21. januar 2010, (mødet den 20. januar), følgende udtalelse med 145 stemmer for og 5 hverken for eller imod.

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 Det store og stadig voksende antal af certificeringsordninger hjælper ikke Den Europæiske Union med at nå målsætningerne med sin kvalitetspolitik. Derfor bør man ikke blot tilstræbe at harmonisere og forenkle de eksisterende regler, men også at begrænse deres antal. EØSU anbefaler en ordning, som foretrækkes på europæisk plan. Det bør være op til Kommissionen at fastlægge den bedst egnede ordning.

1.2 EU's kvalitetspolitik udgør et centralt element i et yderst kompliceret system og er nøje forbundet med alle andre elementer, instrumenter og målsætninger i den fælles landbrugspolitik. Disse aspekter skal også tages i betragtning. De tre hovedpunkter, der bør tages op i forbindelse med udviklingen af en kvalitetspolitik (information, samordning og forenkling), vidner dog om en for begrænset tilgang. EØSU henstiller, at Kommissionen søger at gøre brug af mulighederne i kvalitetspolitikken i overensstemmelse med dets ideer om en langsigtet strategi og politik for EU's landbrugsfødevarersektor. Kvalitetspolitik er i realiteten et instrument, der kunne anvendes mere effektivt til at skabe nye indtægtskilder og nye veje til et mere konkurrencedygtigt landbrug. Samtidig er dette et område, hvor der er betydelige muligheder for at udvikle det interne samarbejde inden for fødevarerækeden, hvilket der er stort behov for på grund af den voksende fjendtlighed mellem de strategiske partnere som følge af den skæve indkomstfordeling i fødevarerproduktionskæden. Dette gælder især for lande og sektorer, hvor forarbejdningen ikke er i hænderne på producenterne.

1.3 Den 18. september 2008 vedtog EØSU udtalelsen om Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fødevarerinformation til forbrugerne ⁽¹⁾. Heri opfordrede EØSU bl.a. til at

gøre det obligatorisk at angive oprindelsen af fødevarer og af de produkter, der har gennemgået første forarbejdning, samt af de vigtigste ingredienser, der er anvendt til fremstillingen af de produkter, der har gennemgået endnu en forarbejdning, på grundlag af en vurdering fra sag til sag.

1.4 Jo mere bevidst EU's forbrugere på lang sigt vælger EU-produkter, jo mere forudsigelig bliver fremtiden for europæisk landbrug og landbrugsfødevarersektoren. På grund af liberaliseringsprocessen som følge af WTO-forhandlingerne er dette aspekt en af de væsentligste om ikke den vigtigste faktor for EU's landbrugssektor. Det er med alt dette i tankerne, at kvalitetspolitikken for produkter fra landbrugs- og fødevarersektoren skal tilpasses.

1.5 I denne sammenhæng er det meget væsentligt at klarlægge, hvad god »europæisk« kvalitet betyder for forbrugerne. Med dette for øje kunne det være nyttigt at gennemføre en undersøgelse baseret på et professionelt udarbejdet spørgeskema, der kunne anvendes til at fastlægge de grundlæggende generelle principper.

1.6 EØSU mener, at »europæisk« kvalitet i stor udstrækning er et resultat af den europæiske landbrugsmode. Denne afspejler en politik, som berører fundamentale spørgsmål, der er væsentlige for hele samfundet. EØSU støtter den politik, at den europæiske landbrugsmode skal bevares og fastholdes ⁽²⁾, og kræver, at der foretages den nødvendige reform af den fælles landbrugspolitik for at sikre landbruget ensartede konkurrencevilkår.

⁽¹⁾ EUT C 77 af 31.3.2009, s. 81.

⁽²⁾ EFT C 368 af 20.12.1999, s. 76-86.

2. Generelle bemærkninger

2.1 EU's kvalitetspolitik for landbrugsprodukter skal ikke kun bidrage til at gennemføre målsætningerne med den fælles landbrugspolitik, men ligeledes spille en væsentlig rolle, når fokus skal fastholdes på en bæredygtig udvikling af europæisk landbrug og europæisk fødevarerindustri ved at skabe betingelserne for at producere levnedsmidler af »europæisk kvalitet«. Hvis europæisk landbrug og fødevarerindustri skal bevares og udvikles, er det ikke tilstrækkeligt at skabe bevidsthed om den »europæiske kvalitet« på de indre markeder, men ligeledes på de eksterne markeder.

2.2 I øvrigt indebærer dette langt mere end at give forbrugerne korrekte oplysninger om det kendetegnende ved de produkter, der er forbundet med produktionsprocessen. Jo mere bevidst EU's forbrugere på lang sigt vælger EU-produkter, jo mere forudsigelig bliver fremtiden for europæisk landbrug og landbrugsfødevarer-sektoren. På grund af liberaliseringsprocessen som følge af WTO-forhandlingerne er dette aspekt en af de væsentligste om ikke den vigtigste faktor for EU's landbrugssektor. Det er med alt dette i tankerne, at kvalitetspolitikken for produkter fra landbrugs- og fødevarersektoren skal tilpasses. Værdierne i den europæiske landbrugsmodel skal beskyttes yderligere uden for EU.

2.3 I denne sammenhæng er det meget væsentligt at klarlægge, hvad god »europæisk« kvalitet betyder for forbrugerne. Med dette for øje ville det være nyttigt at gennemføre en undersøgelse baseret på et professionelt udarbejdet spørgeskema, der kunne anvendes til at fastlægge de generelle principper.

2.4 I denne sammenhæng er det som allerede nævnt meget væsentligt at klarlægge, hvad god »europæisk« kvalitet betyder for forbrugerne. Karakteristika, der ikke er angivelige i tal, kan tillægges lige så stor betydning som andre egenskaber ved fødevarer og indgå i kvalitetspolitikken. EØSU ser på »europæisk kvalitet« i en bredere betydning. Det skal stå for miljøvenlig produktion, opfyldelse af regler om dyrevelfærd, bæredygtige produktionsmetoder samt opretholdelse af landområderne.

2.5 Prioriteringen af internt producerede fødevarer af høj kvalitet er et af EU's grundlæggende principper, men i den seneste tid er dette princip blevet overset noget. Når det drejer sig om landbrugs- og fødevarerprodukter, er positiv fremme af interne produkter særlig væsentlig, da der er tale om strategiske produkter, som indgyder fortrolighed og er centrale for forbrugernes velbefindende under forudsætning af, at produktionsvilkårene fastholdes eller forbedres. Dette spørgsmål er særlig aktuelt, da den skæve indkomstfordeling i fødevarerproduktionskæden og den faldende rentabilitet udgør en trussel mod fødevarernes kvalitet og næringsværdi. Dette emne, som også er på mange EU-instansers dagsorden, er nøje forbundet med kvalitetspolitikken eller rettere en kompleks tilgang til en sådan politik ⁽³⁾.

3. Særlige bemærkninger

3.1 Aktuelle kvalitetspolitiske foranstaltninger for landbrugsprodukter

3.1.1 Som det hedder i meddelelsen, er et af hovedmålene med kvalitetspolitikken for landbrugsprodukter at informere

⁽³⁾ Der henvises til Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om *En bedre fungerende fødevarerforsyningskæde i Europa*, 28. oktober 2009 - KOM(2009) 591 endelig.

forbrugerne om deres særlige kendetegn. Efter vores opfattelse føler europæiske forbrugere, at fødevarer produceret i medlemsstaterne opfylder de grundlæggende krav, men er ikke særlig bevidste om disses øvrige værdifulde egenskaber. Som det påpeges i meddelelsen, er denne situation opstået, fordi kvalitetspolitikken blev formuleret gradvist, sektor for sektor og med varierende rækkevidde. Visse foranstaltninger er ikke blevet kommunikeret videre til borgerne tilstrækkelig effektivt eller rettere åbent nok.

3.1.2 EØSU bifalder og støtter bestræbelserne på at skabe et fælles system på baggrund af flere instrumenter og at udarbejde en samlet politik på området. Det kræver ikke blot større effektivitet, men de europæiske forbrugere skal ligeledes acceptere prisen på produkter fremstillet på denne måde, acceptere dem som fair og foretrække disse.

3.2 Politikudviklingen

3.2.1 EØSU konstaterede med tilfredshed, at Kommissionens høring om kvalitetspolitikken var meget bredt anlagt og gjorde det muligt for alle interessepartier at deltage i fastlæggelsen af strategiske retningslinjer for dens fremtidige udvikling.

3.2.2 Udvalget godkender de tre vigtigste strategiske prioriteter, nemlig information, sammenhæng og forenkling. Politikken skal udformes på en sådan måde, at den bidrager til øget forenkling og åbenhed, men det er mindst lige så vigtigt at sikre, at alle aktører i fødevarerækeden og især forbrugerne råder over den nødvendige information.

3.2.3 Ved den senere udformning af politikken på dette område er det væsentligt at søge at mindske omkostningerne i forbindelse med kvalitetspolitikken mest muligt og at fastholde udgifterne for producenter og forarbejdningsindustrien.

3.2.4 Den 18. september 2008 vedtog EØSU udtalelsen om Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fødevarerinformation til forbrugerne ⁽⁴⁾. Heri opfordrede EØSU bl.a. til at gøre det obligatorisk at angive oprindelsen af fødevarerne og af de produkter, der har gennemgået første forarbejdning, samt af de vigtigste ingredienser, der er anvendt til fremstillingen af de produkter, der har gennemgået endnu en forarbejdning, på grundlag af en vurdering fra sag til sag.

På den anden side mener EØSU, at oprindelsesmærkning ikke bør resultere i ekstraudgifter i fødevarerækeden, skal give producenterne en konkurrencemæssig fordel og skal kunne håndhæves. Det kan diskuteres, om den nuværende tvungne oprindelsesmærkning af frisk oksekød betyder nogen merværdi for forbrugerne.

⁽⁴⁾ EUT C 77 af 31.3.2009, s. 81.

3.3 EU's kvalitetsforanstaltninger på landbrugsområdet

3.3.1 EU's produktionskrav

3.3.1.1 Set ud fra kvalitetspolitikken for landbrugsprodukter er systemet for produktionskrav et væsentligt instrument. Kendetegende for systemet er for det første, at kravene er meget komplicerede. Følgelig men også på grund af den generelle uvidenhed om sådanne krav, kan man ikke forvente, at forbrugerne har indgående kendskab til dem. For det andet er fødevarer produceret i overensstemmelse med produktionskravene ofte råstoffer, som i vid udstrækning ikke når forbrugerne direkte.

For det tredje skal alle landbrugere respektere EU's produktionskrav. Dette gør forskellen i forhold til de fleste importerede produkter. Alt hvad der er nødvendigt ud fra miljømæssige og sociale hensyn kontrolleres (en forudsætning for direkte støtte, det såkaldte konditionalitetsprincip), men det fører til information, der er mindre relevant for forbrugerne. Systemet med produktionskrav er vigtigt, og dets overholdelse skal tilskyndes af hensyn til fødevarernes kvalitet. Det har dog begrænset betydning som et middel til at informere forbrugerne.

3.3.1.2 EØSU er enig i, at under normale omstændigheder opfylder produkter produceret på EU's territorium de grundlæggende krav. Derfor er det ikke nødvendigt at omtale dette specielt. Det er med dette for øje, at de relevante kontrolsystemer er blevet udviklet, og de fungerer godt. Det ville være på sin plads at minde den europæiske forbruger om, at dette er den normale situation.

3.3.2 Handelsnormer

3.3.2.1 Handelsnormer er ofte tekniske spørgsmål. Bortset fra kommentarerne i den udtalelse, der omtales indgående i det efterfølgende, har EØSU kun lidt at tilføje. Alle berørte parter havde lejlighed til at give udtryk for deres synspunkter under den omfattende høring.

Udvalget påpeger dog, at mærkningen »EU-krav« nævnt tidligere ikke er en velegnet metode til at kommunikere med forbrugerne, da det ville figurere på næsten alle produkter og derfor ikke lænere give dem mulighed for at træffe et kvalificeret valg. Derimod ville mærkning med angivelse af produktionssted, angivelse af oprindelse give særlig information om et produkt og kunne motivere køberne. I tilfælde af forarbejdede produkter er det angivelsen af dyrkningsstedet for det vigtigste landbrugsprodukt, der er den relevante information for forbrugeren, da det viser EU-produktionens merværdi. Disse produkter har opretholdt deres markedsposition såvel mængdemæssigt som prismæssigt selv under den økonomiske krise.

3.3.2.2 EØSU støtter de lovgivningsmæssige retningslinjer, der fremlægges i dette kapitel i meddelelsen. Enhver information eller norm skal afspejle virkeligheden og underbygge forbrugernes tillid til produkterne.

3.3.3 Geografiske betegnelser

3.3.3.1 I 2008 behandlede EØSU dette spørgsmål i sin initiativudtalelse om »EU-systemets beskyttelse af geografiske betegnelser«⁽⁵⁾. Udvalget har ikke ændret standpunkt og mener, at dette dokument skulle betragtes som et bilag til denne udtalelse.

3.3.3.2 Indførelsen af en ordning for geografiske betegnelser har vist sig at være et frugtbart initiativ, som tjener såvel forbrugernes som producenternes/forarbejdningsindustriens interesser. EØSU mener derfor, at de tre systemer for registrering af geografiske betegnelser (for vin, for spiritus samt for landbrugsprodukter og fødevarer) skal fastholdes uændret tillige med de eksisterende to instrumenter BOB (beskyttet oprindelsesbetegnelse) og BGB (beskyttet geografisk betegnelse).

3.3.3.3 Udvalget går især ind for, at virksomheder, der har ret til at fremstille produkter med geografiske betegnelser, også bemyndiges til at foretage kontrol. Ved således at gå videre end de erklærede mål kunne man opnå et tættere samarbejde, hvilket ville bidrage til at gøre både produktionen og markedsførelsen mere effektiv. Dette kunne eventuelt resultere i udelukkelsen af visse virksomheder, der ikke opfylder disse bestemmelser. EØSU mener, at EU-lovgivningen bør ændres, således at medlemsstaterne kan give de organisationer de udpeger eller har udpeget til at forvalte, beskytte og/eller fremme geografiske betegnelser mulighed for at tilpasse produktionspotentialet til markedets behov på grundlag af fair og ikke-diskriminerende principper. Hermed kan merværdien fordeles bedre over fødevarerforsyningskæden.

3.3.3.4 Beskyttelsen af geografiske betegnelser på internationalt plan er fortsat meget problematisk. Europæisk landbrug har følgelig stor brug for Europa-Kommissionens støtte, da den spiller en central rolle i internationale handelsforhandlinger.

3.3.4 Traditionelle specialiteter

3.3.4.1 Udvalget mener, at ordningen med traditionelle specialiteter ikke er blevet udviklet i tilstrækkelig grad. Sådant en ordning bør fastholdes, da det er et værktøj til at beskytte den europæiske landbrugsfødevarer.

3.3.4.2 Under alle omstændigheder føler udvalget, at det er væsentligt og nødvendigt at definere kategorien »traditionelle specialiteter« mere præcist. Når det drejer sig om fødevarer, indebærer betegnelsen traditionelle specialiteter, at der i produktionsprocessen anvendes traditionelle råvarer samt traditionelle teknologier og ingredienser. Kvalitetsforskellen i forhold til ordinære produkter ligger i den særlige produktionsmetode (lokal know-how). Når det drejer sig om produkter af lokal karakter, er det ikke let at adskille disse faktorer fra det lokale miljø. Derfor ville det være mere korrekt at anvende betegnelsen såkaldte »traditionelle og lokale specialiteter«.

⁽⁵⁾ EUT C 204 af 9.8.2008, s. 57.

3.3.4.3 Denne terminologi giver udtryk for overførslen (tradition) af produktionskendskab erhvervet på grundlag af viden og praksis i lokalsamfundet (lokal karakter) og over en længere periode (fra en generation til den næste). Kvaliteten af »traditionelle og lokale specialiteter« indeholder dermed såvel en tidsmæssig (historisk) og fysisk (geografisk) dimension. Endvidere er tradition også udtryk for en kultur, der er knyttet til livet i lokalsamfundene. Kultur er således den tredje dimension i kvalitetsbetegnelsen »traditionelle og lokale specialiteter«. I ovennævnte udtalelse behandler EØSU også dette spørgsmål indgående og understreger, at kvalitetspolitik og udvikling af landdistrikterne, dvs. den anden søjle i den fælles landbrugspolitik, er nøje forbundet med hinanden.

3.3.5 Økologisk landbrug

3.3.5.1 Udarbejdelsen af et fælles logo for økologiske produkter på europæisk plan ville spare producenter af økologiske produkter en række administrative foranstaltninger for at deltage i forskellige ordninger, der ikke er uden indflydelse på prisen på disse særlige produkter. Det vil også være lettere for forbrugerne at få overblik over disse produkter.

3.3.5.2 EØSU støtter de bestræbelser, der er blevet udfoldet som nævnt i Kommissionens meddelelse.

4. Udarbejdelse af et EU-regelsæt for kvalitetspolitikken

4.1 *Sammenhæng mellem EU's nye ordninger*

4.1.1 Produktionsmetoder, som repræsenterer en større merværdi og muligheder for at højne det europæiske kvalitetsniveau, fortjener, at EU udarbejder en egnet mærkningsordning. Udvalget støtter derfor alle sådanne initiativer.

4.2 *Retningslinjer for private og nationale ordninger for certificering af fødevarer*

4.2.1 Kun via retningslinjer bør man kunne gribe ind i sådanne ordninger i EU.

4.2.2 Indførelsen af private ordninger for kvalitetsmærkning af fødevarer bør under ingen omstændigheder øge produktionsomkostningerne og/eller beskatningen. EØSU foretrækker imidlertid en ordning, hvor kvalitetsmærkningen foretages af en offentlig instans med europæiske regler og principper eller i det mindste i et offentlig-privat samarbejde.

Bruxelles, den 20. januar 2010

Mario SEPI
Formand
for det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om foranstaltninger til opretholdelse af naturgasforsyningsikkerheden og ophævelse af direktiv 2004/67/EF

KOM(2009) 363 endelig — 2009/0108 (COD)

(2010/C 339/11)

Ordfører: **Sergio Ernesto SANTILLÁN CABEZA**

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 4. september 2009 under henvisning til EF-traktatens artikel 95 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om foranstaltninger til opretholdelse af naturgasforsyningsikkerheden og ophævelse af direktiv 2004/67/EF

KOM(2009) 363 endelig – 2009/0108 (COD).

EØSU's præsidium henviste den 29. september 2009 det forberedende arbejde til Den Faglige Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationsområdet.

Som følge af sagens hastende karakter udpegede EØSU på sin 459. plenarforsamling den 20. og 21. januar 2010 (mødet den 20. januar 2010) Sergio Ernesto Santillán Cabeza til hovedordfører og vedtog med 173 stemmer for og 4 hverken for eller imod følgende udtalelse:

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 Udskiftningen af den gældende lovgivning om sikring af naturgasforsyningen indgår i en pakke af nødforanstaltninger, som skal afbøde de alvorlige konsekvenser af afbrydelser i gasforsyningen.

1.2 EØSU bifalder forslaget til forordning om opretholdelse af EU's naturgasforsyning.

1.3 Valget af retsakt til afløsning af direktiv 2004/67/EF om foranstaltninger til opretholdelse af naturgasforsyningsikkerheden⁽¹⁾ er hensigtsmæssigt, da en forordning sikrer en hurtigere og mere ensartet gennemførelse. Problemets hastende karakter og alvor forpligter de ansvarlige til hurtigst muligt at gennemføre foranstaltninger for at undgå afbrydelser af forsyningen.

1.4 EØSU hilser det især velkomment, at forslaget konkretiserer, hvilke handlinger de ansvarlige parter er forpligtet til at sætte i værk (infrastrukturer, forebyggende foranstaltninger og nødplaner for krisesituationer). Dermed reduceres den skønsmargin, som findes i direktivet fra 2004.

1.5 Da kompetencefordelingen ikke er tilstrækkelig tydelig i Kommissionens forslag, foreslår EØSU, at der trækkes klare grænser mellem de offentlige myndigheders kompetencer (Kommissionen og medlemsstaternes kompetente myndigheder) og de private virksomheders og organisationers kompetencer.

1.6 EØSU gør opmærksom på, at der ikke tages tilstrækkeligt hensyn til forbrugernes rettigheder i forslaget. Det gælder forhold som overvæltning af udgifterne ved foranstaltningerne på tariffærne, afklaring af begreberne »privatkunde« og »beskyttet kunde«, ret til information i nødsituationer osv.

1.7 Som det påpeges i punkt 5.3, er det nødvendigt at iværksætte sanktioner mod medlemsstater, som ikke opfylder forpligtelserne vedrørende forsyningsikkerhed.

1.8 EØSU efterlyser en særlig beskyttelse af privatkunder og småforbrugere af gas i nødsituationer.

1.9 Efter EØSU's mening bør alle tjenesteydere uden undtagelse have samme grad af ansvar for forsyningerne i overensstemmelse med deres kapacitet.

1.10 De alternative gasrørledningsprojekter (som f.eks. Nord Stream og Nabucco) vil skabe varige løsninger på mellemlangt og langt sigt, men indtil foranstaltningerne i forslaget til udtalelse er blevet gennemført fuldt ud, er det nødvendigt at træffe forebyggende foranstaltninger for at undgå en gentagelse af krisen i januar 2009.

1.11 EØSU understreger betydningen af en hurtig gennemførelse af visse foranstaltninger i den tredje energipakke, bl.a. udarbejdelse af nationale energihandlingsplaner til bekæmpelse af energifattigdom, sikring af de regulerende organers uafhængighed og beskyttelse af udsatte brugere.

1.12 EØSU foreslår, at der indledes en debat om liberaliseringen af energimarkedet, som hidtil har været en central EU-politik, eftersom den ikke har haft held til at opfylde målet om at diversificere forsyningskilderne og styrke forsyningsikkerheden. Hertil kommer, at liberaliseringen har medført store tab af kvalificerede arbejdspladser.

1.13 Det skal fremhæves, at forordningsforslagets effektivitet, ligesom de øvrige foranstaltninger, der er blevet truffet, grundlæggende afhænger af medlemsstaternes solidaritet og samarbejdsvilje.

⁽¹⁾ EUT L 127 af 29.4.2004, s. 92.

1.14 Det er ligeledes vigtigt, at Kommissionens beføjelser til at koordinere foranstaltningerne i nødsituationer styrkes, så man undgår unilaterale beslutninger, der svækker positionen over for tredjelande.

2. Baggrunden for forslaget til forordning

2.1 En fjerdedel af EU's samlede energiforbrug udgøres af gas, hvoraf 58 % importeres fra udlandet. Heraf kommer de 42 % fra Rusland. Ca. 80 % af den europæiske import af russisk gas ledes gennem Ukraine (300-350 mio. kubikmeter om dagen). For de otte nye østeuropæiske medlemsstater ligger afhængigheden af russisk gas på 77 % i gennemsnit (Kommissionens arbejdsdokument SEK(2009) 977 endelig). EU's store afhængighed af eksterne forsyningskilder har i årevis givet anledning til bekymring for gasforsynings sikkerheden, og det var direktivet fra 2004 et svar på (?). I 2006 førte en konflikt mellem Gazprom (Rusland) og Naftogaz (Ukraine) til en midlertidig afbrydelse af forsyningerne.

2.2 Den 13. november 2008 offentliggjorde Kommissionen en meddelelse (KOM(2008) 769) om gennemførelsen af det eksisterende direktiv fra 2004, hvori den påpegede behovet for ændringer.

2.3 Den 1. januar 2009, midt om vinteren, afbrød Gazprom endnu en gang gasforsyningerne via Ukraine og satte dermed 18 europæiske lande i en alvorlig situation. Selv om der i princippet var tale om en handelsstrid om gasprisen, blev EU nødt til at gribe aktivt ind på grund af stridens konsekvenser, og fordi den berørte mange af EU's medlemsstater. Konflikten afsluttedes med en aftale mellem virksomhederne (den 19. januar 2009), men dens varighed, den store skade, den forvoldte, og den stærke europæiske afhængighed af gas fra Rusland har fået advarselsklokkerne til at ringe.

2.4 Efter »gastopmødet« (»Naturgas til Europa – sikkerhed og samarbejde« i Sofia, april 2009) med deltagelse af repræsentanter for lande i området omkring det Kaspiske Hav, i Centralasien, Sortehavsområdet, Balkan, USA, Rusland og EU forsøger man med det forslag til forordning, der er grundlaget for denne udtalelse, at finde en løsning på de problemer, der har vist sig, f.eks. den manglende koordination mellem medlemsstaterne og den utilstrækkelige definition af de forpligtelser, der påhviler de forskellige ansvarlige parter. I stedet for at komme med lappeløsninger skal forordningen således fornuftigt nok helt erstatte direktivet fra 2004.

3. Indholdet af forslaget til forordning

3.1 Ansvar for forsynings sikkerheden

3.1.1 Naturgasselskaberne, medlemsstaternes kompetente myndigheder, de industrielle gaskunder og Kommissionen har ansvaret for gasforsynings sikkerheden inden for deres respektive ansvarsområder (art. 3.1). Der skal være et udstrakt samarbejde mellem disse parter.

3.1.2 Senest 12 måneder efter forordningens ikrafttræden skal den kompetente myndighed i hver medlemsstat – efter høring af de berørte parter og udveksling af oplysninger med de øvrige nationale myndigheder samt Kommissionen – fastlægge en forebyggende handlingsplan og en nødplan. Efter høring af det europæiske net af transmissionssystemoperatører for gas (»ENTSO-G«) og agenturet for samarbejde mellem energimyndigheder (»ACER«) kan Kommissionen også henstille til, at der opstilles en fælles plan på regionalt niveau.

3.1.3 Foranstaltningerne, hvormed forsynings sikkerheden skal opretholdes, skal defineres tydeligt, være gennemsigtige, forholdsmæssige, ikke-diskriminerende og kontrollerbare, og de må ikke uretmæssigt forvride konkurrencen eller et velfungerende indre marked (art. 3.5).

3.2 Forebyggende handlingsplan

3.2.1 Den forebyggende handlingsplan skal indeholde infrastrukturforanstaltninger, risikovurdering, foranstaltninger med henblik på at imødegå de påpegede risici og oplysninger om de relevante offentlige serviceforpligtelser. Den forebyggende handlingsplan skal ajourføres hvert andet år (art. 5).

3.2.2 Forsyningsinfrastruktur. I tilfælde af en afbrydelse af den største gasforsyningsinfrastruktur skal det sikres, at den resterende infrastruktur har kapacitet til at levere den gasmængde, som er nødvendig for at dække det beregnede områdes samlede gasefterspørgsel i en periode på tres dage med usædvanlig stor gasefterspørgsel i den statistisk set koldeste periode inden for de seneste år (art. 6.1). N-1-indikatoren beskriver gasinfrastrukturens kapacitet til at levere gas, der dækker den maksimale efterspørgsel i det beregnede område i tilfælde af, at den største infrastruktur afbrydes (forslagets bilag 1).

3.2.3 Foranstaltninger til at sikre gasforsyningen. Den kompetente myndighed skal sikre gasforsyningen til medlemsstatens beskyttede kunder (privatkunder, skoler og hospitaler osv.) og undgå forskelsbehandling og urimelige byrder for nye markedsaktører og små selskaber (art. 7).

3.2.4 Risikovurdering. De kompetente myndigheder har pligt til at foretage en risikovurdering på grundlag af fastlagte kriterier (art. 8).

3.3 Nødplan og kriseniveauer

3.3.1 Nødplanens indhold specificeres i forslaget til forordning (bl.a. definition af de enkelte parters ansvarsområder, procedurerne i tilfælde af krise, mekanismerne for samarbejde med andre medlemsstater osv.). Der er tre kriseniveauer, som afhænger af truslens alvor: hurtig varsling, alarmering og nødsituation (art. 9.1 og 9.2).

3.3.2 Kommissionen har en række beføjelser og kan verificere, »at erklæringen af en nødsituation er berettiget, og at den ikke pålægger en urimelig byrde på naturgasselskaberne og det indre markeds funktion«. Den kan også bede den kompetente myndighed om at ændre foranstaltninger eller ophæve sin erklæring af en nødsituation, hvis den indebærer en urimelig byrde eller ikke er berettiget (art. 9.6).

(?) EUT L 127 af 29.4.2004, s. 92.

3.3.3 Kommissionen kan erklære en nødsituation på fællesskabsniveau efter anmodning af en kompetent myndighed (blandt andre muligheder) og fastlægge det geografiske område, som foranstaltningen skal omfatte. Dens hovedopgaver er at koordinere de kompetente myndigheders foranstaltninger. Den bistår heri af gaskoordinationsgruppen (art. 10.1).

3.4 Gaskoordinationsgruppen

3.4.1 Denne gruppe består af repræsentanter for de kompetente myndigheder, ACER, ENTSO-G samt for de repræsentative organer i den pågældende industri og de relevante kunder. Kommissionen fastlægger gruppens sammensætning og varetager dens formandskab (art. 11).

3.4.2 Gruppen har til opgave at bistå Kommissionen i gennemførelsen af de foranstaltninger, der er fastlagt i forordningen.

3.5 Udveksling af oplysninger

3.5.1 I en national nødsituation skal den kompetente myndighed have dagligt opdaterede oplysninger til rådighed om bl.a. gasstrømme på timebasis ved alle entry- og exitpunkter på tværs af landegrænser. I en nødsituation på EU-niveau kan Kommissionen anmode den kompetente myndighed om at fremlægge en række oplysninger, bl.a. de oplysninger, som den pågældende myndighed råder over (art. 12.1-12.5).

3.5.2 Kommissionen skal også informeres om mellemstatslige aftaler og handelsaftaler om energiforsyning, som er indgået med tredjelande (art. 12.6). Der skal desuden udgives en årlig rapport (art. 13).

4. Generelle bemærkninger

4.1 Udskiftningen af direktivet fra 2004 er blot én af en række foranstaltninger, der er blevet truffet med henblik på at opretholde forsyningssikkerheden. Af andre foranstaltninger kan nævnes Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/73/EF om fælles regler for det indre marked for naturgas og om ophævelse af direktiv 2003/55/EF, Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 713/2009 om oprettelse af et agentur for samarbejde mellem energireguleringsmyndigheder samt »den tredje pakke« vedrørende det indre energimarked⁽³⁾. Det er afgørende, at alle disse foranstaltninger gennemføres til punkt og prikke.

4.2 EØSU glæder sig over forslaget til forordning, som set i lyset af de ovennævnte forhold er uundværligt. EØSU finder valget af retsakt hensigtsmæssigt, da en forordning sikrer en hurtigere ikrafttræden og mere ensartet gennemførelse af de pågældende foranstaltninger.

4.3 EØSU bifalder, at forslaget i høj grad øger samordningen af beredskabet i nødsituationer og dermed reducerer den nuværende skønsmargin. Med dette forslag styrkes Kommissionens beføjelser, hvilket er positivt.

(³) EUT L 211 af 14.8.2009, s. 1 og 94.

4.4 Udvalget påskønner også i høj grad de detaljerede planer og foranstaltninger i forskellige kritiske situationer, men gør i samme åndedrag opmærksom på, at deres gennemførelse vil kræve en ikke ubetydelig indsats, både menneskeligt og materielt, for de forskellige ansvarlige parter.

4.5 Et andet positivt aspekt er, at forslaget konkretiserer, hvilke tiltag de ansvarlige parter er forpligtet til at sætte i værk med hensyn til infrastrukturen, når der tages udgangspunkt i en konkret trussel (N-1-princippet). Samtidig er det dog vigtigt at være opmærksom på, at den infrastruktur, der skal opbygges i henhold til forordningen, vil indebære ganske høje omkostninger for nogle medlemsstater.

5. Særlige bemærkninger

5.1 EØSU finder, at de offentlige myndigheders ansvarsområder og beføjelser, som omtales i forordningens art. 3.1, bør adskilles fra de private virksomheders og organisationers, hvorfor udvalget foreslår en ny ordlyd, som ikke efterlader tvivl om, at

— Gasforsyningssikkerheden er en opgave, som påhviler medlemsstaternes kompetente myndigheder og Kommissionen inden for deres respektive ansvarsområder.

— Naturgasselskaberne og de industrielle gaskunder skal samarbejde og gennemføre de foranstaltninger, som er besluttet af de ansvarlige myndigheder.

5.2 Efter EØSU's opfattelse bør forslaget til forordning (og i givet fald gennemførelsen af forordningen i de enkelte medlemslande) tage større hensyn til forbrugernes rettigheder, i det mindste når det gælder følgende aspekter:

a) Tariffer. Eftersom udgifterne til de nævnte foranstaltninger kan risikere at blive væltet helt eller delvist over på forbrugerne via tarifferne, mindes der om, at myndighederne i demokratiske samfund er forpligtet til at tage hensyn til brugernes økonomiske og sociale vilkår, når der gennemføres beslutninger på dette område.

b) Afklaring af begreberne »privatkunde« og »beskyttet kunde«, som kun beskrives helt generelt i forslaget (jf. art. 18 hvori der nævnes »skoler« og »hospitaller«). Forslaget bør indeholde en om ikke udtømmende, så dog mere detaljeret liste.

c) Ret til information. Forbrugerne bør modtage udførlige informationer om de foranstaltninger, som træffes af myndighederne, prognoser for hvordan situationen udvikler sig, hvilke organisationer de skal henvende sig til osv. Disse forhold nævnes ikke i forslaget.

5.3 EØSU mener, at det, som det også angives i forslaget til forordning, er nødvendigt at sikre, at alle medlemsstaterne er i stand til at sikre forsyningen til de endelige forbrugere indtil 2014. Derfor bør der planlægges eller oprettes et netværk af N-1 eller forberedes tilsvarende lagerfaciliteter. Medlemsstaterne skal udarbejde rapporter i 2011 og 2014 om de foranstaltninger, der er blevet truffet for at nå dette niveau. Hvis et medlemsland ikke når dette niveau, er de øvrige medlemslande fritaget for at tilvejebringe gasforsyninger i tilfælde af forsyningsknaphed.

5.4 Efter EØSU's opfattelse bør privatkunder og småforbrugere af gas nyde særlig beskyttelse i tilfælde af, at der sker forsynings-svigt. Derfor bør alle medlemslandene forpligte sig til at opretholde gas- og varmforsyningen i overensstemmelse med gældende regler.

5.5 EØSU mener, at alle gasleverandører uden undtagelse bør være forpligtet til at iværksætte de nødvendige beredskabsforanstaltninger i tilfælde af forsyningsknaphed. Kun på den måde kan man i det lange løb sikre en lige og retfærdig konkurrence på EU's gasmarked. De undtagelser for nye markedsaktører og små selskaber, der findes i Kommissionens forslag (art. 7.3), bør fjernes.

5.6 Der er iværksat alternative gasrørledningsprojekter, som vil skabe varige løsninger på mellemlangt og langt sigt. Den 5. november 2009 gav Sveriges og Finlands regeringer (ligesom den danske regering allerede havde gjort) tilladelse til konstruktionen af »Nord Stream«, to parallelle rørledninger, hvorigennem gassen føres fra Rusland til Tyskland via Østersøen. Rørledningen forventes at stå færdig i 2011 eller 2012. »Nabucco«-projektet, der ledes af det østrigske OMV-konsortium, og som får støtte fra EU og USA, har til formål at levere gas uden om Rusland til Europa fra området omkring det Kaspiske Hav, fra Centralasien og Mellem- og Fjernøsten. Projektet konkurrerer med »South Stream« (Gazprom – ENI), der forsyner Bulgarien og andre områder i Europa med gas fra Rusland. Eftersom foranstaltningerne i forslaget til forordning ikke træder i kraft før 2011, er EØSU imidlertid bekymret for gasforsynings sikkerheden i den umiddelbare fremtid, navnlig om vinteren. EØSU har tillid til, at EU's og landenes myndigheder handler forebyggende for at undgå, at kriser, som den der fandt sted i januar 2009, gentager sig. Oprettelsen af en kriseenhed, som hurtigt kan træffe foranstaltninger, kan være en mulighed, der bør overvejes.

5.7 I forbindelse med formålet med dette forslag vil EØSU gerne fremhæve betydningen af aftalen mellem EU og Rusland om tidlig varsling i tilfælde af forsyningsproblemer (early warning system), som blev underskrevet i Moskva den 16. november 2009, samt begge parters vilje til at samarbejde på energiområdet, således som tilkendegivet i forbindelse med topmødet i Stockholm den 18. november 2009.

5.8 De foranstaltninger, der er blevet truffet i forbindelse med »den tredje pakke« vedrørende det indre energimarked, supplerer

foranstaltningerne i dette forslag til forordning, hvorfor det er vigtigt, at de iværksættes. De omfatter udarbejdelse af nationale handlingsplaner til bekæmpelse af energifattigdom, sikring af de regulerende organers uafhængighed og beskyttelse af udsatte brugere, idet afbrydelse af forsyningen forbydes i kritiske perioder.

5.9 Efter EØSU's opfattelse bør de kompetente politiske instanser i EU genoverveje liberaliseringen af gasmarkedet, for så vidt som den strider mod forsynings sikkerheden. Således kritiserer Evert Faber van der Meulen (koordinator for EU-studier, Leiden Universitet) Kommissionens »liberale tilbøjelighed«, idet han hævder, at liberalisering kun bør være et »langsigtet« mål (jf. »Gas Supply and EU-Russia Relations«). Erfaringer har vist, at dereguleringen af markederne hverken har ført til øgede investeringer i ren energi eller en mere diversificeret forsyning. Jævnfør bla. eksemplet fra Storbritannien: »The call for a U-turn on two decades of government policy that has created one of the most liberal energy markets came as the Comité on Climate Change, chaired by Lord Turner, concluded that deregulated markets did not produce the needed investment in low carbon energy and a diversity of supply« (»U-turn urged on UK energy policy«, Financial Times, 12. oktober 2009). Endvidere har liberaliserings- og privatiseringsprocessen i energisektoren medført store tab af kvalificerede arbejdspladser. Det vurderes, at liberaliseringen af elmarkedet har ført til tab af 34 % af sektorens arbejdspladser i EU-15 (eksempler på tab i medlemslande: Tyskland 34 %, Italien 40 %, Holland 39 %, Spanien 34 %, Sverige 33 %), mens der i gasektoren er registreret et tab på 12 % i løbet af kun fire år i tolv medlemslande (CZ, DK, DE, ES, IT, LV, LT, HU, AT, PT, SI, FI) (Hermann, C. og R. Atzmüller (2008) »Liberalisation and Privatisation of Public Services and the Impact on Employment, Working Conditions and Labour Relations«, Transfer, sommer 2008, vol. 14, nr. 2, s. 303).

5.10 EØSU påpeger, at områdets store kompleksitet og strategiske betydning indebærer, at afgørende beslutninger om forsynings sikkerhed (for eksempel med hensyn til transportnetværk, vedvarende energi og energibesparelser), som supplerer forordningen, vil skulle træffes af medlemslandene. Når alt kommer til alt, satte krisen i 2009 fokus på nødvendigheden af at øge solidariteten og samarbejdet i EU i forbindelse med nødsituationer. Denne forordning er et stort skridt i den rigtige retning, men hvis den skal vise sig effektiv, er det nødvendigt, at der sker en stringent gennemførelse inden for den fastsatte tidsfrist.

Bruxelles, den 20. januar 2010

Mario SEPI

Formand

for det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg: Bidrag til bæredygtig udvikling: Hvilken rolle spiller fairtrade og handelsrelaterede ngo-garantiordninger for bæredygtighed?

KOM(2009) 215 endelig

(2010/C 339/12)

Ordfører: **Richard ADAMS**
Medordfører: **Madi SHARMA**

Kommissionen besluttede den 5. maj 2009 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg: Bidrag til bæredygtig udvikling: Hvilken rolle spiller fairtrade og handelsrelaterede ngo-garantiordninger for bæredygtighed?

KOM(2009) 215 endelig.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Eksterne Forbindelser, som vedtog sin udtalelse den 7. januar 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog følgende udtalelse på sin 459. plenarforsamling den 20. og 21. januar 2010 (mødet den 20. januar 2010) med 184 stemmer for, 3 stemmer imod og 10 hverken for eller imod.

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg har igennem mange år fremmet de bredt anlagte initiativer til bæredygtig produktion, som både virksomheder og ngo'er har taget. Det ser derfor meget positivt på meddelelsen fra Kommissionen, hvori man fremhæver og støtter den voksende effekt af mærkningsordninger, der hjælper forbrugerne i deres valg.

1.2 Selv om det deler den opfattelse, at disse varemærkers dynamik og markedsorientering fremmes af deres frivillige karakter, anbefaler udvalget, at der ydes økonomisk og lovgivningsmæssig støtte for at øge sådanne ordningers åbenhed, effekt og troværdighed og give producenterne mulighed for at øve indflydelse på dem og deltage aktivt ved hjælp af certificering. Den uafhængige globale sammenslutning for sociale og miljømæssige standardiseringssystemer, ISEAL Alliance, fastlægger rammerne for, at ordningerne kan fungere sammen til støtte for normfastsættelsen og en objektiv analyse. Målet bør være at harmonisere tilgangene, hvor dette er muligt, og sikre, at de faktorer, der adskiller dem, formidles på en gennemskuelig måde.

1.3 Udvalget fremhæver den rolle, fairtrade har spillet især ved at tilskynde forbrugerne til rent faktisk at købe bæredygtige produkter og inddrage civilsamfundet på adskillige måder. Det ser med tilfredshed på, at Kommissionen yderligere vil støtte civilsamfundsorganisationers bestræbelser på at øge forbrugernes bevidsthed og opbakning om garantiordninger for bæredygtighed på dette område, da det desuden kan være med til at skabe borgersolidaritet og positive handlingsmønstre. Støtte til medlemsstater, der endnu ikke har sådanne ordninger, kunne være særlig virksomhedsfuld, hvis civilsamfundsaktører i de lande arbejder aktivt for at skabe bæredygtig udvikling.

1.4 Væksten i de seneste år i alle former for initiativer til køb af bæredygtige produkter tilkendegiver, at tiden nu er inde til, at Kommissionen alvorligt overvejer, hvordan de grundlæggende standarder og fremgangsmåder kan øve indflydelse på dets forpligtelser over for WTO især med hensyn til den internationale handelspolitik over for udviklingslandene, hvor der lægges større vægt på sociale og miljømæssige aspekter ⁽¹⁾.

2. Indledning

2.1 Forskellene mellem fairtrade og andre mærker kan ofte henføres til historiske årsager. Fairtrademærket var en reaktion på behandlingen af de fattige i den internationale handel, som ansås for uretfærdig og blev fremmet af »progressive« be vægelser hovedsagelig fra 70'erne, der var baseret på solidaritet og udvikling. Inden for rammerne af dets aktuelle fortsættelse - den industribaserede bevægelse for virksomhedernes sociale ansvar (VSA) - blev der også indført sociale og miljømæssige normer i forsyningskæden og tilbudt en integreret tilgang for producenter og forbrugere. Begge fænomener øvede indflydelse på hinanden f.eks. med fastlæggelsen af minimumsarbejdsnormer i tilfælde af fairtrade og vedtagelsen af en garantimærkning i forbindelse med VSA-fremgangsmåder. I dag hvor klimaændring og ressourceforbrug udgør en risiko for verdens fremtid, kan sådanne garanti- og certificeringsordninger på grund af deres forbrugerorienterede aspekter kategoriseres som »bæredygtigheds«-mærkning.

⁽¹⁾ I denne forbindelse er det værd at nævne kapitlet om handel og bæredygtig udvikling (kapitel 13) i frihandelsaftalen mellem EU og Korea.

2.2 I 2005 udarbejdede Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg på anmodning af det britiske formandskab en udtalelse om Etisk handel og forbrugergarantier ⁽²⁾. Deri konkluderedes det, at sådanne frivillige ordninger (normalt i form af certificerings- eller garantimærker) kunne yde et væsentligt bidrag til en bæredygtig udvikling samt til en direkte inddragelse af forbrugerne som et positivt og engageret svar på globaliseringen. I udtalelsen så man også på, hvad der skulle til, for at sådanne ordninger kunne være effektive, om de politiske foranstaltninger på EU-plan var tilstrækkelige og det presserende behov for præcisering og koordinering. Sluttelig gjorde udvalget sig til talsmand for en ramme, der kunne skabe et rationelt grundlag for at sammenligne forbrugergarantiordninger med andre politikinstrumenter med lignende målsætninger samt give EU-institutionerne og medlemsstaterne de nødvendige retningslinjer for skabelsen af politisk kohærens og et praktisk instrument for vurdering af ressourceanvendelsen. Derfor er udvalget yderst tilfreds med, at der tages hensyn til disse konklusioner i den foreliggende meddelelse, og at de videreudvikles.

2.3 I de mellemliggende fire år er salget af produkter med sådanne garantimærkninger steget fænomenalt. Således steg salget af produkter med fairtradekvalitetsmærket f.eks. med 400 % og såkaldte Utz Certified produkter med 365 %. Denne trend fortsætter, tilsyneladende upåvirket af recessionen. Førende internationale producenter og fabrikanter omstiller komplette varemærker og produktkategorier til fairtrade, mens detailhandlere i udstrakt grad skifter produktlinjer til fairtrade. Tilskyndet af forbrugernes interesse har man lanceret eller videreudviklet en række garantimærker baseret på bæredygtighed. Der er mange eksempler på, at disse ordninger for bæredygtighed har en sammenlignelig effekt. Dette har rejst spørgsmålet, om forbrugerne er klar over forskellene mellem de enkelte mærker og de konkrete fordele for producenterne.

2.4 EØSU har længe og vedvarende udvist interesse for dette emne. I sin første udtalelse om Den europæiske »fairtrade«-bevægelse fra 1996 ⁽³⁾ fremkom udvalget med især tre anbefalinger: skabelse af internationale certificerings- og kontrolordninger af høj kvalitet, fastholdelse af processens frivillighed og støtte fra Kommissionen til såvel fairtradeproducentorganisationer i udviklingslandene som offentlige informations- og bevidstgørelseskampagner i Europa.

2.5 I oktober 2009 bekræftede udvalget disse synspunkter i udtalelsen om Fairtrade-fødevarer ⁽⁴⁾ med Hervé Coupeau som ordfører. Selv om den foreliggende udtalelse er nøje i tråd med Hervé Coupeaus udtalelse er den specielt møntet på Kommissionens meddelelse og indeholder en række omfattende anbefalinger, der er i overensstemmelse med udvalgets allerede udtrykte standpunkt.

3. Resumé af Kommissionens meddelelse

3.1 Bæredygtighedsmærkning i forskellige former er blevet en del af forbrugers hverdag. De giver forbrugerne mulighed for at

støtte en række mål for bæredygtig udvikling. Især fairtrademærket betragtes som et tegn, der forudsætter en garanti for og certificering af arbejds- og miljøvilkår, som opfylder eller ligger over internationale minimumsnormer, handelsfremmende foranstaltninger og en eller anden form for præmiebetaling til fordel for producenter i udviklingslandene. Denne særlige tilgang indtager en prominent plads i meddelelsen. På grund af muligheden for at forvirre forbrugerne fremlægger Kommissionen i bilaget en anerkendt definition af fairtrade i forhold til andre tilgange ⁽⁵⁾:

- 1) *fairtrade i egentlig forstand*
- 2) *andre certificerede nicheprodukter, som formelt betragtet ikke hører ind under fairtrade, men er rettet mod bæredygtighedsbevidste forbrugere (Rainforest Alliance, Utz Certified)*
- 3) *produkter, der opfylder visse grundkrav og sigter på branchedækkende anvendelse (f.eks. Common Code for the Coffee Community (CCCC), Ethical Tea Partnership)*
- 4) *øvrige produkter (»no name«).*

3.2 Kommissionen fastslår, at selv om der findes et væld af mærker og henvisninger til forbrugerne, ville et forsøg på at regulere disse begreber gøre mere skade end gavn. I alt væsentligt er der tale om frivillige, dynamiske initiativer, som reagerer på handelens og forbrugernes krav, og en regulering kunne stille unødige hindringer i vejen for en yderligere udvikling.

3.3 Forbrugernes tillid og bevidsthed kan dog styrkes med klare og gennemskuelige definitioner af ordningerne, og uafhængig overvågning er også et vigtigt krav. Der foreslås og forventes yderligere undersøgelser af ordningernes konsekvenser og fordele. Men Kommissionen gør det på ny klart, at den ikke har til hensigt at fastlægge passende bæredygtighedsnormer for disse private ordninger, selv om den foreslår visse generelle principper. Der er tale om:

- *Fastholdelse af de private ordningers ikke-statslige karakter i hele EU;*
- *Undersøgelse af mulighederne for eventuelle synergier mellem de forskellige ordninger samt skabe større klarhed for brugerne og producenterne;*
- *Fælles forståelse af fornuftige grundlæggende krav til fremgangsmåderne;*
- *Opstilling af objektive fakta til sammenligning af virkningen af private handelsrelaterede ngo-garantiordninger for bæredygtighed.*

⁽²⁾ EUT C 28 af 3.2.2006, s. 72-81.

⁽³⁾ EFT C 204 af 15.7.1996, s. 41.

⁽⁴⁾ EUT C 318 af 23.12.2009, s. 29.

⁽⁵⁾ I meddelelsen henvises til fairtradekriterierne som defineret af fairtradebevægelsen og senere anvendt i Europa-Parlamentets beslutning af 6. juni 2006 (A6-0207/2006).

3.4 Målet med nogle af disse garantiordninger, nemlig udviklingen af fattige lande, er også et centralt mål for både WTO's og EU's handelspolitik. I meddelelsen slås det fast, at private bæredygtigheds certificeringsinitiativer kan supplere handelsliberaliseringsprocessen under forudsætning af, at de er transparente og ikke-diskriminerende.

3.5 Da offentlige myndigheder bruger, hvad der svarer til 16 % af EU's BNP, går man i meddelelsen ind på, hvordan bæredygtighedskriterier kan indgå i de offentlige indkøbspolitikker. Det påpeges, at selv om det nok ville stride imod de offentlige indkøbsregler at kræve certificering med en bestemt mærkningsordning, er medtagelsen af relevante kriterier for produktionsprocessen legitim, og certificering med et særligt etisk mærke er en af mulighederne for at bevise overholdelsen af disse kriterier ⁽⁶⁾.

3.6 Kommissionen ydede over €19 mio. i finansiel støtte til fairtrade og andre bæredygtige handelsrelaterede initiativer i 2007 og 2008 hovedsagelig til oplysningsaktiviteter i EU. Det er hensigten i højere grad at støtte konsekvensvurderinger og bestræbelser i retning af markeds gennemsigthed samt at tilskynde medlemsstaterne til at gennemføre lignende foranstaltninger.

4. Generelle bemærkninger

4.1 Udtrykket »fair« og »fair handel« kan ikke kontrolleres retligt, hvilket betyder, at det står enhver frit at smykke sig med påstand om »fairness«, der er mindre underbygget eller mindre nyttig end mærket »fairtrade«. Under sådanne omstændigheder handler det især om, at forbrugeren kender den underliggende certificerings- og kvalitetssikringsproces. I praksis kan det konstateres, at andre handelsrelaterede ngo-garantiordninger for bæredygtighed eller virksomhedsrelaterede ordninger undlader at bruge udtrykkene »fair« eller »mere fair handel« for at undgå forveksling med »fairtrade«.

4.2 Der er gået ti år siden Kommissionens sidste meddelelse om dette emne. I den periode er den offentlige interesse vokset enormt, hvilket er en stadig større bevidsthed om bæredygtigheds spørgsmål ligeledes har bidraget til tillige med en dermed forbunden tendens blandt virksomheder til at sikre et vist mål af etiske, sociale og miljømæssige normer i deres forsyningskæde. Dette er således en rettidig opdatering vedrørende et marked, der var over €2 mia. værd i Europa i 2009 (fairtrademærke) og mindst lige så meget for andre bæredygtighedsmærker. Set ud fra den europæiske handel med importerede varer fra udviklingslande er dette dog en relativt lille andel. Det skal nævnes, at udtrykket »niche«, som i Kommissionens meddelelse anvendes til at beskrive ikke-fairtrademærker, også skulle anvendes på fairtrade, som i sig selv er et bæredygtighedsmærke for nicheprodukter.

⁽⁶⁾ Dette illustreres også af Europa-Kommissionens beslutning af 29. oktober 2009 om at sende en officiel skrivelse til Nederlandene vedrørende tildelingen af en offentlig kontrakt om levering og administration af kaffemaskiner i provinsen Noord-Holland. Ifølge Kommissionen opfyldte provinsen Noord-Holland i licitationsproceduren ikke EU's regler for offentlig indkøb, hvorved konkurrencen blev begrænset.

4.3 I visse lande og produktsegmenter er bæredygtighedsmærkningen ved at miste sin nichekvalitet. For eksempel stammer ifølge den nederlandske ngo »Tropical Commodities Coalition (TCC)« 25 % af den kaffe, der drikkes i Nederlandene fra »etisk« handel. Det er derfor vigtigt, at man imødegår forkerte forestillinger hos forbrugerne.

4.4 Man må være klar over, at anvendelsen af begrebet »fairtrade« (eller Good Origin eller lignende udtryk på mærker) indebærer en **absolut** etisk værdi, mens det i virkeligheden kun drejer sig om en påviselig, men marginal forbedring. Sådanne kategoriske udsagn anvendes normalt ikke for bevidst at vildlede forbrugerne, men snarere for at forenkle markedsføringen, men dette indebærer en risiko for en voksende desillusionering af forbrugerne, hvis forventningerne ikke opfyldes.

4.5 Når det drejer sig om fairtrade, findes der to komplementære kanaler: mærkning og den integrerede forsyningskæde. I meddelelsen behandler man i al for utilstrækkelig grad de vidtrækkende konsekvenser af fairtrade bevægelsen, dens græsrods kampagner og politiske aktiviteter mod Nord og støtteforanstaltningerne til producenterne mod Syd. Kommissionen kommer heller ikke ind på det vigtige bidrag, som f.eks. Utz Certified yder til fødevarer sikkerheden via dets højt udviklede sporbarhedssystem eller til den positive effekt af Rainforest Alliance's certificeringssystem på modvirkningen af klimaforandringen med den vægt, der tillægges bevarelsen af regnskoven. Det er forståeligt, at Kommissionen i sin meddelelse ikke kan behandle sådanne yderligere effekter indgående uden at sprænge rammerne herfor. Kommissionen kunne dog tage disse temaer op i fremtidige strategipapirer.

4.6 Selv om Kommissionen fremlægger garantiordninger for bæredygtighed som et supplement til WTO's handelsliberaliseringsproces, forkaster fairtradebevægelsen dette synspunkt, når det går på dem selv. De ser deres tilgang snarere som et alternativt handelspartnerskab. Andre garantiordninger for bæredygtighed så gerne at WTO indgående undersøgte, hvordan handelsliberaliseringsprocessen kunne fremme bæredygtighed og samtidig forhindre en situation, hvor sociale, miljømæssige og økonomiske krav i forbindelse med bæredygtighed fejlagtigt betragtes som handelshindringer.

5. Særlige bemærkninger

5.1 Udvalget respekterer, at Kommissionen ikke forsøger at regulere garantiordninger, da en EU-lovgivning snarere lægger en dæmper på ambitionerne og dynamikken i de sociale og miljøprægede mærkningssystemer. En ikke-retlig ramme forudsætter dog, dels at den uafhængige certificering er troværdig, dels at forbrugeren klart forstår, hvad målet er med de enkelte uafhængige garantiordninger. Dette peger i retning af, at sådanne ordninger bør baseres på ISO65 akkrediterede certificeringsprocedurer.

5.2 Der burde derfor udformes en fælles normramme i de tilfælde, hvor der er klare overlapninger mellem ordningerne f.eks. arbejdsnormer og pesticidanvendelse. Der er også behov for en stringent konsekvensanalyse, der tager højde for de betydelige forskelle i de påståede resultater som f.eks. forbedring af markedsadgangen for mindre landbrugere i tilfælde af Fairtrade eller forbedring af organisationsmetoderne for landbrugsbedrifter i tilfælde af Utz Certified, fairtrades fokus på at øge den enkelte producenters medbestemmelsesmuligheder og Rainforest Alliance's focus på biodiversitet.

5.3 Selv om Kommissionen vælger ikke selv at fastsætte standarder, har den til hensigt at støtte en omfattende komparativ undersøgelse af de vigtigste ordningers forskelle og fordele. Markedstransparens anses som en væsentlig forudsætning for markedsorienterede garantiordninger for bæredygtighed, og EØSU ser positivt på, at UNCTAD har fortsat projektet med at udvikle en internetportal til analyse og debat af sådanne ordninger. De centrale punkter er dog, hvilke resultater de opnår på områder, hvor de har fælles mål, og hvilke specifikke fordele, de giver, hvor de er forskellige. Det skal imidlertid understreges, at den nuværende præsentation af UNCTAD-portalens (7) ikke opfylder disse mål, da den ikke tager højde for de betydelige forskelle mellem ordningerne og er ikke så klar og stringent, som er nødvendig for en sådan referencefacilitet.

5.4 Det foreslås, at der ydes støtte til udviklingen af procedurer, der ligger til grund for bæredygtighedsmærkernes gennemsigtighed og troværdighed, og til producenternes mulighed for at opnå certificering og markedsadgang og til at imødegå de organisatoriske udfordringer, som er en betingelse herfor. F.eks.

kan der afsættes økonomisk støtte til ISEAL-alliancen (8) for at følge op på arbejdet med at harmonisere ordningerne, hvor dette er relevant og afklare unikke elementer. Inden for ISEAL, der er forum for mange forskellige interesseparter, kan man fastlægge de fælles aspekter ved forskellige mærkningsordninger og uafhængigt vurdere og afklare forskelligheder.

5.5 Under den nuværende debat om fairtrade og handelsrelaterede ngo-garantiordninger for bæredygtighed tilkommer der afgjort producentorganisationerne i udviklingslandene en central rolle (9), og deres erfaringer med forskellige ordninger for bæredygtighed skal i højere grad tages i betragtning. Udvalget er af den opfattelse, at ordninger for bæredygtighed og enhver vurdering af deres konsekvenser også bør basere sig på bidrag fra producentorganisationer, der har erfaring med de fleste af de vigtige initiativer.

5.6 Hovedparten af al salg af produkter, der er kendetegnet ved fairtrade og handelsrelaterede ngo-garantiordninger for bæredygtighed, foregår inden for et mindretal af medlemsstater. Udvalget opfordrer udtrykkeligt Kommissionen til at prioritere støtte og finansiering af civilsamfundsorganisationer i medlemsstater, hvor forbrugeroplysningskampagner i forbindelse med bæredygtighed ikke er særlig udbredte, for så vidt der findes tillidsvækkende civilsamfundsaktører, der kan videreføre dette arbejde.

5.7 I EU's handelspolitik har man i nogen tid anerkendt bidraget fra fairtrade samt dets potentielle indflydelse på verdenshandelspolitikken. Udvalget opfordrer derfor Kommissionen til at afspejle den voksende betydning, EU's borgere tillægger bæredygtig og socialt ansvarlig handel ved at opfylde sine forpligtelser over for WTO om handelsregulering.

Bruxelles, den 20. januar 2010

Mario SEPI

Formand

for det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

(7) <http://193.194.138.42/en/Sustainability-Claims-Portal/Discussion-Forum/Fair-Trade/Web-links/>

(8) ISEAL er den internationale alliance for social og økologisk akkreditering og mærkning. Dens kodeks for god praksis er det internationale referencedokument for sådanne standardiseringssystemer.

(9) Dette gælder for World Fair Trade Organization (WFTO) og Fair Trade Labelling Organisations International (FLO), som allerede indrager producentorganisationer fra udviklingslande i deres beslutningsproces tillige med Rainforest Alliance (blandt medlemmerne i deres »International Standards Committee« findes jordbesiddere, landbrugere, ngo'er, lokale aktører, forskere, teknikere og andre interessenter) og Utz Certified (blandt bestyrelsesmedlemmerne er kaffebønder, kaffehandlere og kafferistere samt ngo'er, og dets adfærdskodeks blev vurderet og anerkendt af alle de involverede i Utz Certified-programmet).

ABONNEMENTSPRISER 2010 (ekskl. moms, inkl. normale forsendelsesomkostninger)

EU-Tidende, L- + C-udgaven, kun papirudgave	22 officielle EU-sprog	1 100 EUR pr. år
EU-Tidende, L- + C-udgaven, papirudgave + årlig cd-rom	22 officielle EU-sprog	1 200 EUR pr. år
EU-Tidende, L-udgaven, kun papirudgave	22 officielle EU-sprog	770 EUR pr. år
EU-Tidende, L- + C-udgaven, månedlig kumulativ cd-rom	22 officielle EU-sprog	400 EUR pr. år
Supplement til EUT (S-udgaven), udbud og offentlige kontrakter, cd-rom, 2 udgaver pr. uge	Flersproget: 23 officielle EU-sprog	300 EUR pr. år
EU-Tidende, C-udgaven — udvælgelsesprøver	Sprog iht. udvælgelsesprøve(r)	50 EUR pr. år

Den Europæiske Unions Tidende, der udkommer på EU's officielle sprog, fås i abonnement i 22 sprogudgaver. EU-Tidende omfatter L-udgaven (retsforskrifter) og C-udgaven (meddelelser og oplysninger).

Der abonneres særskilt på hver sprogudgave.

I henhold til Rådets forordning (EF) nr. 920/2005, offentliggjort i EU-Tidende L 156 af 18. juni 2005, er Den Europæiske Unions institutioner midlertidigt fritaget for forpligtelsen til at udarbejde og offentliggøre alle retsakter på irsk. Irske udgaver af EU-Tidende vil derfor blive markedsført særskilt.

Abonnementet på supplementet til EU-Tidende (S-udgaven (udbud og offentlige kontrakter)) omfatter alle udgaver på de 23 officielle sprog på én cd-rom.

Abonnenter på *Den Europæiske Unions Tidende* kan uden ekstra omkostninger rekvirere eksemplarer af diverse bilag til EU-Tidende (C ... A-udgaver). Abonnenterne gøres opmærksom på udgivelsen af bilagene ved hjælp af »meddelelser til læserne« i *Den Europæiske Unions Tidende*.

I løbet af 2010 vil cd-rom-formatet blive erstattet af dvd-formater.

Salg og abonnenter

Betalingsabonnementer på diverse tidsskrifter, som f.eks. *Den Europæiske Unions Tidende*, kan købes gennem vore salgsagenter. Listen over salgsagenterne findes på internettet:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_da.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) giver direkte og gratis adgang til EU-retten. Via dette netsted kan man konsultere *Den Europæiske Unions Tidende*, og netstedet indeholder endvidere traktaterne, retsforskrifter, retspraksis og forberedende retsakter.

Yderligere oplysninger om Den Europæiske Union findes på: <http://europa.eu>

